

KRONIKA

MĚSTA KOLÍNA

1982

DÍL II.

Okresní knihovna se sídlem v Kolíně I., Husova ulice čp. 69, zaznamenala v roce 1982 opět rozsáhlejší činnost, než v předchozím roce. Dosáhla přes 212 tisíc výpůjček a poskytovala své služby 6 111 čtenářům z Kolína. Potěšitelné je, že více než polovina čtenářů jsou děti a mladí lidé ve věku do 19.let. S průměrným počtem sedmi výpůjček na jednoho obyvatele za rok patří kolínská knihovna mezi přední knihovny ve Středočeském kraji.

Kromě výpůjční činnosti organizuje knihovna i jiné kulturně výchovné akce. Zaměřuje se zvláště na mládež pořádáním exkursí do knihovny s výkladem o poslání a funkci veřejné knihovny, pořádáním besed s mládeží k různým tematům a jiné. Věrna svým tradicím pokračovala knihovna i letos v pořádání "Večerů v knihovně" ve svém sále v prvním poschodí budovy. Letos uspořádala tyto večery:

- 19.ledna 1982 - přednáška Františka Srpa "Z Damašku do Jordánska",
- 2.února 1982 - houslový koncert prof. Pluhaře,
- 16.března 1982 - přednáška Karla Mrzílka "Západní Indie",
- 13.dubna 1982 - přednáška L.Simona "Národní divadlo, jeho minulost a budoucnost",
- 17.dubna 1982 - pásmo Jaroslava Kronuse a Zdeňka Bisingra "Muzikant František Kmoch", věnované 70. výročí Kmochova úmrtí a 110.výročí založení Kmochovy hudby,
- 9.listopadu 1982 - literární pásmo Karla Vondráčka "Krajina Aloise Jiráska",
- 6.prosince 1982 - přednáška ing. F.Janatky "Jugoslávie méně známá" a
- 21.prosince 1982 - literární pásmo Jiřiny Chlumské "František Hrubín".

Všechny "Večery v Knihovně" byly úspěšné, největší úspěch však měly pořady o Františku Kmochovi a o Národním divadle.

Letos v prosinci bylo konečně po dlouhých přípravách otevřeno v knihovně oddělení politické literatury, které slouží jako studijní oddělení studentům středních i vysokých škol a studujícím při zaměstnání.

V letošním roce oslavila 30. výročí svého založení významná kulturní organizace - Socialistická akademie ČSSR. V Kolíně se konala oslava tohoto výročí dne 26. května 1982 při rozšířeném zasedání okresního výboru Socialistické akademie v Kulturním domě pracujících. Jsem členem této organizace již pětadvacet let a zúčastnil jsem se jejího založení v Kolíně před třiceti lety. Od roku 1977 jsem předsedou okresního výboru Socialistické akademie v Kolíně a z tohoto titulu jsem přednesl na slavnostním zasedání dne 26. května 1982 projev, v němž jsem uvedl historii vzniku této organizace v naší republice a v okolnosti jejího založení v Kolíně. Z tohoto projevu vyjímám:

"Česká i slovenská pokroková inteligence se buď v řadách Komunistické strany Československa nebo po jejím boku podílela na bojích a zápasech za lepší život pracujících od samoštných začátků třídních bojů proti buržoazii v předmnichovském Československu. Význační a uznávaní představitelé inteligence, vědci, umělci i technici spojili svoji tvůrčí, uměleckou, vědeckou i pedagogickou činnost s komunistickou stranou již od samotného jejího založení.

K tomuto odkazu se v době převratných změn a zápasů po slavném únorovém vítězství pracujícího lidu přihlásili i tehdejší představitelé pokrokové inteligence, kteří pocítovali potřebu angažovat se v podobné organizaci, jako byla v Sovětském svazu Všesvazová společnost "Znanije". Z jejich iniciativy se konala 27. února 1952 pod heslem "Marxisticko-leninskou ideovostí a stranickostí proti kosmopolitismu a objektivismu ve vědě" první ideologická konference vědeckých a vysokoškolských pracovníků, na níž byl již formulován požadavek vytvořit i u nás takovou organizaci, která by byla nástrojem třídního ideologického a kulturního zápasu za nový svět.

Krátce na to, ve dnech 5. a 6. dubna 1952 se sešlo na zámku v Dobříši shromáždění představitelů vědy, techniky a umění. Toto shromáždění provedlo objektivní kritiku dosavadního stavu osvětové propagace, zvažilo nedostatky, jako zejména roztržitost, bezplánovitost, nedostatečné zajištění ideologicko-odborné úrovně, jakož i skutečnost, že do této propagační práce nebyla zapojena ještě většina pokrokové inteligence. Když pak toto iniciativní shromáždění zvažilo i význam popularizace vědy, techniky a umění pro výstavbu socialismu, manifestačně se usneslo na založení nové organizace - Československé společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí. Shromáždění se obrátilo ke všem pokrokovým příslušníkům československé inteligence s provoláním, které vešlo do dějin naší kultury jako "Dobříšská výzva". K této výzvě se pak spontánně hlásili tisíce pracovníků vědy, kultury a umění i celé organizace. Výzva se obracela ke všem příslušníkům pracující

inteligence, vědcům, technikům, lékařům, umělcům, spisovatelům, učitelům, veřejným pracovníkům, zlepšovatelům, prostě ke všem, kteří svými bohatými znalostmi a zkušenostmi, láskou k socialismu mohou přispět k národní osvětě, aby se svojí prací podíleli na činnosti této nové organizace.

A hned byly zahájeny práce na organizační výstavbě Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí. V květnu 1952 se uskutečnily ve všech krajích republiky krajské konference, na nichž se ustavily krajské výbory a byli zvoleni delegáti na první ustavující sjezd.

Ustavující sjezd Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí se konal v Obecním domě v Praze ve dnech 21. a 22. června 1952 za účasti 779 delegátů ze všech krajů Čech, Moravy a Slovenska.

Ze sjezdu byl odeslán dopis prezidentu republiky soudruhu Klementu Gottwaldovi, ve kterém účastníci sjezdu vyjádřili své cíle a přihlásili se k pokrokovým revolučním tradicím naší národní kultury, k požadavku kulturní revoluce "zprístupnit našemu pracujícimu lidu brány vědění a krásy" a ke svému podílu na budování socialismu v naší vlasti po vzoru Všesvazové společnosti "Znanije" v Sovětském svazu. Současně se účastníci sjezdu v dopise zavázali, že budou v duchu Marxe, Engelse a Lenina usilovat o pravdivý bojový výklad zákonitostí vývoje přírody a společnosti, posilovat lásku lidu k socialistické vlasti a upevňovat jeho bratrské vztahy k sovětskému lidu a k pracujícím celého světa.

Ustavující sjezd zvolil ústřední orgány nové organizace a přijal plán úkolů na příští období, zejména pak úkol výstavby organizace v krajích a okresech.

Do tohoto období spadají i začátky Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí na našem kolínském okrese. U jejího zrodu stáli dva obětaví pracovníci, a to soudruh Miroslav Kruml, tehdejší ředitel Gymnázia v Kolíně, který se iniciativně ujal zprvu funkce důvěrníka a později tajemníka okresního výboru v Kolíně, a JUDr. Václav Kruml, tehdejší předseda Okresního soudu v Kolíně, který byl od počátku předsedou okresního výboru. Tito dva první členové Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí v Kolíně pak získávali další a další příslušníky pracující inteligence, až v lednu roku 1954 bylo možno svolat první okresní konferenci pokrokové inteligence v Kolíně a na ní ustavit novou organizaci, Společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí v Kolíně, a zvolit její první orgány. Byl jsem tehdy okresním osvětovým inspektorem a od počátku jsem se zúčastnil přípravy k založení "Společnosti" v Kolíně, i když jsem ještě do ní nevstoupil.

Po konferenci nastala pro mladou organizaci doba tvrdé práce. Bylo třeba získávat nové členy, přesvědčovat a vysvětlovat poslání a úkoly "Společnosti", a hned také rozvinout přednáškovou činnost. Přitom okresní organizace neměla samozřejmě žádný profesionální aparát, jako dnes, vše se dělalo dobrovolně, všechny funkce byly čestné. Okresní výbor neměl ani žádnou vlastní místnost a musel se scházet zpravidla v restauracích.

Přes všechny počáteční potíže a nedostatky se práce dařila a okresní organizace "Společnosti" se pomalu rozrůstala. V roce 1960 se spojila s organizací "Společnosti", která se ustavila v bývalém okrese Český Brod, když byl okres Český Brod zrušen a připojen ke Kolínu. V roce 1961 byla zřízena funkce profesionálního tajemníka okresního výboru "Společnosti" a organizaci byly přiděleny pro okresní sekretariát místnosti v Mostní ulici tam, kde je dnes redakce týdeníku "Kupředu". Později se okresní sekretariát několikrát stěhoval, nejprve do podkrovní místnosti v bývalé Zámecké restauraci v Pražské ulici, potom do prvního patra kavárny Volha v Kovářské ulici a nakonec do třetího poschodí elektrárenské budovy v ulici Dukelských hrdinů čp. 583, kde byl sekretariát asi čtrnáct let. Před koncem roku 1980 se okresní sekretariát přestěhoval do nynějších místností v budově Národní fronty na rohu ulice Kutnohorské a Mostní.

První profesionální tajemnicí okresního výboru "Společnosti" v Kolíně byla soudružka Marie Vedralová, po jejím odchodu do důchodu v roce 1975 soudruh Dušan Hrdý a třetím tajemníkem od roku 1981 je soudruh Jiří Pešout.

V roce 1965 byla Společnost pro šíření politických a vědeckých znalostí přejmenována na Socialistickou akademii. My v Kolíně jsme převzali nový název na výroční konferenci dne 29. května 1965. Tehdy měla organizace 274 členy a v roce 1965 uspořádala 920 přednášek.

Krise šedesátých let ve straně a společnosti se nevyhnula ani naší organizaci a Socialistická akademie se do-

stala do vleku oportunistických a revizionistických sil zejména v ústředních orgánech. Současně se začala formovat z příslušníků inteligence, kteří stáli mimo Socialistickou akademii, nová organizace nazvaná Levá fronta.

Po překonání krize ve straně a společnosti po nástupu nového vedení Komunistické strany Československa v dubnu 1969, v jehož čele stál soudruh Gustav Husák, byla provedena v Socialistické akademii důkladná očista od nepřátelských kontrarevolučních živlů a převahu nabyli poctiví, marxismu-leninismu oddaní soudruzi a soudružky. Byly zde však dvě organizace s obdobnými úkoly a posláním: Socialistická akademie a Levá fronta. Proto nejvyšší stranické orgány rozhodly v roce 1971, aby byly obě organizace rozpuštěny a z jejich členů aby se utvořila nová organizace, nazvaná Československá společnost pro vědu, kulturu a politiku. Ústřední výbor KSČ k tomu účelu jmenoval přípravný výbor složený ze členů obou rozpuštěných organizací.

Také na našem okrese byl v roce 1971 jmenován předsednictvem okresního výboru KSČ přípravný výbor nové organizace složený ze členů okresní organizace Levé fronty a Socialistické akademie. Byl jsem jmenován také členem tohoto přípravného výboru. Přípravný výbor přistoupil ihned k ustavení kolínské odbočky Československé společnosti pro vědu, kulturu a politiku, pečlivě vybíral z dosavadní členské základny obou rozpuštěných organizací, každého člena hodnotil a prověřoval a do nové organizace přijal jen ty lektory, kteří se nezpronevěřili straně a společnosti v do-

bě krize a zůstali pevně stát na platformě marxismu-leninismu. Přípravný výbor se sešel poprvé dne 10. března 1971 a zvolil svým předsedou opět dřívějšího předsedu Socialistické akademie soudruha JUDr. Václava Krumla. Výsledkem práce přípravného výboru byla příprava ustavení nové organizace, ve které bylo nyní sice méně než polovina z počtu členů, které měla Socialistická akademie v době před krizí, zato však to byli lidé, na které se mohl nově zvolený okresní výbor plně spolehnout. Tak se i kolínská okresní organizace stala po očistě opravdovým a spolehlivým pomocníkem Komunistické strany Československa v ideologické práci a mohla opět plně rozvinout svoji přednáškovou činnost.

Na podzim, na konci října 1971 mohla již nová obrozená okresní organizace přistoupit ke svolání aktivu kolínské inteligence. Ke 140 účastníkům aktivu promluvil předseda Českého ústředního výboru Československé společnosti pro vědu, kulturu a politiku soudruh prof. Antonín Nesvadba. Účastníci aktivu přijali "Prohlášení k inteligenci kolínského okresu", v němž vyjádřili své úkoly v nejbližší době a pozvali příslušníky pokrokové inteligence v kolínském okrese ke spolupráci.

Nový název Československá společnost pro vědu, kulturu a politiku nesla naše organizace jen dva roky. V červnu roku 1973 se konal první celostátní sjezd, který přijal opět staré jméno Socialistická akademie. Sjezd obnovil také spojení se slovenskou součástí Socialistické akademie, která prodělala v době krize zcela odlišný vývoj, a završil

výstavbu celé organizace na principech federálního uspořádání Československé socialistické republiky. Potud historie.

V letošním roce 1982 uspořádala Socialistická akademie v kolínském okrese 1 530 přednášek pro 52 411 posluchačů, z toho v samotném Kolíně 323 přednášek pro 18 650 posluchačů. Měla 173 členů, kteří pracovali ve 13 sekcích: sekci marx-leninské filozofie, vědeckého ateismu, vědeckého komunismu, politické ekonomie a hospodářské politiky, sekci mezinárodní politiky a mezinárodního dělnického hnutí, přírodovědní a technické propagace včetně otázek životního prostředí, sekcí branné a bezpečnostní politiky, kultury a kulturní politiky, historie, státu a práva, pedagogiky a psychologie, zemědělství a zemědělské politiky a sekcí zdravotní a tělesné výchovy.

Vedle Socialistické akademie pořádají přednášky v našem městě ještě i další organizace, zejména Okresní ústav národního zdraví v rámci tak zvané zdravotnické osvěty, který v roce 1982 provedl 167 přednášek a 463 besedy, dále Svaz protifašistických bojovníků /167 přednášek/, školská zařízení, tělovýchovné jednoty, Svaz pro spolupráci s armádou a jiné. Největším organizátorem přednášek v našem městě je Komunistická strana Československa, která organizuje pravidelné politické školení všech svých členů a k tomu účelu zřídila Dům politické výchovy okresního výboru KSČ, který celou agendu politického školení členů strany i nestraníků organizuje a řídí.

Kolínské dechové orchestry absolvovaly letos řadu úspěšných kulturních a uměleckých zájezdů do zahraničí. O zahraničních úspěších Městské hudby Františka Kmocha jsem již psal v oddíle o činnosti Městského kulturního střediska, které je zřizovatelem této hudby. Ještě tedy několik informací o zahraničních turné druhého dechového orchestru v Kolíně - Ústřední hudby Čs.spojů se sídlem v Kolíně.

Ve dnech 20. a 22. května 1982 natáčel kolínský dechový orchestr Ústřední hudba Čs.spojů se sídlem v Kolíně televizní pořad v Německé demokratické republice ve městě Gottbus pro oblíbený program televize NDR "Ein Kessel Bunes", který je vysílán do celé Evropy. Hudbu řídil její kapelník Vladimír Zeman a umělecký vedoucí hudby jeho bratr major Jarošlav Zeman. V pátek 16.června 1982 ve 20,00 hodin vysílala Československá televize na prvním programu pořad televize Německé demokratické republiky "Ein Kessel Bunes", ve kterém vystoupil dechový orchestr Ústřední hudby Čs.spojů se sídlem v Kolíně s pořadem, který v květnu natáčel při svém zájezdu do Německé demokratické republiky.

Ústřední hudba Čs.spojů se sídlem v Kolíně absolvovala v červnu letošního roku další svůj úspěšný zahraniční zájezd. Ve čtvrtek dne 24.června 1982 zahajovala své týdenní turné po Německé spolkové republice a Švýcarsku ve městě Krambachu, odkud byl tamější dechový orchestr hostem na letošním Kmochově Kolíně a naše hudba mu odváděla jeho návštěvu Kolína. Od pátku do neděle hrál kolínský orchestr na několika místech ve Švýcarsku, navštívil Kostnici a Cu-

rych a po návratu do Německé spolkové republiky koncertoval v městech Gersthofenu a Augsburgu

Letos již po sedmnácté byla Ústřední hudba Čs.spojů se sídlem v Kolíně hostem na tradičních mírových slavnostech ve městě Kamenz v Německé demokratické republice. Během čtyř dnů svého letošního pobytu absolvovala deset koncertů a účastnila se tradičního svátku květů, který se v tomto městě každoročně slaví na památku historické události z doby husitských válek, kdy husité na prosbu malých dětí, nesoucích jim květy, ušetřili město Kamenz. Sám jsem se jednou, bylo to v roce 1971, zúčastnil na pozvání starosty města Kamenz zájezdu tehdy ještě požárnické hudby z Kolína, a mohu potvrdit jednak krásu této slavnosti květů, jednak oblibu kolínského dechového orchestru v tomto městě, v němž se narodil slavný německý básník Gotthold Ephraim Lessing.

Předposlední zářijový týden ztrávila Ústřední hudba Čs.spojů na zájezdu v Rakousku. Koncertovala ve Vídni, v Tyrolech a ve Vorarlbergu. Ve Vídni byl koncertu naší hudby přítomen rakouský spolkový prezident pan R.Kirschläger, spolkový kancléř pan Brunno Kreisky a starosta Vídně pan L.Gratz. President Kirschläger přišel osobně pozdravit hudbu a blahopřál jejímu kapelníkovi soudruhu Vladimírovi Žemanovi.

Městský národní výbor v Kolíně udělil na svém zasedání dne 14. prosince 1982 Ceny města Kolína za rok 1982. Cena města Kolína prvního stupně byla udělena Lidové škole umění Františka Kmocha v Kolíně při příležitosti 50. výročí jejího trvání, cena druhého stupně byla udělena soudruhu Jaroslavu Kosíkovi, pracovníku národního podniku Frigera Kolín, za mimořádně obětavé vedení stavby areálu mateřské školy v Kolíně IV., a konečně cena třetího stupně byla udělena šestičlennému kolektivu pracovníků Stavební izolace Kolín za automatizaci výrobní linky na izolační desky Lignopor.

Lidová škola umění Františka Kmocha v Kolíně je první organizace, již byla Cena města Kolína udělena dvakrát, poprvé v roce 1972 a podruhé letos.

S B O R P R O O B Č A N S K É Z Á L E Ž I T O S T I

Sbor pro občanské záležitosti Městského národního výboru v Kolíně plnil i v tomto roce své úkoly na úseku péče o občany ve chvílích mimořádných událostí v jejich životě od samého narození až do smrti.

Jednou z nejkrásnějších slavností, které Sbor pro občanské záležitosti pořádá, je vítání malých občánků do svazku města brzy po jejich narození. V roce 1982 bylo vítání dětí organizováno třikrát měsíčně, a to vždy dvakrát ve všední den a jednou v sobotu. V 57 obřadech během roku přivítal Sbor 331 nových občánků města, z toho 30 obřadů se uskutečnilo v sobotu. Slavností se zúčastňují vedle zástupců Městského národního výboru a Sboru pro občanské záležitosti také zástupci České státní spo-

žitelny a Českého svazu žen. Při většině obřadů pořádaných ve všední den se podařilo zajistit kulturní vystoupení dětí některé mateřské školy. Obtížnější je to již o sobotách. Již několikrát se stalo, že dohodnutý kulturní pořad musel být pro neúčast účinkujících dětí nahrazen reprodukovanou hudbou.

Jako novou akci připravil Sbor pro občanské záležitosti v loňském roce pro děti vycházející z mateřských škol poprvé rozloučení s mateřskou školou. V červnu letošního roku se těchto slavností uskutečnilo 15 pro 422 dětí. Děti z posledních tříd mateřských škol se v obřadní síni slavnostně rozloučily se svými učitelkami a vedením mateřské školy. Zástupci rodičů poděkovali za péči, která byla jejich dětem ze strany mateřských škol věnována. Kulturní program střídavě zajišťovali žáci 6. Základní školy a Lidové školy umění. Zástupci městského národního výboru a České státní spořitelny předali dětem drobné upomínkové dárky. V závěru slavností děti předvedly přítomným, co se v mateřské škole naučily. Na všech těchto slavnostech byl velký počet rodičů a ostatních hostů. Příprava této akce byla náročná nejen tím, že byla organizována poprvé, ale také tím, že bylo nutno obřadní síň vybavit malými židličkami.

O všech těchto slavnostech lze říci, že byly dobře připraveny, proběhly hladce, všem zúčastněným se velmi líbily a počítá se s jejich uskutečňováním i v příštích letech.

Další akcí Sboru pro občanské záležitosti bylo vítání dětí do prvních tříd základních škol. Letos poprvé byl při

zahájení nového školního roku přítomen v každé první třídě také zástupce Sboru pro občanské záležitosti, který jménem Sboru děti přivítal a předal jim upomínkové listy. V 21 třídách bylo letos přivítáno 630 dětí.

Slib Jisker pionýrských organizací nebyl letos pořádán v obřadní síni radnice, jako tomu bylo dříve, ale ve školách. Slavnosti přijímání dětí třetích tříd do pionýrské organizace naproti tomu bylo i letos organizováno v obřadní síni, a to desetkrát pro 327 pionýrů. Slavnosti si připravují pionýrské skupiny jednotlivých škol i s kulturním programem samy. Členky Sboru pro občanské záležitosti pomáhají s vlastním průběhem obřadu. Akcí se zúčastňují zástupci škol, Městského národního výboru, pionýrské organizace Socialistického svazu mládeže, Sdružení rodičů a přátel škol, patronátních závodů a také dost rodičů. Pro velký počet účastníků na každém z těchto obřadů patří předávání pionýrských šátek k nejnáročnějším akcím Sboru pro občanské záležitosti.

Dalším významným aktem je předávání občanských průkazů patnáctiletým žákům základních a středních škol. Na tomto úseku Sbor pro občanské záležitosti dobře spolupracuje se základními školami, Zvláštní školou, Gymnáziem, Střední ekonomickou školou a s oddělením občanských průkazů Veřejné bezpečnosti. Vlastní předávání průkazů je vyvrcholením předchozího přípravného období, ve kterém jsou mladí lidé poučeni o významu občanského průkazu a seznámeni s průběhem samotného obřadu. Předchozí důkladná příprava se pak projevuje při samotných slavnostech, které měly letos vždy důstojný průběh. V roce 1982 vzrostl počet těchto akcí na 16,

občanský průkaz při nich dostalo 454 dětí. Obřadů se zúčastnili zástupci škol, Městského národního výboru, Veřejné bezpečnosti a České státní spořitelny. Při všech těchto slavnostech byly zajištěny kulturní pořady. Škoda jen, že se jich málo účastní rodiče dětí.

Ukončení učebního poměru je důležitým mezníkem v životě mladého člověka, a proto Sbor pro občanské záležitosti organizuje každoročně v obřadní síni radnice slavnosti předávání výučních listů vyučencům. Ze společenského hlediska je dosažení výučního listu dokumentem o přijetí nové společenské role mladého člověka, o vstupu do dělnické třídy, a této skutečnosti jsou přizpůsobeny i slavnostní obřady předávání výučních listů. V roce 1982 bylo předáno při šesti akcích 260 výučních listů absolventům odborných učilišť Okresního stavebního podniku, Tatry, Tesly, Restaurací a jídelen, Potravin a Jednoty. Obřady byly svědomitě připraveny odpovědnými pracovníky závodů, učilišť i Sborem pro občanské záležitosti. Vzorné chování učňů a slavnostní oblečení všech přítomných k účinnosti těchto obřadů. K těmto slavnostem patří i přijetí vyučenců do pracovního poměru, které se provádělo na závodech. Letos se uskutečnilo zatím jedno takové slavnostní přijetí, a to v závodě Východočeských chemických závodů Synthesia, kde pracuje závodní Sbor pro občanské záležitosti.

Další akcí Sboru pro občanské záležitosti Městského národního výboru byly slavnosti předávání maturitních vysvědčení. Slavnostní atmosféra při těchto obřadech je navozena úvodním studentským pochodem "Gaudeamus igitur..." a

státní hymnou, slavnostním oblečením a chováním všech přítomných. Obřadů se zúčastňují zástupci škol, Sdružení rodičů a přátel školy, Městského národního výboru a Státní spořitelny. V patnácti akcích bylo letos předáno 473 maturitních vysvědčení absolventům Gymnázia, Střední ekonomické školy, Střední průmyslové školy, Střední zdravotnické školy a absolventům Odborné učňovské školy na Štáralce. Akce jsou tradičně provázeny upřímnými slovy zástupců Městského národního výboru, Sdružení rodičů a přátel školy a zejména třídních profesorů, na která odpovídají zástupci studentů slovy díky. Na všechny tyto obřady se podařilo zajistit kulturní vystoupení, která provedli žáci pěveckých a recitačních kroužků základních škol.

Předávání povolávacích rozkazů brancům bylo zorganizováno ve spolupráci s Okresní vojenskou správou třikrát, v březnu jednou a v září dvakrát, povolávací rozkazy byly předány 93 brancům.

Sbor pro občanské záležitosti uskutečnil deset besed se snoudenci, jěchž se zúčastnilo 282 snoubenců. Na besedách přednášející informují snoubence o povinnostech i právech manželů, o zdravotních otázkách a o ekonomickém zajištění manželství a rodiny naším socialistickým státem. Letos byly na kolínské radnici uspořádány 304 svatební obřady.

Na úseku péče o nejstarší naše spoluobčany v roce 1982, který byl vyhlášen "Rokem úcty ke stáří" zajistil odbor školství a kultury Městského národního výboru ve spolupráci se členy komise zdravotnictví a sociální péče dva jednodenní zájezdy pro sociálně slabé důchodce našeho města. Jednou

v měsíci se promítal v kině JAS v dopoledních hodinách film pro důchodce a odpoledne bylo zajištěno promítání úzkého kina v Klubu důchodců na Zálabí a v měsících červenci a srpnu i v Agitačním středisku na sídlišti v Kolíně II. V rámci jubilejního 20. Kmochova Kolína zakoupil Městský národní výbor pro sociálně slabé důchodce 75 vstupenek na sobotní i nedělní koncert. V měsíci březnu uspořádal v sále Zámecké restaurace oslavu Mezinárodního dne žen pro staré občanky města a začátkem prosince pro všechny důchodce koncert Městské hudby Františka Kmocha v městském divadle. Na ukončení "Roku úcty ke stáří" uskutečnil pro důchodce vánoční besídku. Všechny tyto kulturně společenské akce pořádal Městský národní výbor pro staré občany města zdarma.

Městský národní výbor považuje za svou povinnost blahopřát starým občanům města k jejich narozením při 75., 80., 85., 90. výročí jejich narození a potom již každým rokem, a zajišťovat i oslavy zlatých či diamantových svateb. Tyto akce zajišťuje Sbor pro občanské záležitosti ve spolupráci s občanskými výbory a s Okresním ústavem sociálních služeb, takže se nezapomíná ani na staré občany města, žijící v ~~Domovových~~ movech důchodců. V průběhu letošního roku bylo předáno celkem 385 dárků s gratulacemi k těmto významným životním příležitostem kolínských občanů. Letos oslavila v Kolíně paní Němcová, která žila přechodně u své dcery, sté narozeniny. Kromě zástupců Městského národního výboru v Kolíně, Okresního národního výboru a občanského výboru přijeli gratulovat oslavenkyni i zástupci obce jejího trva-

lého bydliště. Bohužel stařenka týden po tomto vzácném životním jubileu zemřela.

V roce 1982 oslavilo 24 manželských párů z Kolína zlaté svatby a tři diamantové. Oslav zlatých či diamantových svateb se zúčastňují vedle členů rodin oslavenců i zástupci občanských výborů, příslušní poslanci a členové Sboru pro občanské záležitosti. Škoda, že někteří manželé si nepřejí buď ze zdravotních důvodů nebo i z ostychu oslavu tohoto výročí v obřadní síni Městského národního výboru, kde tyto slavnosti bývají vždy důstojné i dojemné. S gratulací k oslavencům přicházejí mnohdy i zástupci závodů či organizací, kde muž nebo žena před odchodem do důchodu pracovali. Ze 27 zlatých a diamantových svateb v roce 1982 se jen tři konaly jako slavnostní obřady na radnici.

Ve smuteční obřadní síni na zálabském hřbitově se provádějí smuteční obřady rozloučení se zemřelými nejen z Kolína, ale z celého širokého okolí, z Čáslavi, Kutné Hory, Uhřetěvských Janovic, Kácova a Chlumce nad Cidlinou a z obcí přilehlých k těmto městům. Počet obřadů každým rokem stoupá. V roce 1982 bylo v kolínské smuteční obřadní síni uskutečněno celkem 1 410 smutečních obřadů rozloučení se zemřelými, z toho bylo 1 002 s občanskými obřady a 408 s církevními obřady. Z celkového počtu bylo 306 rozloučení se zemřelými kolínskými občany, 1 104 s mimokolínskými. Z toho 1 334 zemřelých bylo pohřbeno žehem, 76 do hrobů. Kromě toho bylo pohřbeno 13 mrtvě narozených dětí. Z tohoto přehledu je vidět, že neustále stoupá počet zpopelnění a ubývá pohřbů do země, právě tak ubývá počet církevních obřadů a stoupá počet obřadů občanských.

Smuteční obřady jsou udržovány stále na vysoké úrovni. Jako nedostatek se stále projevuje malý výběr kvalitní reprodukované hudby. Dalším problémem je malý počet trvalých zaměstnanců Technických služeb města Kolína, do jejichž správy hřbitovy patří, kteří se zabývají zařizováním všech nutných prací, potřebných k zajištění odpovídající úrovně pohřebních obřadů, takže jen s velikým úsilím lze zvládnout tento velký počet obřadů při zachování jejich kvality. Přitom potíže činí neustálá nekázeň farářů, kteří i přes dohody prodlužují své církevní obřady při rozloučení se zemřelými a tak způsobují zmatky při velkém počtu obřadů, z nichž pro každý může být vyměřena jen půl hodina času. O nápravu byl již požádán okresní církevní tajemník.

Ve smuteční obřadní síni na hřbitově byla v roce 1982 dokončena oprava střechy nákladem 94 000 Kčs. Pro příští rok je plánována rekonstrukce celého topného systému v objektu obřadní síně, záleží však na přidělu zemního plynu, o kterém dosud přes četné urgencye kolínská plynárna nerozhodla. Po této rekonstrukci bude obřadní síň a přilehlé místnosti vymalovány

V další své činnosti se Sbor pro občanské záležitosti Městského národního výboru v Kolíně zaměřuje hlavně na zkvalitnění přípravy a průběhu jednotlivých akcí v souladu s usnesením XVI.sjezdu KSČ k úseku ideově politického působení na občany.

Letos zavedl Sbor pro občanské záležitosti spolu s Městským kulturním střediskem novou akci, věnovanou především mladým lidem bydlícím v sídlištní zástavbě, a nazval ji

"Klub pro dva". Pořádá se pravidelně v Agitačním středisku v Kolíně II., ulice Rimavské Soboty, a jejím cílem a posláním je radit mladým lidem při řešení jejich problémů vzájemného soužití, výchovy dětí a v dalších otázkách ~~žít~~ jejich života.

S prací Sboru pro občanské záležitosti úzce souvisí práce matričního oddělení Městského národního výboru. Toto oddělení jako odborné pracoviště národního výboru vede především vedle jiných prací přesné záznamy v knihách narozených, zemřelých a v knihách sňatků nejen o občanech z Kolína, ale z celého matričního obvodu, který zahrnuje vedle města Kolína ještě třicet dalších okolních obcí. V roce 1982 provedli pracovníci tohoto oddělení 304 zápisů do knihy manželství, 1 052 zápisů do knihy narození a 888 zápisů do knihy úmrtí.

Hlavními sňatkovými dny u Městského národního výboru jsou volné soboty a jen v mimořádných případech se povolují svatby v jiný den; letos byly mimo soboty provedeny jen tři svatební obřady. Je zajímavé, že nejvíce sňatků bylo uzavřeno v měsíci dubnu - 37, potom 36 v červenci, nejslabší měsíc byl leden, kdy bylo uzavřeno jen 15 manželství a vůbec nejslabší byl květen, kdy nebyl ani jediný obřad.

Počet sňatkových obřadů na kolínské radnici v posledních pěti letech stále klesal. V roce 1978 bylo zde uzavřeno 359 manželství, v roce 1979 již jen 349, v roce 1980 333, v roce 1981 jen 315 a v roce 1982 jenom 304.

V kolínské nemocnici se narodilo v roce 1982 celkem 1 052 dětí. I tady je letošní rok z posledních pěti nejchud-

ší. V roce 1978 se narodilo v Kolíně 1 149 dětí, v roce 1979 - 1 230 dětí, v roce 1980 - 1 080 dětí, v roce 1981 1 222 dětí a v roce 1982 - 1 052 dětí. Z těchto uvedených počtů měli rodiče narozených dětí stálé bydliště v Kolíně v roce 1978 - 430 dětí, v roce 1979 - 477 dětí, v roce 1980 400 dětí, v roce 1981 - 429 dětí a v roce 1982 - 376 dětí.

V kolínské nemocnici zemřelo v roce 1982 celkem 888 občanů, z toho bylo 281 občanů se stálým bydlištěm v Kolíně. Na tomto úseku je statistika posledních pěti let v podstatě příznivá, protože počet zemřelých v letošním roce je za tyto roky nejnižší, třebaže za posledních pět let stoupl počet obyvatel Kolína. V roce 1978 zemřelo v kolínské nemocnici 910 občanů, v roce 1979- 931, v roce 1980 - 994, v roce 1981 - 922 a v roce 1982 - 888 občanů.

S P O R T A T Ě L O V Ý C H O V A

Rok 1982 byl v Kolíně bohatý na sportovní a tělovýchovné události. Konala se zde dlouhá řada sportovní závodů a soutěží a jiných tělovýchovných podniků. Tři kolínské kluby se po celý rok zúčastňovaly vrcholných celonárodních soutěží: fotbalisté, hokejisté a volejbalisté. Také kolínští atleti dosahovali velmi dobrých výsledků a patřili k nejlepším v kraji.

Hokejisté zahájili v neděli dne 10.ledna 1982 zápasem TJ Kolín - TJ Prostějov závěrečné zápasy se šesti dalšími kluby České socialistické republiky, které obsadily v tabulce I.Národní hokejové ligy 6. až 12. místo. Kolínským hokejistům se vydařil vstup do nového roku, vyhráli nad Prostějovem poměrem 5 : 1. Soutěž I.Národní ligy skončila

28.února 1982 a hokejisté Kolína skončili na druhém místě mezi sedmi kluby Čech a Moravy.

Pro zimní sezónu začali hokejisté svou přípravu již v létě. Zimní stadión v Kolíně se otevřel již začátkem srpna a 9.srpna 1982 sehrál na něm TJ Kolín již první přípravný zápas s klubem Autoškoda Mladá Boleslav. První zápas v I.Národní hokejové lize sehrál TJ Kolín dne 3.října 1982 s Třincem a zahájil nešťastně, prohrál 3 : 5. První polovinu soutěže koncem letošního roku ukončil TJ Kolín na sedmém místě tabulky mezi dvanácti soutěžícími kluby.

Fotbalisté TJ Kolín začali hned po novém roce jarní přípravu na rozhodující polovinu bojů ve II. Národní fotbalové lize, kde přezimovali na první příčce tabulky před patnácti kluby z Čech a Moravy. Jarní sezónu měli začít v sobotu 20.března 1982, ale protože napadlo množství sněhu, bylo zahájení ligy odloženo o týden na sobotu 27.března 1982. Vstup TJ Kolín do druhé poloviny ligové soutěže se příliš nevydařil, protože v prvním zápase se Zbrojovkou Vsetín po výsledku 2 : 2 vlastně ztratil na domácím hřišti jeden bod. Soutěž ukončil oddíl v sobotu 26.června 1982 vítězstvím nad Baníkem Hvířov 1 : 0, ale skončil až na třetím místě tabulky a tím se rozplynuly naděje na postup do nové I.národní fotbalové ligy. Podzimní kolo soutěže zahájili Kolínští už jen ve II. Národní fotbalové lize, a to zápasem v sobotu 14.srpna 1982 se Spartakem Choceň na jeho hřišti, kde hned napoprvé prohráli 1 : 0. Celá podzimní část soutěže ve II. Národní fotbalové lize byla pro TJ Kolín nepříznivá, v říjnu a listopadu klesli až

poslední místo v tabulce a podzimní část soutěže ukončili na 13. místě v tabulce.

V sobotu 16. a v neděli 17. ledna 1982 vstoupili do letošních bojů také volejbalisté Dukly Kolín, kteří jsou v čele tabulky I. Národní ligy spolu s klubem Aero Odolena Voda, oba mají stejný počet bodů/. Vstup volejbalistů Dukly Kolín do druhé poloviny soutěže byl úspěšný. Soutěž však ukončili na druhém místě tabulky před týmem Jablonce a Olomouce za volejbalisty klubu Aero Odolena Voda, takže jejich naděje na postup do Extraligy se rozplynuly. Nový ročník I. Národní volejbalové ligy zahájila Dukla Kolín v sobotu 8. listopadu v Jablonci nad Nisou a první část soutěže skončili na konci roku umístěním na třetím místě mezi pěti účastníky soutěže.

Také kolínští atleti vstoupili do nového roku úspěšně. Z přeboru, který se uskutečnil v Praze na Strahově si přinesli medaile za deset prvních, šest druhých a dvě třetí místa.

Na výroční konferenci atletů TJ Kolín byli vyhodnoceni nejlepší sportovci: nejlepším závodníkem roku 1981 byl vyhlášen Ivan Slanař, nejlepším trenérem Václav Širc, nejlepším činovníkem Arnošt Pavlovský a nejlepším rozhodčím Stanislav Plešinger.

Kolínský závodník Miloš Fišera, člen TJ Jiskra Kolín, vyhrál letos mistrovství světa v cyklokrosu, pořádaném ve francouzském bretaňském městě Lanarville, a stal se tak již podruhé mistrem světa v amatérském cyklokrosu. Vyhrál mezi 47 závodníky 13 zemí světa. Druhé místo získal také Česloslo-

vák Radomír Šimůnek, synovec Miloše Fišery. Je to obrovský úspěch československého sportu.

Stalo se již tradicí, že vedoucí představitelé okresu se setkávají s nejlepšími sportovci a hodnotí i odměňují jejich činnost. Také letos začátkem března se sešli v Družstevním domě nejlepší sportovci kolínského okresu a mezi ně přišel vedoucí tajemník OV KSČ soudruh Jozef Říha, tajemník OV KSČ soudruh Václav Pácal, předseda Okresní odborové rady soudruh Jan Chobot a místopředseda Okresního národního výboru soudruh Miloslav Šíma. Slavnost zahájil tajemník okresního výboru Československého svazu tělesné výchovy soudruh Vratislav Gandalovič a projev pronesl soudruh Václav Pácal. Nejlepším sportovcem okresu byl vyhlášen soudruh Miloš Fišera, dvojnásobný mistr světa v cyklokrosu. Po něm byla vyznamenána řada sportovců a některé sportovní organizace. Mezi nimi byl i kolektiv sportovní střelby základní organizace Svazu pro spolupráci s armádou a Klub lodních modelářů Kolín - město.

Tělovýchovná jednota Kolín /TJ Kolín/ oslavila své významné výročí, na výroční schůzi vzpomněla dne 10.března 1982 desáté výročí svého trvání. Jednota vznikla sloučením některých oddílů TJ Lokomotiva Kolín s TJ Spartak Tatra Kolín. Je dnes největší tělovýchovnou jednotou ve Středočeském kraji a její oddíly získaly v prvních deseti letech jejího trvání významných úspěchů při reprezentaci města i okresu. V desátém roce své činnosti má TJ Kolín zapojeno 52 družstva v mistrovských soutěžích, z toho 6 v okresních, 41 v krajských a 5 v celostátních. Nejvyšší soutěž hrají

hokejisté - I. Národní hokejovou ligu, fotbalisté - II. Národní fotbalovou ligu, a ženy a dorostenky hrají v národních ligách ve volejbalu.

Tělocvičná jednota Jiskra Kolín oslavila letos 70 let svého trvání. Jednota vznikla z klubu SK Sparta Kolín, která byla založena 20. března 1912. V roce 1949 převzala patronát nad klubem Kolínská rafinerie minerálních olejů /KORAMO/ a klub se přejmenoval na závodní sportovní jednotu /ZSJ/ Koramo a v roce 1951 dostal dnešní pojmenování TJ Jiskra Kolín. Sedmdesáté výročí vzniku však není letos jediné jubileum jednoty, letos uplynulo také 50 let od postavení dnešního hřiště jednoty a 40 let od zřízení zděných kabin.

V únoru byl v tělocvičné hale Středního odborného učiliště Spoju uspořádán VIII. ročník halového mistrovství ČSSR mužů v tenisu. Zúčastnilo se ho 34 předních československých hráčů.

V neděli 28. března 1982 se běžel v kolínských Borkách již 56. ročník "Drozdova lesního běhu". Zúčastnilo se ho 68 startujících a vítězem se stal Ratislav Šedina, bývalý příslušník kolínského atletického oddílu.

Ve dnech 9. až 11. dubna 1982 uspořádal Klub lodních modelářů Svazu pro spolupráci s armádou zájezd do Drážďan na soutěž s tamnějším modelářským klubem "Planeta", s nímž udržuje družební styky. Zájezdu se zúčastnilo pět modelářů a v soutěži se umístili na 2., 3. a 5. místě.

V sobotu dne 8. května 1982 soutěžili žáci - lodní modeláři v kategorii plachetnic na vodní ploše u Veltrub. Soutěž určila lodní modeláře, kteří budou reprezentovat

Středočeský kraj na Přeboru ČSR ve dnech 4. a 6. června ve Vysokém Mýtě. Mezi pěti vybranými reprezentanty jsou čtyři z Kolína, dva ze Středního odborného učiliště Spoju a dva ze základní organizace Svazu pro spolupráci s armádou v Kolíně. Na tomto přeboru se přeborníkem ČSR stal Tomáš Miškovský ze Středního odborného učiliště Spoju, další kolínští závodníci obsadili 4., 6. a 7. místo. Také v soutěži dvoučlenných družstev zvítězili kolínští závodníci, obsadili první a třetí místo.

Ve dnech 21. a 26. května 1982 se konaly v Kolíně na vodní ploše u Veltrub mezinárodní závody lodních modelářů pod názvem "Srovnávací soutěž socialistických států". Pořadatelem byl Klub lodních modelářů Svazu pro spolupráci s armádou v Kolíně.

Dne 22. května 1982 uspořádal Veteran Car Club Automotoklubu Svazarmu Kolín 9. sraz historických automobilů a motocyklů. Výstava vozidel byla od 10.00 hodin na náměstí Rudé armády. Ve 13,30 hodin byl odstartován závod těchto vozidel na trati ulice Nad zastávkou, Sluneční, Na Petříně a Šotnovské ulice.

K přecházející zprávě ještě dodávám, že soutěže "Srovnávací soutěže socialistických států" se zúčastnili lodní modeláři ze Sovětského svazu, Polské lidové republiky, Bulharské lidové republiky, Maďarské lidové republiky a Československé socialistické republiky. Soutěžily radiem řízené modely lodí a motorových člunů. Kolínskou organizaci pověřil pořadatelstvím Ústřední výbor Svazarmu a Ústřední rada modelářství Svazu pro spolupráci s armádou /Svazarmu/.

Dne 23. května 1982 uspořádal Jezdecký oddíl TJ Lokomotiva Kolín v jezdeckém areálu za nemocnicí při silnici k letišti Jarní jezdecké závody.

Dne 1.června 1982 byla otevřena letní plovárna v areálu plaveckého stadiónu v Kolíně II., sídlišti. Vzhledem k tomu, že se k tomuto datu nepodařilo dokončit všechny obkladačské práce a některé terenní úpravy, je provoz letní plovárny omezený. K použití je zatravněná plocha na opalování a 50 metrů dlouhý otevřený plavecký bazén, dětské bazény dosud přístupné nejsou. Příchod na letní plovárnu je z ulice U nemocnice. Vstupné je 6,-Kčs na celý den.

V sobotu dne 5.června 1982 pořádala vzorná jednotka P, mocné stráže Veřejné bezpečnosti /PS-VB/ při Dopřavním inspektorátu Kolín automobilovou turistickou soutěž "Rallye PS-VB". Start soutěže byl v 9,00 hodin na parkovišti v Obecním dvoře proti restauraci Družstevního domu.

V neděli dne 13.června se běžel tradiční silniční běh Kolín - Velký Osek - Kolín. Start byl v 9,30 hodin v kolínských Borkách.

V neděli 6. června 1982 pořádal Automotoklub Svazarmu Kolín na okruhu v Sendražicích "Silniční závod motocyklů" za účasti československých reprezentantů a bývalých reprezentantů na historických strojích.

Dne 5. září 1982 se konal v Kolíně atletický závod v klasickém pětiboji, 47. ročník "Prágrova memoriálu" jako "Velká cena města Kolína". Zahájení závodu bylo v 9,30 hod. na Atletickém stadiónu v Borkách. Vedle hlavního závodu byla na programu "Buzkova míle" a "Memoriál Jendy Nováka"

v běhu na 1000 metrů o cenu okresního výbor Svazu protifašistických bojovníků. Na startu bylo 140 závodníků.

Ve dnech 18. a 19. září 1982 se uskutečnil III. ročník "Memoriálu Václava Boháče" na jezdeckém areálu v Kolíně III za nemocnicí. Účastnilo se ho 96 koní z 29 oddílů. Závodů pořádal jezdecký oddíl TJ Lokomotiva Kolín.

Dne 19. září 1982 se konal na trati v Kolíně IV v ulicích Havlíčkově, Havířské, Třebízského a Zengrově závod motokár jako přebor ČSR, pořádaný základní organizací Automotoklubu Svazarmu Kolín. Trening započal v 8,30 hod., hlavní závod byl odstartován ve 13,30 hodin. Závodu přihlíželo na 1 300 diváků.

Dne 25. září 1982 se konalo na kynologickém sportovišti Na spálence v Borkách ~~jako~~ mistrovství ČSR v závodě chrtů. Dopoledne v 10,00 hodin začaly rozběhy a odpoledne od 14,00 hodin byly hlavní dostihy.

Dne 19. října 1982 se konaly opět dostihy chrtů na dostihové dráze Na spálence v Borkách. Na startu byli nejlepší dostihoví chrti nejen z ČSSR, ale i z Maďarské lidové republiky a Německé demokratické republiky. Tyto kolínské dostihy nabývají stále větší obliby, a proto základní organizace Českého svazu chovatelů v Kolíně buduje v akci Z tento svůj sportovní areál, který je prvním dostihovým stadiónem tohoto druhu v České socialistické republice.

Ve dnech 9. a 10. října 1982 se konal na nově vybudované vodní ploše v Kolíně IV za droždárnou směrem ke Starému Kolínu již třetí ročník závodů ve windsurfingu pod názvem "Ledová kra". Závod pořádal jachetní oddíl TJ Lokomotiva Kolína. Startovalo 81 závodníků.

Dne 23. října 1982 se konal přebor ČSR v přespolním běhu starších žáků a žákyň. V rámci tohoto závodu byl uspořádán i "Memoriál Emila Sirotky" v lesním běhu na 20 kilometrů o cenu okresního výboru Svazu protifašistických bojovníků v Kolíně. Účastnilo se 76 startujících.

Dne 13. prosince 1982 sehráli v Kolíně kanadští hokejisté Shiphwel Buccaneers Taber ze státu Alberta mezinárodní přátelský zápas s mužstvem TJ Kolín na kolínském zimním stadiónu. Kolínští zvítězili poměrem 6:5. Před zápasem byli kanadští hosté přijati na kolínské radnici zástupci města a okresu.

Dne 31. prosince 1982 se běžel tradiční "Silvestrovský běh", letos již jeho 23. ročník. Závod byl odstartován ve 14,30 hodin na atletickém stadiónu v Borkách.

V Kolíně máme také plavce - otužilce, kteří se nejraději koupou v ledové vodě. Jsou organizováni v oddílu TJ Lokomotiva Kolín. Zúčastnili se v letošní sezóně dvanácti závodů a v soutěži družstev ve sportovním otužování obsadili celkově druhé místo mezi 34 oddíly v Československé socialistické republice.

Sportovních a tělovýchovných akcí a podniků bylo v Kolíně v roce 1982 více, než jsem stačil v této kronice zachytit. Snažil jsem se uvést slespoň ty nejdůležitější, které mohou charakterizovat sportovní život v našem městě.

V roce 1982 bylo na celém našem okrese organizováno v tělocvičných jednotách 15 271 členů, z toho 6 200 mužů, 3 015 žen, 1 400 dorostu a 4 656 žáků. Proti roku 1981,

který těžil ještě z pospartakiádní aktivity předcházejícího spartakiádního roku 1981, byl v roce 1982 zaznamenán celkově mírný pokles v počtu členstva, který zavinil úbytek organizovaných mužů o 431, zatímco u ostatních kategorií /žen, dorostu a žactva/ se naopak v roce 1982 počet organizovaných zvýšil. Projevuje se tu zvláště větší zájem žen o sport a tělovýchovu, a to hlavně o cvičení při hudbě, což je ženám vlastní /chtějí být štíhlé/.

Z celkového počtu bylo organizováno v jednotlivých oddílech: v oddíle základní rekreační tělesné výchovy /ZRTV/ 4 241 členů, v oddíle turistiky 1 279, v oddíle atletiky 461, v oddíle košíkové 422, v oddíle cyklistiky 45, v oddíle kopané 5 752, v oddíle házené 73, v oddíle horolezectví 52, v oddíle jezdeckví 121, v oddíle jachtingu 52, v oddíle judo-karate 128, v oddíle kanoistiky 36, v oddíle krasobruslení 36, v oddíle kuželky 131, v oddíle ledního hokeje 790, v oddíle lyžování 273, v oddíle orientačního běhu 40, v oddíle plavání 132, v oddíle sportovní gymnastiky 190, v oddíle stolního tenisu 196, v oddíle šachystů 157, v oddíle tenisu 399, v oddíle volejbal 509, v oddíle nohejbal 9 a v oddíle zápas 35. Celkem bylo v kolínském okrese 79 tělocvičných jednot.

V městě Kolíně pracovalo v roce 1982 šest tělocvičných jednot:

Tělocvičná jednotka Kolín /TJ Kolín/ měla 2 904 organizované členy ve 14 oddílech: ZRVT, turistika, atletika, basketbal, cyklistika, fotbal, házená, krasobruslení, lední hokej, lyžování, plavecké sporty, stolní tenis, tenis a vo-

lejbal. K dispozici měla zimní stadión v Brankovické ulici, atletický stadión v Borkách /bývalý "Sokolák"/, dvě fotbalová hřiště: býv.hřiště AFK v okružní třídě a hřiště v Borkách, hřiště odbíjené, tenisové dvorce v Borkách u Labe, hřiště házené, ubytovací zařízení na zimním stadiónu a turistickou ubytovnu na stadiónu odbíjené na Kalcovce.

Tělovýchovná jednota Lokomotiva Kolín měla 1 379 organizovaných členů ve 14 oddílech: ZRTV, turistika, horolezectví, jachting, jezdeckví, karate, kanoistika, kuželky, lyžování, plavecké sporty, sportovní gymnastika, šachy, jóga a zápas. Obhospodařovala sokolovnu v Sokolské ulici, kuželnu tamtéž, otevřenou jízdárnu při silnici na Uhlířské Janovice za nemocnicí, dvě loděnice a hřiště odbíjené.

Tělovýchovná jednota Jiskra Kolín měla letos 707 organizovaných členů v 8 oddílech: ZRTV, turistika, cyklistika, fotbal, judo, kanoistika, lyžování a volejbal. Vlastnila dvě hřiště kopané v Borkách, dvě loděnice, hřiště odbíjené, turistickou ubytovnu na hřišti kopané v Borkách a rekreační charu v obci Prosečná v Krkonoších.

Tělovýchovná jednota Štítary měla 135 členů organizovaných v jediném oddíle kopané a vlastnila fotbalové hřiště ve Štítarech.

Tělovýchovná jednota Divadlo Kolín měla 93 členy v jediném oddíle turistiky a omezovala se výhradně na pracovníky kolínského divadla. Sportovní zařízení neměla žádné.

Tělovýchovná jednota Dukla Kolín pracovala ve vojenské posádce.

Stálé zvyšování počtu mládeže a žactva v tělocvičných jednotách je způsobeno zvláštní péčí okresního výboru Československého svazu tělesné výchovy v Kolíně, kterou věnuje dětem a mládeži. V rámci již v roce 1978 schválené koncepce masového rozvoje tělovýchovy a péče o talentované děti vytvořil "Sportovní základny mládeže". Název sportovní základna mládeže byl zvolen proto, že jde o organizovanou, pravidelně jednou týdně prováděnou tělovýchovnou činnost u dětí pěti až devítiletých. U mladšího věku pěti až sedmi let je činnost zaměřena na všestranný pohybový rozvoj, který v první řadě přispívá ke zdravému tělesnému rozvoji a vede k osvojení některých základních pohybových dovedností. Děti ve věku osmi a devíti let jsou podle daných testů zařazovány do jednotlivých sportovních odvětví, které odpovídají jejich schopnostem. Zvláštní útvar byl utvořen i pro děti pohybově méně nadané.

V Kolíně má základna mládeže 9 samostatných odvětví: TJ Kolín zajišťuje základnu ledního hokeje, košíkové, volejbal, kopané, atletiky a ZTRV, TJ Lokomotiva Kolín zajišťuje základnu sportovní gymnastiky a ZRTV a TJ Jiskra Kolín zajišťuje základnu kopané. V těchto devíti základnách cvičilo v roce 1982 celkem 1 046 dětí. Protože sportovní základny mládeže nemají vlastní tělovýchovné zařízení, užívaly tělocvičen kolínských škol. Z celkového počtu 1 046 dětí bylo zařazeno 120 dětí do odvětví kopané, 151 do odvětví košíkové, 140 ledního hokeje, 169 atletiky, 196 volejbalu, 80 dětí do odvětví sportovní gymnastiky a 190 dětí do ZRTV.

Činnost sportovních základen mládeže je přirozenou

základnou pro rozvoj výkonnostního sportu mládeže. Již v roce 1978 byla vybrána odvětví, ve kterých se má v Kolíně výkonnostní sport preferovaně rozvíjet: lední hokej, kopaná, atletika, volejbal dívek, košíková chlapců a sportovní gymnastika. Jako cíl činnosti výkonnostního sportu je dosažení úrovně nejvyšších národních soutěží dospělých a nejvyšších federálních /celostátních/ soutěží dorostu a žactva.

K výkonnostnímu sportu je mládež připravována v tréninkových střediscích mládeže. V Kolíně pracují tři tréninková střediska mládeže a čtyři postupné ~~xxx~~ sportovní třídy na 6. Základní škole na Zálabí. V tréninkovém středisku mládeže sportovní gymnastiky je zařazeno 15 mladých závodníků, o které pečuje jeden trenér z povolání a několik smluvních trenérů. V tréninkovém středisku mládeže volejbalu ze zařazeno 32 dívek, o které pečuje jeden trenér z povolání a tři smluvní trenéři. V tréninkovém středisku mládeže atletiky je zařazeno 34 sportovců, o které pečuje jeden profesionální trenér a 6 smluvních trenérů. Ve sportovních třídách 6. Základní školy je zařazeno celkem 124 žáků, v 5. ročníku 28, v 6. ročníku 35, v 7. ročníku 29 a v 8. ročníku 32 žáků. O tyto děti pečuje jeden profesionální trenér a čtyři smluvní trenéři. Žáci sportovních tříd tvoří páteř tréninkového střediska mládeže atletiky, což svědčí o dobré spolupráci obou složek. V letošním roce se podařilo navíc navázat spolupráci se střediskem vrcholového sportu mládeže atletiky klubu Slávie VŠ Praha. Zdravotnické zabezpečení tréninkových středisek mládeže i sportovních tříd provádějí lékaři Okresního

ústavu zdraví v Kolíně, shromáždění ve zdravotní komisi okresního výboru Československého svazu tělesné výchovy v Kolíně. Již šestým rokem provádějí v Kolíně prohlídky a motorické testy pětiletých dětí. Na základě těchto vyšetření jsou děti zařazovány do jednotlivých sportovních základen mládeže a později do treningových středisek mládeže. V každém útvaru pracuje lékař, který zajišťuje kontrolní prohlídky a plní některé úkoly tělovýchovně lékařského sledování.

Starost o výkonnostní sport a výchovu talentované mládeže je jistě činnost velice záslužná, ale jednoty proto často zapomínají na to, že jejich hlavním úkolem je zajistit sportovní a tělovýchovné vyžití mládeže i dospělých v masovém měřítku. Vždyť jen asi čtvrtina mládeže do 18 let pravidelně cvičí, sportuje nebo se věnuje turistice, u dospělých je to ještě mnohem horší. Velmi těžké podmínky pro pohybovou rekreaci jsou především ve velkých sídlištích. Tělovýchovné jednoty se příliš upínají k výkonnostním sportům, k výsledkům v soutěžích a malou pozornost věnují upevňování zdraví, zdatnosti a tělesné výchovy občanů. Jedním z odborů, který se této činnosti přece jen ve větším rozsahu věnuje, je odbor Základní rekreační tělesné výchovy /ZRTV/, který k propagaci své práce uspořádal dne 24. dubna 1982 ve sportovní hale Spojů sportovní akademii za účasti 90 cvičenců.

Všechny tělovýchovné jednoty v Kolíně projevovaly snahu o rozšíření své členské základny a k tomu účelu pořádaly různé náborové akce, besedy s mládeží a pod. Přitom sportem

a tělovýchovou ve městě se nezabývají jen tělovýchovné jednoty, ale i jiné organizace. Jednou z nich je Svaz pro spolupráci s armádou /Svazarm/. V Kolíně pracuje okresní a městská organizace Svazarmu, jejichž činnost se vzájemně prolíná a doplňuje. V roce 1982 byly obě branné organizace zaměřeny především na tyto druhy sportů: střelectví, motorismus, radistiku, kynologii, modelářství a vodní sporty.

Tělesná výchova, sport a branná výchova patří také mezi základní úkoly činnosti pionýrských a svazáckých organizací. I v roce 1982 byla rozsáhlá tělovýchovná a sportovní činnost organizována v kolínských pionýrských skupinách a organizacích Socialistického svazu mládeže /SSM/. Výsadní postavení mezi nimi má 29 pionýrská skupina při TJ Kolín o třech stech členů, která se svým charakterem zaměřuje už od svého založení především na rozvoj tělesné výchovy a sportu mezi nejmladší generací. Branný sport byl v roce 1982 preferován především v rámci celostátní soutěže "Vždy připraven", jejíž součástí je i soutěž "Partizánský samopal", jehož místní kolo uspořádaly všechny kolínské pionýrské skupiny.

Na rozvoji tělovýchovy, sportu a branné výchovy se podílela v roce 1982 i Městská rada pionýrské organizace v Kolíně pořádáním soutěží pro kolínské pionýrské skupiny, například o putovní pohár Městské rady pionýrské organizace ve střelbě ze vzduchovky. Svazácká činnost v oboru sportu, tělesné a branné výchovy byla organizována především ve školských a učňovských organizacích SSM. V místních organizacích SSM v Kolíně se soustřeďovala činnost tohoto směru pře-

devším na práci s pionýry, městská organizace SSM v Kolíně začala budovat v areálu plaveckého stadiónu minigolf.

Rozvoj tělovýchovy a sportu i branných disciplín je sledován v práci letních pionýrských činností a činností svazáků. O letošních prázdninách měly kolínské pionýrské skupiny dvacet letních pionýrských táborů a poprvé ve své historii měla letos svůj vlastní pionýrský tábor i městská rada pionýrské organizace v Kolíně.

Činnost na úseku tělovýchovy, sportu a branné výchovy v rámci našeho města sleduje komise pro mládež a tělovýchovu Městského národního výboru v Kolíně. Komise spolupracovala s tělovýchovnými jednotami i s okresním výborem Československého svazu tělesné výchovy v Kolíně, zajišťovala plné využití všech tělovýchovných zařízení ve městě, především tělocvičen, a mimořádnou pozornost věnovala plaveckému výcviku veškeré mládeže v Kolíně v plaveckém stadiónu. Ve spolupráci s pionýrskou organizací dokončila značení běžecké trati areálu zdraví v prostoru u vodárny a provedla kontrolu činnosti a provozu letních pionýrských táborů kolínské mládeže.

Také občanské výbory ve městě napomáhaly rozvoji tělesné výchovy a sportu budováním malých sportovišť a dětských hřišť v různých místech města, k jejichž vybavení napomáhaly kolínské závody zhotovováním a darováním různých sportovních zařízení, prolézaček, kolotočů, hrazdiček, houpaček a pod. Těchto dětských hřišť a malých sportovišť je mezi domy kolínského sídliště v Kolíně II. i v Kolíně III. již několik.

Městský národní výbor v Kolíně podporoval rozvoj tělovýchovy a sportu ve městě také finančními subvencemi tělovýchovným jednotám a pionýrské organizaci, jak je uvedeno v kapitole o hospodaření města. Na základě "Zásad pro tvorbu společných programů rozvoje tělovýchovy a sportu", schválených vládou ČSR dne 17. prosince 1982, zpracoval ve spolupráci s okresním výborem Československého svazu tělesné výchovy v Kolíně, okresním výborem Svazu pro spolupráci s armádou v Kolíně, městskou radou pionýrské organizace, městskou organizací Svazarmu a všemi tělovýchovnými organizacemi ve městě "Společný program rozvoje tělesné výchovy a sportu ve městě Kolíně na rok 1983", v němž jsou stanoveny úkoly pro tělovýchovné organizace, organizaci Svazarmu, pionýrskou organizaci, organizace Socialistického svazu mládeže ve městě i pro orgány Městského národního výboru v Kolíně pro rok 1983 a je vypracován i kalendářní plán tělovýchovných a sportovních podniků a akcí ve městě pro příští rok 1983.

PRŮMYSL V KOLÍNĚ

O kolínském průmyslu jsem uvedl řadu dat a údajů v kapitole "Statistika" této kroniky. Na tomto místě uvádím zprávy o některých závodech a podnicích, které na požádání předsedy Městského národního výboru v Kolíně, zasláné všem kolínským závodům a uveřejněné v okresním týdeníku Kupředu, poskytly podklady pro sestavení zápisu do kroniky. Bylo jich málo, žalostně málo, které odpověděly. O nich mohu v této kronice zachovat pro příští časy zprávy, o jejich životě, o jejich úspěších a problémech, o jejich rozvoji v tomto roce.

TESLA KOLÍN, koncernový podnik, zabezpečuje výrobu strojírenských výrobků v oborech slaboproudé elektrotechniky. Z větší části se jedná o obory rychle se technicky vyvíjející s rychlým inovačním cyklem.

Podíl nových výrobků z celkové výroby zboží činil v roce 1982 téměř čtvrtinu, 24,2 %.

Struktura výrobního programu doznala značných změn, dále se prohloubila orientace na investiční elektrotechniku. Vývoj výroby byl zaměřen na obory: přístroje automatické regulace a řízení, drátové telekomunikace, výrobky zvláštní. Nejrychlejší vývoj zaznamenal prvně jmenovaný obor, který dosáhl 72,7 % z celkové produkce podniku a je nosným programem pro celou 7.pětiletku.

Na počátku roku 1982 přijal podnik vstřícný plán na výrobu zboží v hodnotě čtyř miliónů korun. Tento zvýšený úkol byl dalším závazkem zpřesněn o 2 622 000 Kčs. Charakteristické je, že překračování ročního plánu v průběhu roku bylo vcelku bez extrémních rozptylů, což svědčí o cílevědomém řízení i zájmu celého pracovního kolektivu na dosažení dobrého výsledku. Tohoto výsledku bylo dosaženo díky dobré organizaci práce, soustavné péči v oblasti vnitropodnikového řízení, dále zaváděním progresivních postupů a metod racionalizace práce při plném rozvoji iniciativy pracujících.

Celková efektivnost hospodářské činnosti za rok 1982 dosáhla velmi dobré úrovně. Většina základních ukazatelů efektivnosti byla splněna. Rentabilita k výrobním fondům

na 105 %, podíl celkových nákladů na výkonech na 98,4 %. Celkové plnění i velmi příznivý vývoj dosahují všechny ukazatelé ekonomické efektivnosti.

Prvým opatřením, jež bylo uplatněno od počátku roku 1982, bylo přijetí vstřícného plánu a jeho rozpracování na jednotlivá pracoviště a hospodářská střediska a v neposlední řadě také včasné seznámení pracovníků podniku s těmito úkoly na rok 1982. Druhým činitelem, působícím na docílení hospodářského výsledku, byla pravidelná kontrola průběhu plnění plánovaných úkolů. Třetím činitelem je cílevědomé udržování přiměřeného podílu nových výrobků z celkové výrobní produkce a rovněž péče o stálý růst podílu technicky pokrokových výrobků. Podíl nových výrobků z výroby zboží v roce 1982 činil 24,2 % a podíl technicky pokrokových výrobků 12,5 %. Čtvrtým činitelem bylo zabezpečování kvality ve výrobě, jež proti roku 1981 měla dále příznivě se vyvíjející a zvyšující se tendenci. Pátým činitelem, příznivě působícím, je plné uspokojování potřeb odběratelů jak výrobky, tak i náhradními díly. Šestým příznivým činitelem je přínos cenového zvýhodnění pokrokových výrobků. Sedmým činitelem bylo dodržování pravidel mzdové regulace, byl zabezpečen růst produktivity práce. Osmým činitelem byla citlivá reakce ~~pro~~ na progresivní úrokovou politiku a dodržení limitu obrátky zásob.

Poměrně vysoký podíl realizace nových výrobků a výroby zboží /24,2 % / svědčí o zabezpečování rozvoje elektroniky nad průměrné tempo rozvoje, které je stanoveno Federálním ministerstvem energetiky a paliv. Inovační proces je směro-

ván do progresivních oborů, významných pro národní hospodářství, které jsou podniku stanoveny jako státní cílové programy. V roce 1982 měl podnik určen celý obor "přístroje automatické regulace a řízení" jako státní cílový program číslo 11. V tomto oboru bylo docíleno podstatných úspěchů v tom smyslu, že limit podílu technicky pokrokových výrobků stanovený z výroby zboží 2,22 % byl ve skutečnosti překročen na 12,5 %. Tento přístup svědčí o příznivé tendenci růstu výroby výrobků vysoké technické úrovně, tedy výrobků, schopných příznivého srovnání se zahraničními výrobky vysoké technické úrovně.

V průběhu roku 1982 byla v podniku věnována značná pozornost koncepčním záměrům na osmou pětiletku a zpřesnění sedmé pětiletky. Podnik navrhuje přijetí vyššího tempa rozvoje výroby než stanovuje rozpis, přičemž sleduje dodržení temp rozvoje elektroniky stanovených Federálním ministerstvem energetiky a paliv. Tím podnik promítá do praxe zabezpečení celospolečenského cíle v rozvoji elektrotechniky.

Dosavadní výsledky hospodářské činnosti podniku dávají příznivý předpoklad pro budoucí vývoj v příštích letech. Podnik využívá všech dostupných možností ve zpřesňování a zlepšování organizace a řízení, zaměřuje úsilí na prohlubování a zpřesňování koncepční činnosti, rozšiřuje využití výpočetní techniky, uplatňuje metody socialistické soutěže v co nejširších pracovních profesích a kolektivech pracovníků, věnuje systematickou péči inovačnímu toku, efektivnost a hospodaření jsou plánovitě usměrňovány na oblast fixních

i proměnných nákladů a jsou řízeny limity.

Plán investiční výstavby na rok 1982 je stanoven náklady ve výši 13 100 000 Kčs, splněn byl na 14 700 000 Kčs. Do základních prostředků byly od počátku roku převedeny stroje, přístroje a zařízení v celkové výši 18 miliónů korun. Plán progresivní modernizace na rok 1982 byl 5 miliónů korun, byl splněn na 101,9 %. Realizované dodávky se v převážné míře týkaly progresivní měřicí techniky, která je nezbytně nutná k zajištění patřičných vývojových a výrobních úkolů a v plné míře splňuje podmínky progresivních a rychle návratných akcí.

Úkoly hospodářského plánu roku 1982 se vyznačovaly vysokou náročností, vyplývající z rychlého inovačního procesu při zajištění požadavku vysoké hospodárnosti.

Významný podíl na úspěšném plnění náročných úkolů má rozvoj pracovní iniciativy a socialistického soutěžení jako konkrétní forma široké účasti pracujících na řízení výroby. Výsledkem bylo vyhlášení celopodnikového socialistického závazku ke splnění a překročení úkolů roku 1982. To umožnilo pracovnímu kolektivu připojit se k výzvě OV KSČ a dalších okresních orgánů k překročení výrobních a exportních úkolů v souladu se společenskými zájmy.

Plnění celopodnikového socialistického závazku bylo podpořeno zvýšenou iniciativou pracujících, promítnutou ve 191 závazcích Brigád socialistické práce, 181 kolektivních, 201 sdružených a 264 individuálních závazcích. Pro zvládnutí kapacitních potíží, zejména v předvýrobních dílnách, bylo odpracováno celkem 17 tisíc brigádnických hodin

na výstavbě rekreačního střediska Studenov bylo odpracováno 3 600 hodin a v akci Z v rámci podniku 4 700 brigádnických hodin.

Českomoravská Kolben Daněk /ČKD/, národní podnik Dukla Praha, odštěpný závod TATRA KOLÍN přešlo v roce 1981 podle souboru opatření pro zvýšení kvality řízení národního hospodářství na nové kvalitativní ukazatele. Ukončila výrobu kondenzací, kterou předala do Strojně traktorové stanice /STS/ Tlmače. Místo toho musel závod převzít direktivně úpravu vody.

Z hlediska rozvoje pracovní iniciativy bylo v roce 1981 na závodě 66 Brigád socialistické práce a 11 Komplexních racionalizačních brigád. Výsledky za rok 1981 byly nanejvýše příznivé a z toho vyplynulo také udělení Rudého praporu vlády a Ústřední rady odborů podniku ČKD Dukla, ve kterém kolínský závod TATRA zaujímá rozhodující postavení v kvalitativních ukazatelích. Veškeré ukazatele i celozávodní závazek, jakož i kolektivní smlouva byly za rok 1981 splněny takto: upravené vlastní výkony splněny na 100,4 % a dosáhly výše 196 473 000 Kčs, rentabilita výrobních fondů splněna na 102,5 % zisk splněn částkou 87 664 000 Kčs na 102,5 % stanoveného plánu.

V roce 1982 pokračoval závod v plnění nových rozhodujících ukazatelů. Prohloubil chozrasčet, takže nákladové položky mohl rozepsat až na nákladová střediska a až na brigády. Na závěr roku byly vybrány jako nejlepší dvě nejlepší brigády socialistické práce, nositelé zlatých odznaků,

a to brigáda z montáže balených kotlů, vedená soudruhem Výškem, a brigáda soudruha Loudáta z montáže roštů a kotlů. Celkem bylo letos v závodě 67 Brigád socialistické práce a 17 komplexních racionalizačních brigád.

Závod se musel vyrovnat v tomto roce s výpadkem výroby kotlů, které zákazník odmítl letos odebrat s tím, že je nárokoval až na rok 1983, a proto místo této výroby musel závod zavést výrobu úpraven vody s nižší cenou a s nižší třídou práce. V průběhu roku se závod potýkal s nedostatkem pracovních sil v dílnách, kde chybělo cirka 80 jednicových dělníků a 40 režistů.

S družebním závodem v SSSR Mašinostrojitěl Voskresensk byla uzavřena dohoda o vzájemném soutěžení v dohodnutých ukazatelích. V našem případě se jedná především o export do Sovětského svazu a o produktivitu práce. Dva nejlepší pracovní kolektivy obdržely v této soutěži diplom "Za úspěch v internacionálním soutěžení" a 12 nejlepších jednotlivců dostalo odznak "Vítěz internacionálního soutěžení".

Nedostatek pracovníků byl zajišťován přesčasovou prací a brigádami technicko hospodářských pracovníků /to jest brigádami pracovníků z kanceláří/. Velkým úsilím, které vyvinuly orgány závodu ve spolupráci s vedením závodu, bylo přes všechny potíže dosaženo těchto výsledků v plnění rozhodujících ukazatelů: upravené vlastní výkony byly splněny v roce 1982 na 100,1 % a dosáhly částky 179 682 000 Kčs, rentabilita výrobních fondů byla splněna na 100 % a zisk dosaženou částkou 68 234 000 Kčs byl splněn na 100,2 %.

Národní podnik FRIGERA KOLÍN splnil úkoly, kterými byl pro rok 1982 pověřen, především zvýšenou iniciativou pracujících a dobrou organizací socialistického soutěžení, na kterém se v podstatné míře podílí Revoluční odborové hnutí a vedoucí na jednotlivých stupních řízení. O úrovni socialistické soutěže svědčí sám fakt, že v závodě Frigera Kolín není takřka pracovníka, který by neměl uzavřen osobní socialistický závazek nebo nebyl zapojen v socialistické soutěži střediska. Dostat socialistickou soutěž na potřebnou úroveň a udržet ji tam pomáhá 31 kolektivů, z nichž 20 již má titul Brigáda socialistické práce a 11 kolektivů o tento titul usiluje. Za své dobré výsledky získali členové brigád již 441 bronzových, 120 stříbrných a 8 zlatých odznaků RSP. Za rok 1982 bylo v brigádách odpracováno při různých akcích na pomoc výrobě, podniku a národním výborům celkem 22 567 dobrovolných bezplatných pracovních hodin, odevzdáno více než 20 tun starého papíru a 15 tun železného šrotu, 85 členů brigád věnovalo bezplatně svou krev.

Důležitou formou iniciativy pracujících je zlepšovatel-
 -telské a vynálezecké hnutí, na jehož výsledcích se v roce 1982 podílelo 53 zlepšovatelů. Od vyhlášení soutěže podniků Výrobně hospodářské jednotky CHEPOS BRNO ve zlepšovatel-
 -ském a vynálezeckém hnutí se podnik vždy umístil maximálně do třetího místa. V roce 1982 bylo v kolínském podniku podáno 167 zlepšovatel-
 -ských návrhů a dva vynálezy, z toho bylo 76 zlepšovatel-
 -ských návrhů a oba vynálezy přijaty a jejich celkový společenský prospěch činil 4 981 000 Kčs. dále bylo vyhlášeno 22 technických úkolů, z nichž bylo 14 vyřešeno a 12 využito.

Aktivní činnost brigád socialistické práce se projevila především při plnění náročných úkolů státních cílových programů v úspoře paliv, energie a kovů, kde náš kolínský podnik se připojil k realizaci výzvy X. Všeodborového sjezdu za překročení plánu v úsporách paliv, energií a kovů o 0,5 % a svůj závazek nejen splnil, ale i překročil.

Další formou rozvoje pracovní iniciativy v podniku byla činnost komplexních racionalizačních brigád. Letos to byla především brigáda nazvaná "Nová generace blokových chladičích jednotek" a brigáda "Tepelné čerpadla a jejich aplikace v otopném systému", které se podílely na inovaci výrobního programu podniku.

Za velmi dobré výsledky v oblasti pracovní i společensko politické angažovanosti byli v roce 1982 odměněni tito pracovníci: J.Masopust, dělník hutního skladu, obdržel vyznamenání "Za pracovní věrnost", O.Pelikán, strojní zámečník, dostal odznak "Průkopník socialistické práce", M.Koubský, ZD.Beran, Lub.Holoubek, K.Bruner, O.Vaňkát, ing. Skřivan a L.Kopláčný z kolektivy brigád socialistické práce v zásobování a prototypové dílny získaly "Čestné uznání vlády ČSSR a Ústřední rady odborů", J.Valešová, vrtačka, dostala odznak "Vzorný pracovník Federálního ministerstva hutnictví a těžkého strojírenství", J.Mašek, mistr odborného výcviku, a I.Pecková, obráběčka kovů, dostali odznak "Vzorný pracovník Výrobně hospodářské jednotky Chepos", s. ing. Skřivan, hlavní konstruktér, a ing. Snížek a I.Zalabák, mistr, byli vyhlášeni nejlepšími pracovníky podniku a B.Kain vzorným mistrem závodu.

V roce 1982 se svým významem výrazněji zapsaly do his-

torie podniku tyto události:

Byla dokončena rozsáhlá investiční akce města Kolína - výstavba mateřské školy pro 360 dětí /podrobněji o ní píše v kapitole "Školství"/, na které se podnik Frigera Kolín významně podílel. Hlavním garantem celé stavby byl právě podnik Frigera, který se úkolu čestně zhostil. Vedením celé stavby byl pověřen pracovník podniku Jaroslav Kosík, který za odpovědný přístup k plnění složitých problémů této akce obdržel za rok 1982 "Cenu města Kolína". Při příležitosti dokončení stavby dostali další pracovníci podniku, kteří se trvale nebo z titulu své funkce podíleli na jejím úspěšném zakončení, čestná uznání.

Po několikaleté komplexní přípravě byl uveden v závěru minulého roku do provozu v podniku Frigera Kolín samočinný počítač typu EC 1025. I tento nový kvalitativní prvek v procesu řízení podniku lze řadit k významným změnám v celkovém rozvoji.

V březnu letošního roku dovršil své významné životní jubileum 60 let podnikový ředitel Josef Oktábec. Funkci podnikového ředitele vykonával ještě do konce roku 1982 a od 1.ledna 1983 za něho nastoupil ing. Ivan Zahradka. Za dlouholetého vedení soudruha Oktábce se podnik vždy se ctí vyrovnal se splněním všech úkolů státního plánu. Soudruh Oktábec se osobně zasloužil za všestranný rozvoj podniku Frigera Kolín.

AGROSTAV, společný zemědělský podnik se sídlem v Kolíně Zálabí, ulice Vinická, jako stavební organizace vytvořená pro účely investiční výstavby v rezortu zemědělství okresu Kolín zabezpečuje po stránce materiálně technického zásobení

a stavebního dozoru veškeré investiční akce tohoto rezortu. Kromě toho zajišťuje pro zemědělské organizace meliorační práce investiční povahy i údržbu melioračního systému, projekční práce a poskytuje služby na úseku dopravy a mechanizace.

Kromě tohoto základního poslání zabezpečuje ve funkci generálního dodavatele výstavbu AGROKOMPLEXU KOUŘIM a budování závlahového systému Červené Pečky - Kutná Hora. Výstavba skleníkové areálu pro využití odpadního tepla tranzitního plynovodu kompresorové stanice Kouřim o rozpočtových nákladech 55 miliónů korun bude ukončena v roce 1985. Provoz tohoto zařízení bude zabezpečovat Společný zemědělský podnik POLABÍ, jehož hlavním posláním bude výroba rychlené zeleniny pro zásobování obyvatelstva okresu Kolín. Budovaný závlahový systém Červené Pečky - Kutná Hora bude využíván pro pěstování polní zeleniny a závlahů sadů.

V roce 1982 byly vytvořeny výkony v celkové výši 37 miliónů Kčs, z toho na jednotlivých úsecích činnosti: projekce 1 milión, hlavní a pomocná výroba 33,7 miliónu, doprava a mechanizace 2,3 miliónu korun. Tyto výkony zajišťovalo 325 pracovníků.

Východočeské chemické závody SYNTHESIA, závod Kolín, postihla koncem roku 1980 smutná událost. Dne 28. prosince 1980 zemřel ředitel kolínského závodu soudruh ing. Jaroslav Pilc. Ing. Jaroslav Pilc byl v roce 1963 ustanoven do funkce ředitele tehdy ještě samostatného závodu Draslovka Kolín. Po sloučení závodu Draslovka Kolín a Lučebních zá-

vodů Kolín v jeden závod v roce 1964 se stal ředitelem sloučeného závodu. Po jeho smrti byl novým ředitelem závodu Synthesia Kolín ustanoven od 1.ledna 1981 dosavadní vedoucí technického úseku ing. Miroslav Bauer. Ve funkci ředitele závodu působil pouze necelý jeden rok, 27.září 1981 náhle zemřel.

Od 1.října 1981 byl ředitelem závodu ustanoven dosavadní vedoucí ekonomicko obchodního úseku diplomovaný technik Jan Vavřín.

V roce 1982 vyráběl závod VCHZ Synthesia Kolín v obou svých ceších /cech 1. jsou bývalé Lučební závody, cech 2. je bývalé Dreslovka/ tyto hlavní výrobky:

1/ kyselinu sírovou, která slouží jako polotovar pro výrobu finálních výrobků v kolínském závodě a v celém podniku Východočeských chemických závodů i jako důležitá surovina pro ostatní průmyslová odvětví. Tvoří 6 % výroby zboží v kolínském závodě;

2/ síran hlinitý a kyanidy, které jsou používány převážně v jiných průmyslových odvětvích, síran hlinitý ve vodárenství při úpravě pitné vody a kyanidy k zušlechťování ocele v hutnictví. Objem výroby obou těchto výrobků dosahuje 23 % celkové výroby zboží kolínského závodu;

3/ kyanovodík a výrobky z něho vyráběné, které slouží v průmyslu pro různé účely, hlavně pro výrobu organického skla. Výroba kyanovodíku tvoří 6 % výroby zboží;

4/ silikonové výrobky, jichž kolínský závod vyrábí asi čtyřicet druhů. Dělí se na oleje, pasty a opěnovače, laky a kaučuky. Jejich použití je převážně v elektrotechnice a

v gumárenském průmyslu. Tvoří 12 % výroby zboží v kolínském závodě;

5/ textilní pomocné přípravky, z nichž nejdůležitější jsou syntropy. Tvoří 6 % výroby zboží;

6/ disperze. Výroba disperzí je výrobou velkoobjemovou a dosahuje roční hodnoty více než 11 tisíc tun. Její hlavní upotřebení je na výrobu barev, latexů a koberců. Tvoří 22 % výroby zboží kolínského závodu;

7/ agrochemikálie. Výroba agrochemikálií je novým druhem výroby, podstatně rozšířeným v posledních pěti letech. Jsou to přípravky na ochranu rostlin a používají se v zemědělství jako pesticidy, fungicidy, herbicidy, případně jako stabilizátory růstu zemědělských plodin. Tvoří 24 % celkové výroby zboží kolínského závodu Synthesia.

Za celý rok 1982 vyrobil závod zboží za 540 milionů korun. Ve srovnání s rokem 1981 se složení výrobků nezměnilo, ale výroba byla zvýšena o 27 milionů Kčs.

V letech 1981 a 1982 se investiční činnost v kolínském závodě zaměřila především na dokončení závodní jídelny a na realizaci menších investičních akcí, například sprchových chladičů ve výrobě. Byla také provedena rekonstrukce rekreačního střediska v Hraničné u Janova nad Nisou v Jižerských horách. Souběžně s prováděním investičních akcí se prováděla předprojektová a projektová příprava akcí, zahajovaných koncem letošního roku a těch, které budou ~~zná~~ zahájeny v příštím roce. Jde zejména o katalyzátory C 42 a C 43, intenzifikaci výroby fenylchlorsilanů, trafostanici pro silikonové kaučuky a jiné.

Z akcí neinvestičního charakteru, vytvářejících však podmínky pro další rozvoj závodu, byla provedena opatření k rozšíření výroby SILKA a práškových pesticidů. SILKO je konservační prostředek pro silážování cukrovarnických řízků.

K dobrým hospodářským výsledkům závodu přispěla i letos pracovní iniciativy pracujících a socialistická soutěž. V závodě je ustaveno 30 brigád socialistické práce, z toho 11 s bronzovými odznaky, 13 se stříbrnými a 4 s zlatými odznaky; dvě brigády soutěží o titul brigády socialistické práce. Dva kolektivy závodu jsou nositeli názvu "Provoz socialistické práce", což jest dosud nejvyšší stupeň socialistické soutěže. V roce 1982 pracovalo v závodě pět komplexních racionalizačních brigád, ve kterých bylo zapojeno 70 pracovníků závodu i cizích organizací.

Závod soutěžil v rámci podniku v těchto soutěžích: o standartu ředitele podniku a závodního výboru Revolučního odborového hnutí, v soutěži o bezpečnost výrobních útvarů, v soutěži o bezpečnost útvarů údržby a o nejlepší útvar údržby v rámci podniku a vždy se umístil na předních místech.

Každým rokem v květnu se uděluje nejlepším pracovníkům závodu dvacet vyznamenání "Zlatý odznak závodu" za dobrou práci. V letech 1981 a 1982 obdrželi pracovníci závodu další podniková vyznamenání, státní "Vyznamenání za vynikající práci", stranická vyznamenání a odborářská vyznamenání.

V rámci družebních styků se závod účastní soutěže se sovětským podnikem Chimik Voskresensk a s podnikem VEB Münchritz v Německé demokratické republice.

CHEMOPETROL, koncernový podnik KORAMO KOLÍN, nositel vyznamenání "Ze zásluhy o výstavbu", byl v roce 1982 řízen těmito odpovědnými pracovníky: podnikovým ředitelem byl ing. Jiří Herout, náměstkem pro ekonomii a obchod ing. Jan Novák, náměstkem pro výrobu ing. Miroslav Pecka.

Podnik dosáhl v roce 1982 objemu výroby ve výši 1 048 700 000 Kčs s průměrným počtem 815 pracovníků a základními prostředky v průměrné pořizovací ceně 408 900 000 Kčs, a průměrnými zásobami ve výši 135 300 000 Kčs. V roce 1982 dosáhl podnik 84 500 000 Kčs zisku a rentability výrobních fondů 15,44 %.

Podnik Koramo vyráběl pohonné látky, mazadla a ostatní základní výrobky z ropy.

V investicích pokračoval ve výstavbě "Ochrany podzemních vod", tedy ve výstavbě podzemní zdi, která brání prosakování ropy do země. Průběhem roku byla předána do užívání podnikové údržbě nová opravárenská hala. Byly upraveny silnice uvnitř závodu položením nových betonových dílů.

Socialistické soutěžení přispělo k velmi dobrému plnění hospodářských výsledků. Za dosažené výsledky obdržel podnik Koramo společenská ocenění, různá čestná uznání a od generálního ředitelství vyznamenání s příslušnou finanční odměnou.

V oblasti sociálních opatření v podniku byla v roce 1982 zajišťována podnikové rekreace tuzemská i zahraniční v Bulharské lidové republice a v Maďarské lidové republice. Zvýšená pozornost byla věnována také závodnímu stravování.

Středočeská FRUTA, koncernový podnik Mochov, závod 08 Kolín /lihovar a drožďárna/ změnil v krátké době dvakrát svého ředitele. Dne 1.července 1981 nastoupil do této funkce Libor Karkočka, do té doby místopředseda Městského národního výboru v Kolíně. Funkci vykonával jen do 30.zářít 1982, kdy odešel do invalidního důchodu. Na uvolněné místo ředitele závodu byl schválen soudruh Stanislav Glaser, který tuto funkci vykonává dosud.

Úkoly státního plánu na rok 1982 závod splnil o jeden měsíc dříve a nad plán ještě vyrobil za 6 miliónů zboží.

Továrny strojírenské techniky, koncernový podnik Spojené závody na výrobu karborundu a elektritu Benátky nad Jizerou, závod Kolín, vyrábí tento sortiment zboží v Kolíně již více než šedesát let. V letech 1919 - 1920 byla na území ČSR zřízena první výroba brusných papírů a pláten. Krátce po rozjetí výroby byla přesunuta z Pardubic do Kolína, kde ji provozovala firma J.L.Bayer, tiskárna v Kolíně, a to až do roku 1950, kdy byl utvořen samostatný podnik "REKORD", brusný průmysl v Kolíně. Současně byly k tomuto novému národnímu podniku přiřčleněny provozy bývalé firmy "UNION" Zákupy, "CIDOR" Záběhllice a tovární objekty bývalé firmy "Bří.Kasparidesové" v Kolíně.

Národní podnik "REKORD" pracoval jako samostatný podnik pod vedením podnikového ředitele soudruha P.Lampla do roku 1958, kdy byl na základě reorganizace československého průmyslu začleněn do národního podniku Spojené závody na výrobu karborunda a elektritu Benátky nad Jizerou jako zá-

vod s pobočnými provozovniami v Záběhlicích a Zákupch.

Po odchodu ředitele P.Lampla převzal řízení závodu v roce 1960 soudruh J.Chochola. Od začátku roku 1961 byla převedena výroba provozu Záběhlice z části do kolínského závodu a z části do provozu v Zákupch, čímž byla v Kolíně pro zvýšené využití strojního zařízení zavedena výroba na dvě směny a závod v Kolíně byl celkově rozšířen i územně. Na nově získaném území byly vybudovány sklady .

Původní výrobní program doznal některých změn vzhledem ke stále větším požadavkům odběratelů. Již v roce 1928 se započalo s vývojem a výrobou vodyvzdorných brusných papírů. Po válce došlo k mohutnému rozvoji na tomto úseku. Na základě dobrých výsledků vývoje, výzkumu a rozvoje výrobní základny se přistoupilo na nový způsob sypací metody. Po odzkoušení a prověření výsledků byl v roce 1958 zaveden posyp v elektrostatickém poli.

Koncem roku 1961 došlo k havarii v provozu na Polepské ulici, provoz dne 22.prosince 1961 vyhořel, výroba v něm musela být na čas přerušena. Zvýšeným úsilím všech zaměstnanců a zúčastněných organizací byla výroba nákladem dvou miliónů korun již ve druhé dekádě měsíce května 1962 znovu zahájena s tím, že dokončení všech stavebních prací bude provedeno za provozu do srpna 1963. Tento plán byl dodržen a stavba bez závad předána.

S novým rozjetím výroby po požáru se pokračovalo i ve vývoji nových výrobků. Vyráběla se brusná plátna a papíry, brusné kotouče fíbrové a lamelové a nekonečné brusné pásy. Postupně byly zaváděny nové druhy jako například vý-

roba brusných papírů s přetěrem močovinné pryskyřice, papírů lepených fenolickou pryskyřicí, brusné kombinace s přetěrem močovinné pryskyřice. Koncem roku 1965 bylo dáno do provozu zařízení na výrobu kotoučů "FLEX" vyráběných za tepla a koncem roku 1966 se započalo zkušebně s výrobou studených kotoučů. Sériová výroba se začala o rok později. V roce 1969 byla zavedena výroba rozřezávacích kotoučů.

V letech 1971 - 1973 byl závod rozšířen na nově získaném prostoru v Orebitské ulici, který byl přenechán závodu po zrušení **stavebního dvora** Flynostavu Pardubice. Získaný prostor se po adaptaci využil pro provozy skladů a manipulační místnosti s polotovary.

Ve výrobě vodovzdorného materiálu byl v roce 1972 zaveden nový druh materiálu na pryskyřičné bázi. V letech 1976 - 1977 byl použit pro tento druh výrobku nový podkladový papír. Ve výrobě Flex kotoučů byl zaveden mikro-kristalický korund jako základní surovina.

V roce 1975 byla v závodě zrušena vlastní kotelna a byl vybudován v rámci investičního vývoje parovod. Po dokončení byl závod napojen na městskou parovodní síť. Na základě investičního rozvoje pak došlo ještě k dalším změnám, které spočívaly v předání některých druhů výroby jiným závodům, jako například výroba lamelových kotoučů a výroba kotoučů z papíru a pláten, a byla zahájena výroba nekonečných pásů podle zahraniční technologie a byla rozšířena výroba Flex kotoučů.

V roce 1973 došlo ke změně ve funkci ředitele. Soudruh J. Chochola odešel na místo ředitele v **Tatře** a ředitelem

závodu byl jmenován soudruh A. Podstránecký. V roce 1980 byl závod Kolín začleněn do koncernového podniku Trastu strojírenské techniky Praha jako jeden z jedenasedmdesáti závodů. Ke změně výrobního programu v kolínském závodě novou reorganizací nedošlo. Dosevadní výroba pokračuje s průměrným ročním přírůstkem 4 % a v roce 1982 dosáhla roční výše 194 miliónů korun.

Od počátku roku 1983, kdy dosevadní ředitel soudruh Podstránecký odešel do důchodu, byl vedením závodu pověřen soudruh V. Franc.

GRAFOTECHNA, provoz 13 Kolín, Vužanova ulice čp. 299, oslavit letošního roku 60 let svého trvání. Závod vznikl jako soukromý podnik tehdejších majitelů Josefa a Aloise Klepáče. Výstavba závodu byla zahájena v roce 1921 a výroba v něm začala na podzim 1922. Závod byl vybudován na parcele katastrálního čísla 1897 a 1867/11 a skládal se z přízemní budovy stojící podél dnešní Plynárenské ulice, ve které byla pouze jedna dílna a kancelář. V letech 1927 - 1928 byla provedena nástavba prvního patra a v letech 1931 - 1933 byla postupně přistavována obě jednoposchoďová křídla dnešní budovy. V důsledku narůstající výroby byla v letech 1960 - 1961 vykoupena sousední část parcely katastrálního čísla 1867/19 a přistavěn na ní přízemní objekt se čtyřmi dílnami, čímž dostal závod současnou podobu.

Od svého založení se závod zabývá výrobou sloužící polygrafickému průmyslu. Tato dnes již tradiční výrobní náplň zůstává zachována především proto, že u řady výrobků je kolínský závod jediným výrobcem v našem státě.

Zpočátku byla výroba v malé provozovně soukromého výrobce zaměřena na výrobky jemné mechaniky, později převládala výroba pro potřeby tiskáren a pošt. Tak vznikl základ pro současnou výrobu a výrobní program.

V předválečném období, kdy byl původní objekt rozšířen, byl rozšířen i výrobní program se zaměřením na výrobu různých typů číslovačů, ručních číslovaček, paginýrek, oráčecích strojů a dalších příležitostných výrobků z oboru jemné mechaniky.

Výrazný rozmach výroby nastal až po druhé světové válce. V roce 1948 byl závod znárodněn a postupně začleňován do různých národních podniků. Začlenění nebylo z hlediska výrobního charakteru závodu dlouho vhodné, takže docházelo k některým škodlivým jevům. Původní výroba byla omezována a nahrazována jiným výrobním programem. Tyto organizační a výrobní směny probíhaly v letech 1948 - 1952, kdy byl kolínský závod postupně zařazován do národního podniku ALBA Hořovice, pak do národního podniku KOH-I-NOOR Praha a do Škodových závodů v Praze. Tím se vytvářela nepříznivá situace pro kolínský závod. Omezovale další rozvoj tak dalece, že původní výroba byla nakonec považována za nežádoucí. Proto také došlo v rámci tehdejšího posilování těžkého strojírenství k názoru, že kolínský závod má být zrušen a jeho pracovníci měli být převedeni do jiných podniků. Obětavým snažením tehdejšího vedení závodu a za účinné spolupráce nadřízeného orgánu polygrafického průmyslu i za pomoci některých polygrafických podniků bylo dosaženo toho, že provoz s minimálním počtem pracovníků byl i nadále udržen, i když více než polovina vysoce kvalifikovaných pracovníků byla

přeřazena do těžkého strojírenství. Tak se postupně vytvářely podmínky k tomu, aby kolínský závod byl zařazen tam, kam svou výrobní náplní a svým zaměřením vědy patřil. Když vznikl národní podnik GRAFOTECHNA, bylo přáním a cílem vedení i pracovníků kolínského závodu, aby byl do nově utvořeného podniku začleněn. Došlo k tomu v roce 1953.

Vraťme se však zpátky do období po roce 1945. Bylo nutno postupně odstraňovat dřívější nedostatky nejen ve výrobě a vybavení provozu strojním zařízením, ale i v oblasti sociálního zařízení v závodě. Dnešní vytápění závodu dálkovým parovodem již zcela vytlačilo vzpomínku na to, že dříve se výrobní prostory vytápěly kamny na tuhá paliva i plynovými topidly a dokonce i spalováním pilin. Už jen málo pracovníků si pamatuje, že v závodě nebylo ani nejjzákladnějšího sociálního zařízení, že se dělníci myli ve studené vodě a když chtěli mít vodu teplou, ohřívali si ji ve vědrech na plynových hořácích. Pro ukládání oděvů nebylo šatny, šaty se odkládaly různě v dílnách. Osvětlení pracovišť bylo také značně nedokonalé.

Při rozšiřování původního objektu převzatého po znárodnění byla odstraněna také poslední památka soukromého podnikání - transmisní pohon strojů. V dalších letech byla vybudována samostatná svařovna a lakovna s odsávacím boxem. Velmi tísnivé prostory provozu vyžadovaly účelné rozmístování výrobních zařízení a teprve po získání nových výrobních prostorů se mohlo přistoupit k vybudování závodní jídelny, které slouží pracujícím závodu také jako společenská místnost. Současně byla zřízena i nová výdejna nářadí, sklad

náhradí a sklad nedokončené výroby. Později byl na tomto pracovišti ještě zřízen sklad výrobních přípravků a pomůcek.

V dalších letech byly realizovány další akce, které přispěly ke zlepšení pracovních podmínek v závodě. Byla to rekonstrukce šaten a umývárén pro muže a ženy, rozšíření skladových prostorů zřízením plechových garáží, vydláždění dvora, zřízení nádvořního jeřábu, nákladního výtahu, rekonstrukce plynového rozvodu a další. Ve strojním vybavení provedená obměna nedosáhla však potřebného rozsahu. Strojový park je ještě dnes značně zastaralý, některé stroje pocházejí ještě z předválečného období. Současnost vyžaduje další opatření, proto se plánuje výstavba nového zděného skladu hutního materiálu, sociálního zařízení pro ženy, rekonstrukce elektroinstalace celého provozu a klimatizace lakovny. Rovněž bude postupně vyměňován zastaralý strojový park.

Po začlenění do národního podniku Grafotechna nastal nový rozvoj výrobního programu kolínského závodu, který byl zpřesněn a ve větší míře zaměřen na potřeby polygrafického průmyslu. V rámci národního podniku Grafotechna se kolínský závod stal jediným výrobcem různých číslovačů pro číslování v sazbě i na rotačkách, výrobcem perforovacích strojů a hřebení, ohýbaček, podložkového a výplňkového materiálu, sazebnic, špaltovek a dalších polygrafických pomůcek. Pro velmi rozšířenou sítotiskovou techniku řadu let již vyrábí velmi účelné pojízdné sušicí regály. Kromě této základní výroby se kolínský závod zabývá i doplňující výrobou pro potřebu spojů /pošty/. Tato výroba je

již také tradiční a dnes spočívá v dodávkách denních datu-
mových razítek včetně rytiny, číslovačů a lišt pro razít-
kovací stroje Grafos, které jsou určeny k značení poštov-
ních poukázek a sázenek Sportka a Sazka. Kromě těchto stan-
dardních výrob provádí závod i běžné opravy a výrobu ná-
hradních dílů.

I když má kolínský závod značně rozsáhlý výrobní sorti-
ment, který vychází v poměrně malých výrobních dávkách /jde
více méně o kusovou výrobu/, přesto dosahuje dobrých výsledků
ve výrobní technologii využíváním zlepšovacích návrhů a ra-
cionalizačních návrhů a námětů, které se rodí na výrobních
poradách techniků s dělníky. Technologické a konstrukční
změny přinášejí úspory na výrobních nákladech a využíváním
těchto zlepšení spolu s mimořádnou iniciativou celého pra-
covního kolektivu se daří úspěšné plnění výrobních úkolů
státního plánu. Přesto že se plánované úkoly rok od roku
zvyšují, nestačí závod svou výrobou plně zabezpečovat po-
ptávku svých odběratelů, vedí tomu především nedostatek
kvalifikovaných pracovníků.

Poměrně malý kolínský závod odvedl v uplynulých le-
tech hodný kus záslužné práce. Společným úsilím dělníků
a hospodářských pracovníků překonal mnoho nesnází a zabez-
pečil několikanásobné zvýšení výroby. Výsledky jsou o to
cennější, že ve srovnání s jinými strojírenskými podniky
je v kolínském závodě vynakládán na dosahované ~~náklady~~
výkony malý podíl materiálových nákladů, že zvyšování vý-
roby je dosahováno růstem produktivity práce a snižováním
pracnosti. Dlouholeté úspěšné hospodářské výsledky vychá-

zejí z pracovní iniciativy, která vyplývá z účasti pracujících v socialistickém soutěžení. Pravidelně každým rokem uzavírá závod celoroční závazek, zaměřený na splnění celoročního plánu před stanoveným termínem, na úspory nákladů, materiálu, energie a na včasné splnění exportních úkolů. Kromě vnitřního hodnocení těchto výsledků je jejich hodnocení zahrnuto do vnitropodnikové socialistické soutěže mezi jednotlivými závody a provozy národního podniku Grafotechna, v níž kolínský závod se od roku 1965 umístil desetkrát na prvním místě, jedenkrát na druhém a dvakrát na třetím místě. Od roku 1972 je závod trvale přihlášen do celookresní socialistické soutěže "O putovní prapor OV KSČ a Okresní odborové rady", ve které se v roce 1972 a 1978 umístil na třetím místě.

V minulosti závod získal celou řadu uznání, například v roce 1965 uznání vlády ČSSR, Ústředního výboru KSČ a Ústřední rady odborů v soutěži na počest 20.výročí osvobození Československa Sovětskou armádou, v roce 1972 titul "Kolektiv 50. výročí založení KSČ", v roce 1980 "Čestné uznání vlády ČSSR a Ústřední rady odborů" za vynikající výsledky v plnění úkolů 6.pětiletky a za 1.místo ve vnitropodnikové socialistické soutěži, v roce 1981 diplom za vzorné výsledky v odevzdávání sběrných surovin.

Jednotliví pracovníci získali od roku 1971 až do roku 1982, roku 50.výročí založení závodu, celkem sedmkrát titul "Nejlepší pracovník polygrafického průmyslu", 23 x titul "Nejlepší pracovník podniku", desetkrát titul "Zasloužilý pracovník podniku" a dvakrát státní vyznamenání "Za pracovní

věrnost". V roce 60. výročí založení kolínského závodu národního podniku Grafotechna byli vyznamenáni tito pracovníci kolínského závodu: titulem "Nejlepší pracovník generálního ředitelství papírenského průmyslu" soudruzi Otakar Břinčil a Jaroslav Kopecký, titulem "Nejlepší pracovník podniku" soudruzi Oldřich Chlup, Karel Minařík a Václav Tůma, titulem "Zasloužilý pracovník podniku" soudružky a soudruzi Vladimír Jeník, Václav Kašpar, Venuše Kaucká, Ludmila Kutílková, Josef Novák, Jiří Pacák, Vlastimil Venc starší a Stanislav Vopěnka, titulem "Nejlepší pracovník provozu" soudružky a soudruzi Jindřiška Forštová, Václav Hruška, Marie Hrušková, Jindřich Chyba, Jaroslav Roub, Stěfan Rusnák, Daniela Vencová a Jan Vopěnka.

V roce 1982 splnil kolínský závod Grafotechna úkoly plánu takto: výrobu zboží na 100,6 %, čistou výrobu na 100,87 %, hrubou výrobu na 100,85 %, produktivitu práce na 100,38 %, limit práce přes čas na 91,14 % a plnění výkonových norem na 116,2 %. Plán "upravených vlastních výkonů", stanovený částkou 2 795 400 Kčs splnil závod hodnotou 2 979 689 Kčs.

KOLÍNSKÉ CUKROVARY, koncernový podnik se sídlem v Kolíně IV., ulice U křižovatky čp. 608, oslavil letos 25. výročí svého trvání. Podnik byl založen dne 1.května 1957 a od začátku združuje tyto výrobní závody: cukrovar Brodce nad Jizerou, cukrovar Cerhenice, cukrovar Čejtičky, cukrovar Český Brod, cukrovar Dobrovice, cukrovar Dymokury, cukrovar Litol, cukrovar Mnichovo hradiště, cukrovar Nymburk, cukrovar Ovčáry, cukrovar Ptaňany, cukrovar Ratboř, cukrovar Vrdy a mechenizační závod Dobrovice.

Těchto 14 závodů koncernového podniku Kolínské cukrovary leží na území čtyř okresů: Kolín, Kutná Hora, Nymburk a Mladá Boleslav.

Za 25 let trvání podniku zpracovaly všechny závody 25 miliónů tun řepy. Vlivem zlepšení mechanizace a technologie výroby se stále zmenšuje počet pracovníků v cukrovarěch; zatímco dříve bylo v nich zaměstnáno šest tisíc lidí, stačí dnes na stejný úkol jen polovina. Letošní cukrovarnická kampaň byla zahájena dříve než v předchozích letech, již 30. září 1982 bylo všech 13 cukrovarů v provozu.

Kolínský závod SOJA obořového podniku ČOKOLÁDOVNY PRAHA se sídlem v Kolíně V., Ovčárská 305, oslavil letos 30 let svého trvání. Pracující závodu se sešli na slavnostním shromáždění, na němž zhodnotili toto výročí a nejlepší pracovníci závodu byli odměněni. Závod SOJA vznikl po zrušení známého kolínského podniku Kolínská cikorka, když tu byla zrušena výroba kávových náhražek.

V červenci letošního roku oslavila kolínské elektrárna 50 let svého trvání.

O elektrifikaci středního polabí se začalo jednat už před osmdesáti lety v souvislosti s připravovaným splavněním Labe, na němž mělo být v úseku mezi Mělníkem a Hradcem Králové postaveno několik vodních elektráren. Postup regulace Labe však byl velmi pomalý, takže se ing. Křižík rozhodl vybudovat v Kolíně parní elektrárnu. Zakoupil objekt bývalého společného lihovery v Forejcově ulici, dnešní starou elektrárnu, a jeho závod zde vybudovaný dodával pak elektrický proud nejen pro město Kolín, ale i do širokého

okolí. Brzy však elektrárna nedostačovala, a tak v roce 1916 byl založen Elektrárenský svaz středolabských okresů /ESSO/, který odkoupil Křižíkovu elektrárnu a její rozvodné sítě a připravoval rozšíření celého podniku. Dne 11. prosince 1928 se mimořádná valná hromada Svazu rozhodla vybudovat novou parní elektrárnu nákladem 25 miliónů korun. Projekt nové elektrárny byl svěřen architektu Jaroslavu Frágnerovi, pozdějšímu národnímu umělci. Jaroslav Frágner umístil nový elektrárenský objekt na pravém břehu Labe na Zálabí v těsné blízkosti železniční tratě z Kolína do Velkého Oseka na samotném labském břehu. To mělo obrovské výhody, jednak snadným vybudováním drážní vlečky pro zásobování uhlím po dráze, jednak do budoucna i po vodě. Pro stavbu nové elektrárny byl zakoupen objekt zrušeného cukrovaru rytíře Horského. Se stavbou se započalo v roce 1930 a za dva roky, v červenci 1932 byla nová elektrárna uvedena do provozu. Stavba byla plánována na několik etap, k realizaci druhé etapy však už nedošlo. Stavba byla známa nejen svou architektonickou jednotou, ale i tím, že zde byl vystavěn v té době nejvyšší komín v celé republice. Celkový projekt objektu počítal se dvěma takovými komíny.

Stará elektrárna sloužila až do roku 1945, kdy byla přeměněna na teplárnu. V roce 1938 se začalo se stavbou parovodu ve městě, který se postupně rozrůstal tak, že stará elektrárna jako teplárna již svou kapacitou nestačila na výrobu potřebného množství páry a musela se k tomu účelu využít i zálabské nová elektrárna, která se tak pomalu měnila také na teplárnu. Dnes už ani ona nestačí vyrábět

vyrábět dostatek páry pro celé město. Proto se začalo s její přestavbou na teplárnu větší kapacity. Původní plány asi před patnácti lety počítaly s celkovou přestavbou objektu výlučně jen na teplárnu, dokonce měl být zbořen komín a postaven vyšší, náklad přestavby byl tehdy stanoven na 220 miliónů korun. Později bylo od těchto plánů ustoupeno a projektovale se stavba nové teplárny vedle nynější na území, zvaném Měkovina, od železniční trati až k Hánínu. V této nové teplárně se mělo topit naftou. Ale i tento projekt padl a v roce 1974 se začalo pracovat na novém projektu, který umísťoval teplárnu na městskou stranu směrem ke Starému Kolínu. Ani tento projekt nebyl schválen, zejména pro velký zábor kvalitní zemědělské půdy a vysoké finanční náklady, a tak se nyní pracuje na projektu zcela novém, podle něhož se má do Kolína přivést teplá voda dálkovým vedením z elektrárny ve Chvaleticích, která má dostatek odpadní teplé vody a může dodávat potřebné množství pro současný Kolín i umožnit jeho další rozvoj.

Ve čtvrtek dne 4. března 1982 uspořádal závod KOLÍNSKÝ PIVOVAR "den otevřených dveří", aby ukázal kolínské veřejnosti, jak se vaří pivo a jaká má nové moderní výrobní zařízení. O "den otevřených dveří" byl značný zájem, přišlo 226 občanů, kteří si prohlédli celý provoz. Zámecký pivovar byl v poslední době rekonstruován nákladem 15 miliónů korun. Pivovar stále zvyšuje výrobu piva, v roce 1980 ho vyrobil 67 000 hektolitrů, na rok 1982 má plán již sto tisíc hektolitrů. Kolínské pivo v poslední době ztrácelo svou kvalitu

a také oblibu. Nyní po rekonstrukci a zejména nové úpravě vody má pivo již lepší kvalitu a zvyšuje se i jeho odbyt. Prodává se nejen v Kolíně a v kolínském okrese, ale i jinde, vozí se dokonce i na Slovensko.

OKRESNÍ STAVEBNÍ PODNIK V KOLÍNĚ, nositel titulu "Podnik 50. výročí KSČ a podnik 30. výročí Slovenského národního povstání", má své sídlo v Kolíně V., Macharova ulice. V roce 1982 měl průměrně během roku 574 zaměstnanců, z toho 90 žen. V čele podniku bylo toto vedení: Vladimír Voděrka, podnikový ředitel, Otakar Váňa, výrobní náměstek, Jaroslav Krejčí, technický náměstek, ing. Ladislav Uher, ekonomický náměstek, Miloslav Ešner, předseda základní organizace KSČ, Josef Toška, předseda závodního výboru BOH, František Bělina, předseda závodní organizace Socialistického svazu mládeže.

Výrobní úkoly za rok 1982 splnil podnik takto: produktivitu práce na 100,04 %, zisk na 101,59 % a opravy bytového fondu na 132,36 %. V roce 1982 započal podnik s rozsáhlou modernizací bytového fondu v Kolíně ve staré zástavbě města v ulici Karoliny Světlé. Dům čp. 134 o šestnácti bytech byl modernizován za čtyři a půl měsíce a byl předán do užívání k plné spokojenosti nájemníků, kteří tak místo zastaralých nevyhovujících bytů získali byty první kategorie. Dále podnik prováděl rekonstrukci domu čp. 310 v historickém jádru Kutné Hory a opravy v areálu Okresního ústavu národního zdraví v Kolíně. Veškeré práce byly předány ve velmi dobré kvalitě v celkové hodnotě 2 260 000 Kčs.

V oblasti tržeb od obyvatelstva dosáhl podnik místo plánovaných 630 tisíc korun celkem 1 292 000 Kčs, a tak dosáhl plnění na 205,08 %.

V prostoru Starokolínské ulice za městem postavil podnik spolu s podnikem Agrostav betonárku na výrobu betonářských směsí pro stavby ve městě a v okolí. Tím přispěl ke zlepšení životního prostředí ve městě, odkud výroba směsí byla vymístěna.

Pro Městský národní výbor v Kolíně započal podnik stavbu objektu školní družiny v Bezručově ulici v Kolíně II na sídlišti. V objektu budov Okresního národního výboru v Kolíně započal výstavbu nové telefonní ústředny.

Okresní stavební podnik se v minulých letech přemístil ze svého původního sídla v Prežské ulici v Kolíně II do nově vystavěného areálu v Mecharovč ulici na Zálabí. Má zde vybudovány nové moderní budovy, sklady a provozovny. Zejména sklady jsou moderně řešeny, výdej materiálu je zde plně automatizován. Skladové zakladače omezují manuální práci a pro manipulaci s těžkým stavebním materiálem jsou ve skladě zařízení značky "Desta". Účtování vydaného materiálu se provádí na účtovacích strojích značky "Ascota" s černou páskou. Tyto stroje byly během roku 1982 vyměněny za modernější stroje s magnetickými konty, tak zvané "Robotrony".

Podnik má vlastní dopravní prostředky: 8 dodávkových aut, 26 nákladních aut, 13 osobních aut, 2 domíchávače, 3 autojeřáby, 2 bagry, 2 buldozery a 2 autobusy. Přepravil jimi 144 270 tun materiálu, což představuje v přepočtu 1 493 703 tunokilometrů. Při tom spotřeboval 171 000 litrů

nafty a 36 500 litrů benzínu.

Okresní stavební podnik v Kolíně spravuje Střední odborné učiliště ministerstva stavebnictví, které je umístěno v Kolíně II., Pražská ulice čp. 112, v areálu, kde původně sídlil podnik a který byl pro účely učiliště zcela přestavěn. V roce 1982 bylo v učilišti 449 učňů těchto profesí: zedník, instalatér, elektromontér, malíř interiérů. Učiliště má svůj internát, kde je ubytováno 203 učňů, o které se stará osm vychovatelů s jedním vedoucím. Učiliště má dále 13 učeben, kabinetů a jídelnu. V roce 1982 byla dokončena velká klubovna, čtyři nové učebny a 2 kabinetů. V průběhu roku 1982 pokračovala další výstavba areálu Středního odborného učiliště objektem, který zvýší kapacitu ubytování učňů a zajistí hygienické vydávání jídla v jídelně. Celý objekt bude stavebně dokončen 30. srpna 1983. Ředitelem Středního odborného učiliště Okresního stavebního podniku v Kolíně je soudruh Zdeněk Svoboda.

Koncem roku 1981 byla dána do provozu nová závodní kuchyň a jídelna, která je umístěna v areálu podniku na Zélebi a slouží učňům i zaměstnancům podniku. Vedoucím kuchyně je soudruh Josef Kysilka.

V roce 1982 vydal podnik opět "Hlavní směry socialistické soutěže", na jejichž základě uzavírali v roce 1982 své socialistické závazky jednotlivci i kolektivy podniku. Těchto závazků bylo celkem 88 a na jejich základě byl vyhlášen celopodnikový závazek. Do konce roku bylo splněno 57 závazků a jejich ekonomický přínos činil 1 227 160 Kčs. V soutěži o bezúrazový provoz bylo zapojeno 344 zaměstnanců z 23 výrobních středisek. K 31. prosinci 1982 bylo v podniku

pět kolektivů soutěžících o titul "Brigáda socialistické práce" /BSP/ se 47 členy, 13 BSP se 150 členy, 61 nositelů bronzových odznaků BSP a 20 nositelů stříbrných odznaků BSP. Pracovníci podniku podali v roce 1982 celkem 12 zlepšovacích návrhů, z toho bylo sedm zlepšovacích návrhů přijato a využito.

OKRESNÍ ODBOROVÁ RADA, které má své sídlo ve vlastní budově v Kolíně II., Na valech čp. 72, organizovala také letos spolu s okresním výborem Komunistické strany Československa v Kolíně politicko-ekonomické soutěže kolínských podniků a závodů, rozdělenou do dvou kategorií: pro závody nad 200 zaměstnanců je určena soutěž o "Putovní praporek družební oblasti Voskresensk v SSSR" a pro závody do 200 zaměstnanců soutěž o "Putovní praporek OV KSČ a OOR v Kolíně". V roce 1982 byly v těchto soutěžích vyhodnoceny jako nejlepší tyto podniky:

V soutěži první kategorie získal první místo o "Putovní praporek družební oblasti Voskresensk v SSSR" Chemopetrol, koncernový podnik KORAMO Kolín, druhé místo národní podnik Čokoládovny, závod SOJA Kolín a třetí Zemědělský nákupní a zásobovací závod /ZNZZ/ Kolín. V soutěži druhé kategorie první místo o "Putovní praporek OV KSČ A OOR v Kolíně" získal národní podnik Prefa Hýskov, provozovna Velim, druhé místo Stevokonstrukce Český Brod a třetí místo Okresní správa silnic v Kolíně.

Jako každoročně, byl i letos začátek nového roku za-

hájem v kolínských závodech a podnicích slavnostně. Pracující se sešli v pondělí dne 4. ledna 1982 ráno na slavnostních shromážděních, na nichž vyslechli projevy stranických i hospodářských vedoucích a hostů. Mezi pracující nejdůležitějších závodů z vítali vedoucí představitelé stranických a státních orgánů, aby je pozdravili na počátku nového hospodářského roku a popřáli jim hodně úspěchů v plnění výrobních úkolů v tomto roce.

Plán výroby průmyslových závodů kolínského okresu byl v roce 1982 splněn na 101,4 % a závody a podniky vyrobily nad plán výrobky v hodnotě 78 milionů korun, což představuje tři a půl denní výrobu všech závodů. Proti roku 1981 je výroba v kolínském okrese vyšší o 3,3 %, to je o 130 milionů korun. Z celkového počtu 41 sledovaných závodů a podniků v kolínském okrese 36 překročilo plán. Nejlepší byly KORAMO Kolín, Konzervárny Žiželice, SOJA Kolín, Lihovar Kolín, Obchodní tiskárny Kolín, FRIGERA Kolín a TESLA Kolín.

O B C H O D A S L U Ž B Y

Úrovní obchodu a služeb, poskytovaných obyvatelstvu, je v poslední době věnována ze strany stranických i státních orgánů zvýšená a mimořádná péče. Veškerá iniciativa na tomto úseku vzešla ze 6. zasedání Ústředního výboru Komunistické strany Československa, konaného ve dnech 20. a 21. dubna 1982 a věnovaného úkolům národních výborů po XVI. sjezdu KSČ. Tam bylo národním výborům všech stupňů uloženo starat se více o uspokojování potřeb obyvatelstva v oblasti obchodu a služeb. Také náš Městský národní výbor v Kolíně věnoval v letošním roce tomuto problému, který je v našem městě již řadu let velice napjatý, mnoho času a přijal řadu usnesení ke zlepšení současného stavu, například rada Městského národního výboru

ve svém usnesení ze dne 23. listopadu 1982 uložila všem svým orgánům nepřipustit úbytek obchodních místností v přirozeném obchodním centru města, to je na náměstí Obránců míru a v ulicích Pražské, Kouřimské, Kutnohorské, Rubešové, Husově tím, že by se obchodní místnosti přidělovaly k jiným účelům, jak dosud velmi často stávalo, ale naopak postupně vracet bývalé obchodní místnosti v tomto prostoru svému původnímu účelu.

Střed města byl ve všech dobách i obchodním středem celého města, i když se město stále rozrůstá. Ukazuje i dnes statistika, která udává, že z celkového počtu 85 potravinových prodejen v celém městě je v centru města 20, ze 48 prodejen průmyslového zboží je v centru 18 a z 38 ostatních prodejen je v centru města také 18. Je pravda, že většina těchto prodejen ve vnitřním městě je umístěna ve starých domech a jejich zařízení i jejich možnosti zdaleka již neodpovídají potřebám moderního obchodu, kulturního prodeje, požadavkům manipulace se zbožím atd, zatímco na okrajích města vznikají moderní prodejny novou výstavbou. Ale to neznamena, že se mají prodejny ve vnitřním městě rušit a stavět moderní objekty jen někde jinde. Proto se počítá v široké míře s modernizací obchodních místností ve staré zástavbě města, aby lépe sloužily jak občanům kupujícím, tak také těm, kteří tam musejí pracovat, prodávat, navážet zboží, ukládat ve skladech a dopravovat je na prodejní pulty. Taková modernizace je jistě velmi nákladná, ale provést se musí, bez ní si nelze nadále představit fungování obchodu ve vnitřním městě. U nás v Kolíně

zatím jen nesměle přistupují obchodní organizace k novým úpravám prodejen, proto nyní na ně vykonává Městský národní výbor větší tlak k provádění potřebných změn. Opatření, přijatá na základě již zmíněného 6. zasedání ÚV KSČ dávají národním výborům větší pravomoc i na tomto úseku.

Městský národní výbor v Kolíně si již v roce 1971 opatřil u ~~Sátině~~ Státního projektového ústavu obchodu v Brně zpracování tak zvané obchodní studie, návrhu rekonstrukce, modernizace a výstavby obchodní sítě v Kolíně. Vývojem v posledním desetiletí však byla studie překonána dříve, než mohla být realizována v praxi. Nyní již nevyhovuje a musí být přepracována. Z toho je také zřejmé, jak pomalu je modernizace obchodních místností v Kolíně prováděna.

Situace obchodní sítě v jednotlivých částech města je různá. Vcelku možno říci, že v posledních několika letech byly vystavěny nové obchodní místnosti, zejména v okrajových částech města, které tam situaci opravdu zlepšily a tím vlastně zlepšili obchodní síť v městě jako celku.

Vnitřní část města - Kolín I - má své specifické podmínky, o nichž jsem se již zmínil. Tato městská čtvrť vždy byla, je a musí zůstat i v budoucnu obchodním centrem města, to znamená, že její obchodní síť nemůže být poměřována jenom počtem jejích obyvatel. Situaci ve vnitřním městě by pomohl pronikavě řešit obchodní dům, který je plánován v prostoru Pražské a Kovářské ulice. Má v něm být velkoprostorová samoobslužná prodejna potravin včetně prodeje masa a masných výrobků, dále prodej papíru a papírnických výrobků, hraček, prodej kuchyňských potřeb a

prodej elektrospotřebičů. Je jasné, že až bude tento obchodní dům v provozu, bude možno dosavadní nedostačující prodejny tohoto sortimentu ve vnitřním městě modernizovat a předisponovat do nich po adaptacích i jiné druhy potřebného prodeje, zkrátka modernizovat a přizpůsobit obchodní síť vnitřního města potřebám celého města. Jenže obchodní dům není a nikdo neví, kdy se bude stavět, ačkoli se o něm jedná již nejméně od roku 1966 a již před patnácti lety byla jeho stavba na dosah ruky. O stavbě tohoto obchodního domu však nerozhoduje ani městský ani okresní národní výbor v Kolíně, ale ministerstvo vnitřního obchodu a to asi nemá Kolín příliš v lásce, protože již v mnohých městech, menších a méně významných než je Kolín, obchodní domy postavilo, ale u nás stavbu stále odkládá s tím, že nemá stavební limit. Taková situace ovšem nemůže přispět ke spokojenosti obyvatel, kteří stále musejí vystávat dlouhé fronty při nákupech ve všech obchodech ve městě.

Ve čtvrti Kolín II zlepšila situaci výstavba nákupního střediska ve středu sídliště, které dostalo jméno "Centrum", a další samoobslužné prodejny potravin v ulici Na magistrále. Ale zase to má "kolínské háčky". Nákupní středisko "Centrum" stojí osamoceno v nedostavěném středu sídliště, ačkoli v okolních domech již lidé bydlí snad dvacet let, a jeho okolí je stále jen stavenišťem, samozřejmě neupraveným, i když před nákupním střediskem bylo zřízeno provizorní parkoviště. Letos v tomto prostoru začali stavbu dominantního domu tzv. "bloku 116", o jehož výstavbě se také už dvě desítky let jednalo a stavba se stále oddalovala.

Druhá věc, která byla terčem mnoha kritik ze strany obyvatelstva, je ta, že nákupní středisko je jednopodlažní, nebo jak jsme zvyklí říkat ~~ještě~~ přízemní, a všichni Koliňáci jsou svorně tohož názoru, že je to škoda, protože všude, i v malých místech, se stavějí taková nákupní střediska nejméně o dvou podlažích, což by v našem případě znamenalo dvounásobně velikou prodejní plochu. Architekt však byl jiného názoru a jeho názor zvítězil. Protože objekt je nízký a dlouhý, začalo se mu říkat "jezevčík". Název celého prostoru, které je středem sídliště, je "Centrum". ale lidé neříkají, že chodí nakupovat do "Centra", ale do "Centrum". Také kolínská zvláštnost!

Kolín III je v současné době nejmenším z historických předměstí Kolína /nepočítám tedy čtvrtě Kolín VI./. Zatím tam velké problémy v obchodní síti nejsou, protože spolu s novou výstavbou tam byla postavena velká prodejna potravin v Žižkově ulici, která převzala jméno zbořené v tom místě hospody "Bezovka". Dlouho však už tento obvod nebude nejmenším, protože se tam plánuje nová výstavba bytů pro deset tisíc lidí, tak zvané sídliště "U Jána", a současně s byty - doufejme - tam budou stavěny i obchodní místnosti, celá tak zvaná občanská vybavenost, jak je to v plánu.

Městská čtvrtě Kolín IV je průmyslovou oblastí, kde se koncentruje více než polovina pracovních příležitostí našeho města. Převážná většina pracujících v závodech této čtvrti do zaměstnání dojíždí z okolních obcí. Když se skončí pracovní doba, vyvalí se z bran závodů husté davy lidí, které v zástupech pochodují k nádraží, ať autobuso-

vému nebo železničnímu, která jsou v těsném sousedství na konci ulice Dukleských hrdinů. Přestože mnozí z nich, zvláště ženy, po cestě ze závodů na nádraží si nakupují, obchodní síť zde v současné době stačí krýt potřebu a návrat v obchodech je jen časově omezen na dobu po skončení práce v závodech. Protože odjezdy vlaků a autobusů jsou stanoveny tak, že čas mezi skončením pracovní doby v závodech, zejména vzdálenějších, a odjezdy vlaků a autobusů stačí právě tak jen na cestu ze závodů do nádraží, není těch nakupujících během cesty mnoho. Problémy při nákupu nejběžnějších potřeb měli na tomto předměstí obyvatelé okrajové části Štáralky, která leží na samém východním konci města při silnici na Čáslav, ale i tam byla situace před několika lety vyřešena, když si sami obyvatelé spolu s družstvem Jednota vystavěli prodejnu potravin v akci "Z".

Na předměstí Kolín VI, tak zvaném "Výfuku" i ve Štítarech je situace vyřešena tím, že v každém tomto místě je po jedné prodejně potravin a drobného zboží, což plně obyvatelům těchto čtvrtí vyhovuje.

Zálabí jako městská čtvrť Kolín V je z hlediska obchodní sítě vyřešena tím, že byly zrušeny nevyhovující malé jednoobslužné prodejny a nahrazeny výstavbou nových širokosrotimentních samoobslužných prodejen, z nichž poslední v ulici U Borku vyřešila oblast od Veltrubské ulice k Borkům. Ostatní prodej průmyslového zboží je uspokojován prodejny elektrospotřebičů, drogerie a papírnictví ve Veltrubské ulici, řeznictvím a lékárnou v ulici Antonína Kaliny, prodejnu oděvů a galanterie v ulici Na louži a

prodejnou polotovarů a prodejnu pneumatik Barum na Jiráskově náměstí. Potravinářské prodejny samoobslužného typu jsou dnes v ulici Na louži, v Ovčářské ulici v tzv. Tatrádomech, na Třídvorské ulici a v ulici U Borku. Prodejna zeleniny a ovoce je ve staré ještě prodejně na rohu ulice Ovčářské a Okružní, v Tatrádomech je i prodejna lahůdek a u mostu vedle kina Jas je prodejna květin a cukrárna. Na Zálabí se nyní plánuje nová výstavba, která má dokončit úpravu zálabského předmostí, započatou, ale nedokončenou, již před padesáti lety. Současně s byty se tam má i rozmnožit v potřebném rozsahu obchodní síť.

V Kolíně není dosud prodejna potravin, která by měla otevřeno do pozdních večerních hodin, jako tomu je již v mnoha i menších městech. Těmto prodejnám se říká "Večerky" a mají otevřeno do 21. hodiny. Už se také uvažuje i v Kolíně s takovou prodejnou, ale jak to bude dlouho trvat při našem kolínském tempu ?

Moderní prodejny průmyslového zboží byly letos otevřeny v přízemí obytných družstevních domů v Pražské ulici. Jsou to tři prodejny výrobních družstev, a to prodejna oděvního zboží družstva "Disk", prodejna obuvi družstva "Snaha" Mnichovice a prodejna nábytku Dřevozpracujícího družstva v Českém Brodě.

V Kolíně jsou v provozu tyto prodejny /v závorkách uvádím jejich počet, pokud jich je více než jedna/:

prodejny potravin /24/, prodejny masa a masných výrobků /12/, prodejny lahůdek /4/, prodejny polotovarů /2/, mlékárna, prodejny tabáku /14/, cukrárny /4/, prodejny zele-

niny a ovoce /11/, prodejna diabetických potravin, prodejny nápojů /2/, rybárna, prodejny chleba a pečiva /2/, prodejny textilu /2/, prodejna bytového textilu, galanterie /4/, prodejny prádla /6/, prodejny oděvů /4/, drogerie /6/, papírnictví /5/, prodejny hraček /3/, bižuterie, prodejna foto-kinó, prodejna sportovních potřeb, prodejny elektrospotřebičů /4/, železářství /2/, prodejny kuchyňských potřeb /2/, prodejny jízdních kol a šicích strojů /2/, prodejny skla a porcelánu /2/, prodejny stavebního materiálu /3/, prodejny obuvi /3/, prodejna kožené galanterie, prodejny nábytku /2/, prodejna hudebních nástrojů, prodejna gramofonových desek, prodejny kožešin /2/, prodejna klobouků a módních doplňků, oční optika, prodejna protetik, prodejna plynu propan-butan, prodejna zemědělských potřeb, prodejna "Zverimex", mototechnika /2/, prodejna pneumatik Barum, knihkupectví /2/, prodejna klenotů, hodinářství /2/, prodejna partiového zboží /2/, autobazar, prodejna ojetých automobilů, prodejna filatelie, lékárny /4/, cestovní kanceláře /2/, prodejna orientálních předmětů,

K obchodu patří i trhy. Kolínské trhy mají dlouhou tradici a na kolínském náměstí Obránců míru se konají od nepaměti. Jsou to především trhy na ovoce a zeleninu, ale prodávají se tam i květiny, koření a jiné trhovnické zboží. Prodávají zde především přímí drobní výrobci či Jednotná zemědělská družstva. Trhy se konají každou středu, pátek a sobotu dopoledne již od časných raních hodin. Těší se veliké obliby obyvatel Kolína a konaly se tu i v dobách, kdy trhy

nebyly považovány za vhodný druh socialistického obchodování. Většina trhovců je z Kolína nebo z blízkého okolí, ale někteří jednotlivci sem dojíždějí i ze vzdálenějších míst. Prodej na trhu se řídí tržním řádem města. Oprávnění k prodeji na trhu vydává odbor místního hospodářství Městského národního výboru a vydává je každému bezúhonnému žadateli, splní-li stanovené podmínky. Letos vydal 102 povolení, za které vybral částku 4 630,-Kčs na poplatcích. Mimo poplatků za udělení povolení musí trhovce zaplatit pokaždé i poplatků za místo, které mu vykáží pověření zástupci Technických služeb města Kolína, kteří také dbají na pořádek na trhu. Kolínské trhy na náměstí Obránců míru jsou opravdovou kolínskou raritou a mají dnes podporu ze všech stran, protože jsou dnes považovány za důležitou složku obchodu. Drobní pěstitelé tam mohou prodávat to, co vypěstovali na svých zahrádkách, ovoce i zelenina se tak dostává rychlou cestou od pěstitele ke spotřebiteli a přispívá se tím také k lepšímu zásobování obyvatelstva. Je samozřejmé, že se to neobejde bez různých spekulantů, kteří by chtěli při prodeji na trhu rychle zbohatnout, a proto mají snahu také rychle zvyšovat ceny. Ale to musí hlídat komise obchodu Městského národního výboru a při ní působící rada spotřebitelské kontroly i inspektoři Technických služeb města Kolína, kteří vykonávají nad trhy dozor. Trhy jsou tedy dobrým a oblíbeným doplňkem obchodu ve městě. ale jednu velikou vadu mají, že trhovci po skončeném prodeji skládají své stánky a prodejní pulty kolem kašny uprostřed náměstí, kde pak ve dnech, kdy se trhy nekonají, prostranství náměstí hyzdí. Upozorňo-

val jsem na to už dávno, dokonce jsem to dal vyfotografovat a předložil v radě Městského národního výboru, která rozhodla, že po každém trhu budou Technické služby města Kolína stánky a pulty odvážet do skladiště v rohu Zámecké ulice, ale nebylo to nic platné, párkrát to odvezly, ale pak to tam zůstávalo zase.

Protože prodej trhovým způsobem se dnes protěžuje, rozhodlo město postavit tržnici. Není to v Kolíně myšlenka nová, mluví se o ní možná sto let, poslední návrh byl asi před sedmnácti lety, aby se umístila v domech a dvorech domů čp. 91 a 90 na náměstí Obránců míru, aniž by se ovšem porušil ráz těchto barokních domů, pak bylo od toho návrhu upuštěno a přišlo se s návrhem na postavení obchodního domu na nároží Pražské a Kovářské ulice s využitím téhož dvorního prostoru, který měl složit^u tržnici. Dnes je plánována tržnice v prostoru staré zástavby v Císařovsi a bude vybudována v akci "Z". Kolín se snad přeci jen dočká své tržnice. Ale ani potom trhy na náměstí nepřestanou.

Vedle pravidelných trhů na náměstí Obránců míru se velké oblibě těší nedělní trhy Českého svazu chovatelů drobného hospodářského zvířectva, které se konají v prostorech restaurace Na rychtě v Pražské ulici. Na tyto trhy, kde se prodávají a kupují především holubi a králíci, ale dostanete tam na jaře i jehňata a kůzlata, se sjíždějí prodávající a kupující z dalekého okolí, jak je vidět z poznávacích značek aut parkujících každou neděli dopoledne ve všech okolních ulicích. Prostředí však už dnes daleko nevyhovuje velikému zájmu, proto se Městský národ-

ní výbor rozhodl postavit spolu se svazem chovatelů nový areál trhů ve Štítarech.

Zvlášť významný je výroční trh všem Kolíňákům a širokému okolí známý posvícenský jarmark, pořádaný každoročně podle privilegia, který dal městu král Jan dne 1. září 1335, tedy téměř před 650 lety. Letos se konal v pondělí 30. srpna 1982. Od časného rána tam ve stáncích vystavovali své zboží obchodní organizace státního i družstevního obchodu i drobní provozovatelé, od 14 hodin tam k dobré náladě hrála malá parta Městské hudby Františka Kmocha. Posvícenské jarmarky v Kolíně jsou dnes každoročně organizovány komisí pro obchod Městského národního výboru, jsou oznamovány velkými plakáty, ale dávno už to nejsou ty jarmarky, jaké bývaly za mého mládí.

V prodejnách potravin ve městě Kolíně bylo v letošním roce dosaženo maloobchodního obratu za 343 913 000,- Kčs, lahůdkářského zboží vyrobeno a prodáno za 11 336 000,- Kčs a dosaženo zisku 6 011 000,- Kčs. Dne 18. listopadu 1982 byla otevřena nová samoobslužná potravinářská prodejna v Kolíně II, v ulici Na magistrále, vybudovaná nákladem 3 397 000,- Kčs, s prodejní plochou 150 m². Podnik Potravinářství Středočeského kraje, odštěpný závod 01-04 Kolín, má své sídlo v Kolíně II, Sokolská ul. čp. 2 /v zámku/. Na Zálabí v Ovčárské ulici za nadjezdem má velkoobchodní sklady, v jejichž areálu letos dokončil výstavbu sociálního zařízení pro své pracovníky nákladem 1 100 000 Kčs a realizoval velkoobchodní obrat v hodnotě 198 510 000,- Kčs.

Ve městě Kolíně obstarává obchodní služby převážně státní obchod - Potraviny, Oděvy, Domácí potřeby, Drobné zboží, Textil aj.. Jen v malé míře se na poskytování obchodních služeb ve městě podílí také spotřební družstvo Jednota. Jedna z jejích prodejen oslavila letos své desetiletí dobrých služeb obyvatelstvu. Je to prodejna v ulici Prokopa Velikého v Kolíně III, která zásobuje družstevní sídliště u nemocnice. Za těch deset let, co zde působí, prodala zboží za 134 miliónů korun. Proto musela být prodejna postupně rozšiřována a letos bylo rozhodnuto přistavět jedno poschodí, aby se její prodejní plocha zvětšila. Stavba má být provedena v příštím roce.

Dne 19.října 1982 byl zahájen prodej v nově adaptovaných místnostech domu U tří korun, čp. 42 na nároží Kutnohorské a Rubešovy ulice. Po dlouhých přípravách tam byl přenesen prodej sportovních potřeb z domu čp. 91 na náměstí Obránců míru, kam byl dislokován prodej lahůdek z domu čp. 9 na náměstí, který se opravuje.

Na začátku letošního roku byly upraveny ceny masa a masných výrobků a některého dalšího potravinářského zboží. Ústřední výbor Komunistické strany Československa vydal tyto jednotné informace pro členy a kandidáty strany k cenovým úpravám: Stěžejním cílem naší politiky, jak stanovil XVI.sjezd KSČ, je udržet a zkvalitňovat dosaženou vysokou úroveň lidu i jeho sociální jistoty, a to v souladu s výsledky, kterých dosahujeme v rozvoji národního hospodářství.

Uskutečňování tohoto záměru je ve současných podmínkách mimořádně náročné. Na 4. zasedání projednal ÚV KSČ současné úkoly dalšího rozvoje zemědělství a výživy a schválil zásady zdokonalené soustavy plánovitého řízení zemědělství. Zdůraznil, že je potřebné co nejpřísněji hospodařit se zemědělskou půdou, krmivem, dovedně využívat všechny zdroje v zemědělské a potravinářské výrobě. Provedl rozbor plnění plánu v loňském roce a postupu při realizaci usnesení XVI. sjezdu. Ukázal na to, že přes dílčí pozitivní výsledky se v plnění plánu projevují některé závažné nedostatky. Vyslovil proto požadavek s podstatně větší důsledností a principiálností zabezpečovat úkoly sjezdu.

Plán na rok 1982, který ÚV KSČ projednal na svém 5. zasedání, je založen tak, aby se vzniklé problémy rozhodně řešily. Aktivně reaguje na změny, ke kterým došlo v podmínkách rozvoje naší ekonomiky a zakládá úsporný program vynakládání investic, přísného hospodaření s devizovými prostředky státu i na všech dalších úsecích státní a hospodářské správy. Zvyšuje nároky na mobilizaci všech rezerv v národním hospodářství, aby se urychlil proces obnovy rovnováhy ve vnějších ekonomických vztazích, dosáhlo výraznějších úspor paliv, energií a surovin a zvládly i důsledky neúrody loňského roku. Důraz byl položen i na stabilizaci trhu, zabezpečení plynulého zásobování potravinami. Současné možnosti výroby masa a náklady, které nás jeho produkce stojí, neumožňují u všech jeho druhů plně krýt poptávku. Pro upevnění vyváženosti vnitřního trhu je nezbytná i cenová regulace.

Vláda ČSSR proto rozhodla od 30.ledna 1982 zvýšit maloobchodní ceny některých druhů masa a masných výrobků, rýže, některých druhů cigaret, révového vína a vybraných lihovin. Zvýšení maloobchodních cen těchto výrobků se promítá i do cen ve veřejném stravování.

Smyslem těchto opatření je přispět ke snížení tlaku na další růst spotřeby uvedených výrobků, zejména masa a masných produktů, zlepšit rovnováhu na trhu potravin a současně přispět k lepšímu hospodaření s nimi.

Pro zmírnění vlivu cen zejména masa a masných výrobků na rodinné rozpočty rozhodla vláda zvýšit důchody, přídavky na děti a provést úpravy sociálního zabezpečení invalidů a zdravotně postižených občanů. Opatření vstoupí v platnost 1.února t.r.

Vývoj spotřeby potravin v ČSSR byl provázen značným vzrůstem spotřeby masa a masných výrobků. Maso tvoří jednu z rozhodujících položek maloobchodního obratu potravin. Vzhledem k růstu peněžních příjmů obyvatelstva je stále žádanější. Roční spotřeba masa a masných výrobků na obyvatele se od roku 1953, kdy byly v podstatě založeny dnešní relace maloobchodních cen potravin, zvýšila ze zhruba 42 kg na 85,6 kg. Přitom průměrné měsíční mzdy za stejné období vzrostly z 1097 na 2690 Kčs. Ještě výrazněji se zvýšily roční peněžní příjmy na jednoho obyvatele - z 6297 na 23960 Kčs, tj. 3,8 krát. Mezi socialistickými státy máme spolu s Německou demokratickou republikou nejvyšší spotřebu a předstihli jsme řadu vyspělých průmyslových zemí.

Rychlý růst spotřeby masa byl zabezpečován především

cestou rozvoje naší socialistické zemědělské výroby, ale i vysokými dovozy krmiv z kapitalistických zemí. V letech 6.pětiletky byla přibližně jedna čtvrtina spotřebovaného masa a masných výrobků vyrobena z dovezených krmiv. Zároveň ceny krmiv, zejména z dovozu i naše vlastní náklady na výrobu masa rostly a postupně tak značně převýšily dosud platné maloobchodní ceny.

Rozpětí mezi cenami různých druhů masa současně nedostatečně působí na usměrňování poptávky a tím i spotřeby. Přitom například ze 100 kg hovězího masa pro výsek lze získat jen 5,3 kg roštěné a 1,7 kg svíčkové. Obdobně je tomu u vepřového, kde na 100 kg půlek připadá jen 16,2 kg kýty bez kostí a 13,5 kg upravené pečeně.

Zvýšení maloobchodních cen u výsekových mas se uskutečňuje v závislosti na jakosti masa a poptávce po jeho jednotlivých druzích. K nejvýraznějšímu zvýšení dochází u roštěné / z 33,- na 55,-Kčs/, kýty na řízky /z 35,- na 60,-Kčs/ a svíčkové /ze 40,- na 95,-Kčs/. Ceny výsekového masa střední kvality vzrostou v průměru o 10 až 15 Kčs. Nemění se maloobchodní ceny předního hovězího masa s kostí a vepřového bůčku. V návaznosti na úpravy cen masa se s přihlédnutím k jeho kvalitě a obsahu i ve vztahu k uspokojování poptávky upravují maloobchodní ceny vybraných druhů uzenin, masných konzerv, hotových jídel a drobů.

V průměru se ceny masa, drůbeže, zvěřiny, ryb a výrobků z nich vyráběných zvyšují o 27 %. Ceny výsekového masa se zvyšují o 41 %, uzenin o 17 %, drůbeže včetně výrobků z ní o 15 %, mořských ryb a výrobků z nich o 26 %,

sladkovodních ryb, zvěřiny, vnitřností a výrobků z nich o 14 %. Maloobchodní ceny některých pečených a vařených výrobků se nemění: například světlé tlačenky /25,-Kčs za 1 kg/, jaternice domácí /16,-Kčs za 1 kg/, domácí sekané pečeně /16,-Kčs za 1 kg/ apod. Beze změny zůstávají také ceny špekáčků, jemných párků, pařížského salámu a anglické slaniny.

I přes zvýšení cen bude část nákladů spojených s výrobou a zpracováním masa nadále dotována ze státního rozpočtu.

V souvislosti s úpravou cen bylo masnému průmyslu a obchodním organizacím uloženo zvyšovat dodávky děleného, baleného a kuchyňsky opracovaného masa. Pracovníci maloobchodních prodejen jsou povinni porcovat nebalené výsekové maso na plátky, řízky, kotlety podle přání zákazníka. Vyžaduje to zkvalitnit práci obchodu, usměrnění a výchovu spotřebitelů v souladu se zásadami zdravé výživy a s přihlédnutím k reálným možnostem výroby masa. Ke zvýšení ochrany spotřebitele se zintenzivní kontrola cen, jakosti a způsobu prodeje. Rovněž činnost kontrolních orgánů národních výborů musí pružně reagovat na připomínky spotřebitelů v jejich obvodech a na místě odstraňovat zjištěné nedostatky. Tato opatření sledují jak zvýšení hospodárnosti ve spotřebě masa, tak vyšší ochranu spotřebitele.

Maloobchodní ceny rýže se zvyšují o 100 %, a to u rýže výběrové z 8,- na 16,- Kčs, I. jakosti z 5,- na 10,- Kčs a II. jakosti ze 4,- na 8,- Kčs za 1 kg. Důvodem je především růst její dovozní ceny za posledních 10 let na

trojnásobek. Průměrné náklady na 1 kg rýže dnes činí 12,- Kčs. Dosavadní nízká maloobchodní cena rýže, a to i ve srovnání se zaměnitelnými druhy potravin, vede k ne-
 hospodárnosti při spotřebě a zčásti dokonce i k případům jejího zkrmování.

Vzhledem k vysokému dovozu tabáku a cigaret a v sou-
 lahu se zdravotními požadavky se zvyšují maloobchodní ce-
 ny cigaret v průměru o 30 % a ceny tabákových výrobků o
 39 %. Jejich relace jsou odstupňovány zejména podle obsa-
 hu dováženého tabáku. Nejvýraznější je zvýšení u cigaret
 Sparta /z 8,- na 14,-Kčs/, u cigaret vyráběných z domácích
 druhů tabáku /Start, Detva, Čarda/ se maloobchodní ceny
 nemění.

S přihlédnutím k nedostatečným tuzemským zdrojům a
 v zájmu omezení dalšího růstu spotřeby révového vína se
 zvyšují maloobchodní ceny těchto vín v průměru o 18 %.
 Zvýšení je diferencováno podle jakosti a je výraznější
 u červených vín. Současně se vzhledem k vysoké spotřebě
 zvyšují ceny tuzemského rumu a vodky tuzemské výroby.

Zvýšení maloobchodních cen rýže, masa, drůbeže, ryb,
 zvěřiny a výrobků z nich vyráběných se promítá do cen
 v restauracích. Jejich úroveň bude odstupňována podle
 jednotlivých skupin restauračního zařízení.

V oblasti závodního stravování bude úprava maloob-
 chodních cen potravin znamenat při zachování dosavadní
 struktury jídel zvýšení pořizovací ceny surovin na 1 por-
 ci asi o 0,90 Kčs. Vzhledem k tomu, že se jedná o důleži-
 tou formu stravování pracujících a společnost má zájem

o její další rozvoj, zvýší se ceny jídel placených strávnicky pouze o polovinu uvedené částky. Druhá polovina bude hrazena ze státního rozpočtu.

Ve školních jídelnách, menzách, jeslích, mateřských školách a nemocnicích se upraví příslušné finanční limity stravování tak, aby hodnota jídel byla zachována. Úhrada zvýšených nákladů těchto zařízení bude prováděna na vrub státního rozpočtu.

Zvýšení maloobchodních cen masa, masných výrobků a rýže se dotkne rodinných rozpočtů. Růst výdajů na tyto potraviny je závislý na úrovni jejich spotřeby a projeví se výrazněji u vyšších příjmových skupin. Na zmírnění vlivu na rodinné rozpočty se upravují důchody: nejnižší u jednotlivců ze 780,- na 880,-Kčs, u dvojice z 1330,- na 1500,- Kčs. Ostatní důchody až do výše 1200,- Kčs se zvyšují o 40,-Kčs měsíčně, důchody nad 1200,- Kčs se zvyšují o 30,- Kčs.

Přídavky na děti a výchovné k důchodům se zvyšují o 40,-Kčs měsíčně. Nyní se vyplácejí asi na 4,6 miliónů dětí; ve všech těchto případech dojde ke zvýšení. Celkové dosavadní náklady na přídavky na děti a výchovné, které činí ročně 15 miliard Kčs, se tak zvýší o další 2,2 miliardy Kčs. Přídavek na 1 dítě se zvyšuje z dosavadních 140,- na 180,-Kčs, na 2 děti z 530,- na 610,- Kčs, na 3 děti z 1030,- na 1150,-Kčs, na 4 děti ze 1480,- na 1640,- Kčs a na každé další dítě se zvyšuje přídavek z 290,- na 330,-Kčs. Z obdobných důvodů se zvyšuje i zaopatřovací přídavek manželek vojáků základní vojenské služby a pří-

spěvek na nezaopatřené děti vojáků o 100,-Kčs měsíčně. Rodinám s dětmi s nízkou úrovní příjmů mohou národní výbory poskytovat podle sociální naléhavosti v individuálních případech i další příspěvky, především příspěvek na výživu dětí. Současně se provádějí úpravy sociálního zabezpečení invalidů a zdravotně postižených občanů. Také v nemocenském zabezpečení pracujících se provádí úprava: ruší se dosavadní krácení nemocenských dávek při ústavním ošetřování osamělých občanů.

Naším cílem v této pětiletce je udržet a dále zkvalitňovat dosaženou životní úroveň, na níž jsme právem hrdí. To však je závislé na výkonnosti a efektivnosti národního hospodářství, na výsledcích práce každého jednotlivce, každého pracovního kolektivu. Společnost nemůže rozdělovat více, než vytvoří, jestliže se nechce zadlužit. Zdroje, které vytváříme, musíme rozumně užívat tak, abychom spolu s uspokojováním potřeb lidí cílevedomě zabezpečovali rozvoj národního hospodářství, celého společenského života i obranu vlasti.

Z toho vycházíme i v politice maloobchodních cen. Jejich vývoj bude v mnohém záviset na tom, jak budeme zvyšovat produktivitu práce, jak se nám bude dařit prosazovat efektivnost, kvalitu a hospodárnost. Celý náš přístup k cenové politice vychází z toho, že ceny mají ekonomickou i sociální funkci. Prodávat na vnitřním trhu levněji než se v zahraničí nakupuje a doma vyrábí si nemůže někdo dlouhodobě dovolit. Musíme řešit to, k čemu nás nutí realita, a to se týká i cen masa a dalších výrobků. Cenová poli-

tika bude i nadále v našem státě pevně řízena, pod přísnou kontrolou. Změny maloobchodních cen se budou i nadále provádět zásadně v souladu se mzdovou a sociální politikou a s přihlédnutím k situaci na trhu. Z toho zorného úhlu je třeba posuzovat i provedené úpravy maloobchodních cen i úpravy přídatků na děti, důchodů a další sociální opatření.

Životní úroveň, která výrazně vzrostla zejména v sedmdesátých letech, to není jen hmotná spotřeba. Je ovlivňována celou naší sociální politikou, jejímž základem je upevňování sociálních jistot. Nedílnou součástí této politiky je rozvoj vzdělání, kultury, péče o zdraví člověka, zajištění rodiny, matky a dítěte, zlepšování pracovního a životního prostředí, formování socialistického způsobu života. Péče o hmotnou a kulturní úroveň lidu pramení ze samotné podstaty socialistického zřízení. Žádná jiná společnost neudělala a nemůže udělat pro postavení pracujícího člověka, pro zajištění jeho životních a sociálních jistot tolik, co vykonal socialismus.

Stranické orgány a organizace, všichni komunisté musí tyto otázky soustavně a cílevědomě objasňovat, mobilizovat pracující k důslednému plnění závěrů XVI. sjezdu strany a rozvíjet jejich tvořivou iniciativu. Přitom je třeba aktivně čelit nesprávným názorům a pokusům o diskreditaci naší hospodářské a sociální politiky. Ústřední výbor Komunistické strany Československa a vláda ČSSR pevně věří, že pracující pochopí nezbytnost přijatých opatření a svou angažovanou prací budou plnit úkoly vytčené XVI. sjezdem Komunistické strany Československa. V tom je také základní

předpoklad udržení a dalšího zkvalitnění vysoké životní úrovně lidu a jeho sociálních jistot.

S obchodem souvisejí služby, poskytované obyvatelstvu. U některých podniků těžko rozhodneš, zda patří k obchodu nebo ke službám, například pohostinství. V Kolíně je řízeno podnikovým ředitelství Restaurací a jídelen, které má sídlo v Kolíně IV., Rorejcova ulice čp.8. Řídí v Kolíně tyto pohostinské provozovny:

ARCO, buffet, Kolín V., náměstí Svobody čp.60,

CENTRAL, pivnice, Kolín IV., Sladkovského ulice čp. 279

ČERNÝ KUŇ, pivnice a ubytovací hostinec, Kolín IV., Havlíčkova ulice čp. 165,

DYMOKURSKÁ RESTAURACE, pivnice, Kolín V., Okružní ul.čp.591

KULTURNÍ DUM PRACUJÍCÍCH, restaurace, Kolín I., Zámecká 109

JITŘENKA a ESPRESSO, buffet, jídelna se samoobsluhou, prodej lahvových nápojů a restaurace, Kolín I., náměstí Obránců míru čp. 72,

LABUŽNÍK, denní vinárna, Kolín I., Kutnohorská ul.čp.33,

NA ČERČANCE, buffet, Kolín IV., Havlíčkova 202,

NA KRÁLOVSKÉ CESTĚ, pivnice, Kolín IV., Královská cesta 286,

NA LETNÉ, hostinec, Kolín II., Štítarská 151,

NA PATNÁCTI KOPÁCH, hostinec, Kolín IV., Polepská ul.387

NA ROZKOŠI, výčep, Kolín V., Třídvorská 384,

NA RYCHTĚ, pivnice, Kolín II., Pražská ulice čp. 19,

NA SÍDLIŠTI, restaurace, Kolín II., Budovatelů čp. 644,

NÁDRAŽNÍ RESTAURACE, jídelna se samoobsluhou, buffet,

Kolín IV., nádraží ČSD,

NAIVNÍ RESTAURANT, vinárna, Kolín I., Rubešova ulice čp. 54

PŘED LOUŽÍ, výčep, prodejna lahvových nápojů, Kolín V.,
 Jiráskovo náměstí čp. 65,
 STARÁ POŠTA, restaurace, buffet, Kolín IV., Rorejcova 8,
 TATRA, restaurace a ubytovací hostinec, Kolín II., Pražská 422
 U RADNICE, restaurace, Kolín I., náměstí Obránců míru 76,
 U STARÉ VODÁRNY, výčep, Kolín VI., Štítarská 42,
 VELTRUBSKÁ, pivnice, Kolín V., Veltrubská ulice čp. 330,
 VOLHA, pivnice, Kolín I., Kovářská 101,
 ŽERNOSECKÝ VINNÝ SKLÍPEK, denní vinárna, Kolín II.,
 Pražská ulice čp. 880,
 POLOTOVARY, výrobní polotovarů, Kolín V., Labská 14,
 CUKRÁŘSKÁ VÝROBNA, Kolín I., Kouřimská ulice.

V letošním roce dokončil podnik Restaurace a jídelny v Kolíně renovaci a modernizaci hotelu SAVOY. Před 45 lety, 7. prosince 1937 byl hotel otevřen. 1. ledna 1979 byla zahájena jeho generální oprava, která byla dokončena ve dvou etapách, v červnu 1981 byla otevřena nově rekonstruovaná ubytovací část hotelu a v květnu 1982 byla otevřena jeho zmodernizovaná restaurace, buffet a tři salonky. Hotel, jehož dřívější kapacita 85 lůžek se nezměnila, byl zařazen do kategorie B, restaurace je zařazena do II. skupiny a buffet do III. skupiny. Prodejna a výrobní polotovarů, která byla dosud umístěna v areálu hotelu s přístupem z Rubešovy ulice, byla letos přemístěna do nových místností na Jiráskově náměstí na Zálabí. Třebaže v hotelu a v restauraci je již provoz v plném proudu, v přízemí budovy ještě stále probíhají rekonstrukční práce na úpravě prodejny textilu, která se sem po ukončení prací znovu přestěhuje

z protějššího domu a uvolní tak konečně prostory pro reprezentativní prodejnu obuvi, která se v Kolíně připravuje již aspoň patnáct let. Rekonstrukce hotelu Savoy znamená zlepšení ubytovacích služeb v našem městě, které jsou stále velmi nedostatečné, a nová restaurace plně odpovídá potřebám města a dobře reprezentuje podnik Restaurace a jídelny i samotné město Kolín.

Od začátku loňského roku byl zrušen výčep POD PALEČKEM v Kolíně II., Kollarovo náměstí, který už sešel věkem a dosloužil.

Při plánování rozvoje služeb ve městě, které nemají stále ještě dostatečnou kapacitu a neslouží dobře obyvatelstvu, byla provedena podrobná inventarizace všech provozoven služeb ve městě, na nichž se podílejí podniky místního hospodářství, výrobní družstva a Drobná provozovna Městského národního výboru. Bylo zjištěno, že v Kolíně jsou v současné době zajišťovány tyto placené služby pro obyvatelstvo /v závorce je uveden počet provozoven, pokud je jich více než jedna/: holičství a kadeřnictví /6/, pedikura, kosmetika, prádelny /2/, rychloprádelna, mandlování prádla /3/, rychločistírna, sběrný čistíren a prádelen /8/, opravna radiopřístrojů a televizních přijímačů, opravna elektrospotřebičů, sběrný oprav obuvi /2/, sběrný druhotných surovin /3/, prodávny květin /3/, pohřební služba, opravna chladniček, opravny plynových spotřebičů /2/, autoopravny /3/, autoklempířství /2/, autolakovna, opravna pneumatik, sběrna pneumatik k protektorování, fotoslužba /3/,

sběrna amatérských fotografií, zámečnictví /2/, klempířství, sklenářství, rámování obrazů, truhlářství /2/, čalounictví /2/, malířství pokojů /2/, lakýrnictví /2/, kominictví, zednické práce /2/, deratizace, desinfekce, lázeňské služby, pokryvačství, předprodej vstupenek, opravná ~~společnost~~ sportovních potřeb, půjčovna průmyslového zboží, opravná kožichů, zakázkové krejčovství /2/, opravná oděvů, stříhová služba, dámské krejčovství /11/, malování stuh a vyšívání /2/, výroba deček a závěsů, potahování knoflíků /2/, prodejny výrobků místního hospodářství /3/, instalatérství, elektroopravná, zakázkové pletení /2/, brašnářství /2/, dlaždičství, střežené parkoviště, kamenictví, plánografie, nožířství /2/, opravná šicích strojů, opravná kancelářských strojů a opravná zbraní.

Městský národní výbor v Kolíně měl dříve pět organizací služeb, které založil a řídil: Komunální služby města Kolína /KSMK/, Městský bytový podnik /MBP/, Technické služby města Kolína /TSMK/, Tělovýchovná zařízení města Kolína /TZMK/ a Provozovnu drobných služeb /PRODOS/. Nyní má již jen poslední dvě: Technické služby města Kolína a Provozovnu drobných služeb. Komunální služby města Kolína se staly Okresním podnikem služeb a Městský bytový podnik se stal Okresním bytovým podnikem. Městský národní výbor tak ztratil přímý vliv na poskytování služeb těmito podniky. Obyvatelům města a stížnosti byvatel na kvalitu i množství těchto služeb může jen přenášet na Okresní národní výbor a dožadovat se nápravy ve prospěch svých občanů.

Technické služby města Kolína a Tělovýchovná zařízení

města Kolína se od 1. ledna 1982 sloučily v jeden podnik, přesněji řečeno podnik Tělovýchovná zařízení města Kolína byl začleněn do podniku Technické služby města Kolína. Důvodů k tomu bylo několik, především ekonomických. Podnik Tělovýchovná zařízení města Kolína vznikl před několika lety delimitací podniku Sportservis a jejich základním posláním byla správa, údržba, obnova a provoz tělovýchovných zařízení ve městě, hřišť a stadiónů, které organizace buď sama vystavěla nebo převzala do své správy. Základním úkolem Technických služeb města Kolína je zajišťování neplacených služeb obyvatelstvu města, soustavná péče o udržování a zlepšování životního prostředí, zajišťování plynulého provozu základního městského vybavení, veřejného osvětlení, odvozu odpadků a jiné. Společným posláním obou organizací je tedy především péče o veřejně přístupná prostranství a místa, o zařízení, která mají sloužit občanům, jejich životnímu prostředí a k využívání jejich volného času. Dosud mělo každé z těchto obou zařízení svůj řídicí aparát, po sloučení bude jen jeden, čímž se ušetří tři pracovní místa. Nová organizace po sloučení bude mít 174 pracovníky, v roce 1981 před sloučením měla organizace Technických služeb 106 pracovníků. Podniková správa Technických služeb města Kolína bude mít své sídlo nadále v Kolíně III., ^{Kmochova} ~~Komenské~~ ulice čp. 2.

V roce 1982 dodržely Technické služby města Kolína v průměru za celý rok stanovený počet 174 pracovníků za dosti značné fluktuace, která je právě v tomto podniku vysoká, neboť podnik zaměstnává vedle odborných pracovní-

ků při obsluze speciálního strojového parku i velký počet pomocných pracovníků na pracovních místech s nízkými mzdovými zařazeními, na které dnes může sehnat zpravidla jen osoby cikánského původu nebo bývalé trestance a recidivisty, kteří ovšem dobrou pracovní morálku nemají. Kdo také by se dnes hlásil na práci metaře nebo při odvozu domácích odpadků ? Proto bylo také v podniku letos pro neomluvenou absenci zaměškáno 221 pracovních hodin, což představuje 26 dnů jednoho pracovníka.

Pracovníci podniku Technické služby města Kolína jsou rozděleni do několika středisek.

Pracovníci střediska veřejné zeleně a sadů vysadili v roce 1982 celkem 2 198 okrasných keřů, 371 stromů, 3 528 růží a 80 jehličňanů, instalovali ve spolupráci s občanskými výbory 121 betonových laviček a vyseli 128 kg travního semene a předpěstovali a vysadili 8 600 kusů letniček. Z travnatých ploch ve městě dodali Státnímu statku v Kolíně deset tun usušeného sena.

Pracovníci střediska údržby místních komunikací a dopravního značení, kterých je jen pět, ve spolupráci s odbornými pracovníky podniku Stavby silnic a železnic provedli tyto akce: opravu chodníků v Tyršově ulici, ve Voskresenské ulici a v ulicích Rimavské Soboty, Smetanově, Štítarské, Havlíčkově, Polepské, Mikoláše Alše, Kmochově, Bezručově a v ulici Prokopa Velikého byla upravena autobusová zastávka, v ulici Na valech byla upravena vozovka. Celkem toto středisko upravilo nebo nově zřídilo 2 635 m² chodníků a vozovek. Dále se středisko podílelo na opravě

vozovky po rekonstrukci parovodu v ulicích Sladkovského a V břízách, opravě komunikací Třídvorské a ŘíčnÍ, opravě vozovky po havarii kabelu v ulici Rybářské, na opravách chodníků po havarii plynovodu v ulicích U hřiště a Sadové a chodníku v ulici Družby. V letošním roce byla dokončena celá rekonstrukce ulice Politických vězňů a je rozpracována rekonstrukce části Kutnohorské ulice po rozsáhlé opravě parovodu a ulice Jeronýmovy u areálu mateřské školy pro 360 dětí.

Středisko veřejného osvětlení pokračovalo ve výměně výbojkového osvětlení za sodíkové lampy. V roce 1982 bylo vyměněno celkem 106 těchto svítidel. Byla provedena rekonstrukce veřejného osvětlení na nadjezdu na Zálabí včetně výměny svítidel a kabelů. V měsíci červnu bylo vybudováno nové osvětlení v ulicích Jabloňová a Na patnácti kopách. Po rekonstrukci Táboritské ulice bylo provedeno nové osvětlení i v této ulici a započato bylo s rekonstrukcí veřejného osvětlení v Jeronýmově ulici.

Ve středisku městský hřbitov je velmi kritický nedostatek pracovních sil, takže jsou zde prováděny opravdu jen nejnútnejší práce. Současný stav šesti pracovníků stačí právě jen na práci v obřadní smuteční síni a na údržbu devíti hektarů hřbitova se nedostává pracovníků. V roce 1982 se ve smuteční obřadní síni na hřbitově uskutečnilo celkem 1 423 smutečních obřadů, z toho bylo 268 rozloučení se zemřelými občany města Kolína a 1 066 rozloučení s občany odjinud, dalších 38 rozloučení bylo se zemřelými kolínskými občany, kteří byli pohřbeni do země na kolínském

hřbitově a dalších 38 rozloučení se zemřelými, kteří byli pohřbeni do země na jiných hřbitovech. Kromě toho bylo 13 pohřbů mrtvě narozených dětí. Dále bylo provedeno 6 vsypů popele přímo do země, 73 rozptylů popele na rozptylové loučce, do země bylo uloženo 363 uren a na společném pohřebišti bylo uloženo 36 uren.

U střediska odvoz tuhých domovních odpadků byl zvýšen počet odvážených popelových nádob proti roku 1981 o 121 popelnic na celkový počet 5 285 kusů a u kontejnerů o 38 na celkový počet 433 kusů. Z rozhodnutí Okresního národního výboru přestalo středisko zajišťovat letos odvoz tuhých domovních odpadků v Českém Brodě a dostalo nový úkol zajišťovat tento odvoz v jiných obcích. V současné době provádí odvoz z Kolína, Velimi, Velkého Oseka, Týnce nad Labem, Kónárovic a Volárny a má expozituru v Plaňanech, která provádí odvoz z obcí Plaňany, Kouřim, Třebovle, Zásmyky, Karlov, Cerhenice, Cerhýnky, Žabonosy, Vrbčany a Mlékovice. Kromě odvozu odpadků zajišťuje středisko i ruční čištění města Kolína, pro tuto práci však stále nemůže nalézt dosti pracovníků.

Ve středisku údržby pracovalo ve stálém pracovním poměru osm pracovníků, k nim přibyla stavební skupina důchodců a podle potřeby byl stav doplňován pracovníky ve vedlejší pracovním poměru. Největší pozornost tohoto střediska byla zaměřena na dvě akce, na rekonstrukci chladicího systému zimního stadiónu a na investiční akci dostřešení zimního stadiónu.

Ve středisku Zimního stadiónu byla v roce 1982 využita

lední plocha 3 169 hodin provozu /z 3 620 možných hodin, tj. 87,5 %/. Pro bruslení veřejnosti bylo v roce 1982 vyhraženo 422 hodin, pro školy, závody, a ostatní instituce 389 hodin a ostatní pro oddíl ledního hokeje a krasobruslení. V době mimo sezónu byly natřeny na stadiónu lavice na celé severní tribuně.

Provoz kryté části plaveckého stadiónu a sauny byl zahájen 2.ledna 1982 , provoz letní části stadiónu 1.června 1982. Během letošního roku nebyl plavecký stadión v provozu z různých důvodů 28 dnů. Vyřazení bazénu z provozu dalo příčinu k různým pověstem ve městě, jako například, že je ve vodě infekce apod. V roce 1982 navštívilo plavecký stadión krytý 246 783 návštěvníků /z toho 237 799 návštěvníků použilo krytý bazén a 8 984 návštěvníků saunu. Průměrná návštěvnost na jeden den byla 725,9, z toho v bazénu 699,5 a v sauně 26,4 /. Letní část plaveckého stadiónu byla v provozu 108 dnů od června do září. Navštívilo ji celkem 27 876 osob, tj. průměrně 258,1 na jeden den. Středisko plaveckého bazénu poskytlo v tomto roce 1 341 masáží.

Technické služby města Kolína zakoupily letos z přidělených finančních prostředků na investice jeden malotraktor, dvě kondezátorové baterie, signální hodiny, hydraulický zvedák a telefonní ústřednu. Zaměstnávaly letos v průměru 174 pracovníků s průměrnou měsíční mzdou 2 308,- Kčs. Na mzdách vyplatily celkem 4 933 000,-Kčs. Jejich celkové výdaje činily 16 296 000,- Kčs a od obyvatelstva utržily za provedené služby 3 847 000,- Kčs.

Technické služby města Kolína spravují městské komunikace. Jejich délka /kromě průjezdních komunikací, které spravuje organizace Okresní správa silnic/ činí 61 095 metrů, z toho je 39 946 m se živičným povrchem, 5 205 m s betonovým povrchem, 7 312 m dlažeb, 1 289 m komunikací má dosud štěrkový povrch a 7 333 m komunikací ve městě má ještě nezpevněný povrch. Vedle toho spravují Technické služby 4 751 m chodníků mimo komunikace a 96 640 m chodníků při komunikacích, 57 metrů schodišť a 43 351 m² veřejných prostranství /kromě parků/. Pro srovnání uvádím zde údaje z roku 1972, tehdy spravovaly Technické služby města Kolína místní komunikace v délce 56 164 metrů, z toho mělo 30 544m živičný povrch, 2 229 m betonový povrch, 10 765 m dlažbu, 2 715 m štěrk a 9 911 m komunikací bylo s nezpevněným povrchem. Chodníků ve městě bylo tehdy 74 530 metrů, z toho samostatné chodníky měly délku 4 008 m a chodníky při komunikacích měřily 70 466 m, veřejných schodišť bylo stejně jako nyní 57 m, veřejná prostranství měla výměru celkem 26 499 m².

Komunikace, které procházejí městem jako průběžné a které z toho důvodu jsou ve správě Okresního národního výboru a jeho organizace, zřízené k tomu účelu, jsou tyto:

číslo I/38 - Státní průtah silnice první třídy, po kterém je vedena evropská dálková doprava E 15. Tato komunikace vede Pražskou, Jansenskou a Havlíčkovou ulicí ve směru Praha - Brno.

číslo II/125 - Žižkova třída /směr Uhlířské Janovice/

- číslo II/328 - Kouřimská ulice od křižovatky s Jase-
skou až ke křižovatce s ulicí Politických
Vězňů, ulice Politických vězňů od křižo-
vatky s Kouřimskou až po křižovatku
s Kutnohorskou, Mostní ulice, most, Kali-
nova ulice, ulice Svobody, Ovčárská ulice
a přes nadjezd směr Ovčáry,
- číslo II/322 - z nadjezdu Třídvorská ulice, směr Týnec
nad Labem,
- číslo III/3281 - Veltrubská ulice směr Velký Osek,
- číslo III/3275 - Starokolínská směr Starý Kolín,
- číslo III/12540 - ulice Budovatelů, Štítarská v Kolíně VI,
a průtah Štítary směrem na Radovesnice,
- číslo III/12555 - ulice U nemocnice,
- číslo III/12551 - Polepská ulice směrem na Polepy.

Pro veřejné osvětlení ve městě spotřebovaly Technické služby města Kolína v letošním roce 1 068 890 kilovathodin elektrického proudu. Je to jen 36 % skutečné potřeby pro celý osvětlovací park v Kolíně, kdyby byly všechny světelné body rozsvíceny. Tomu tak už několik let není, řada světelných bodů je trvale vyřazena z provozu, protože je nařízena pronikavá úspora elektrické energie. V minulých letech byla provedena několikerá úsporná opatření, letos už došlo i na to, že v některých částech města je veřejné osvětlení zcela vypínáno v době od 0,30 do 3,30 hodin. Ve všech volebních obvodech města byly provedeny prověrky veřejného osvětlení za účasti příslušného poslance Městského národního výboru, předsedy občanského výboru a pracovníka Tech-

nických služeb, při nichž byly určeny sloupy veřejného osvětlení, na nichž budou světla rozsvěcována a ty, na nichž světla nebudou svítit. Sloupy veřejného osvětlení, na nichž budou světla svítit, byly pak označeny bílým pruhem.

Na plaveckém stadiónu bylo letos spotřebováno 460 000 kilovathodin a na zimním stadiónu 575 000 kilovathodin elektrického proudu.

Páry používají Technické služby k vytápění prostorů krytého plaveckého stadiónu a k ohřevu vody ve všech bazénech. Letos jí bylo spotřebováno 26 919 Gj /to je giga džoulů, dříve se spotřeba páry označovala kaloriemi/. Na zimním stadiónu používají Technické služby jako palivo v teplovodních kotlech lehkého topného oleje, jehož spotřebovaly letos 98 tun.

Ve svém automobilovém a strojním parku spotřebovaly Technické služby letos 12 816 kg benzínu, 46 022 kg nafty a 2 490 kg mazacích olejů.

Městský národní výbor zřídil před mnoha lety Provozovnu drobných služeb, aby uspokojil požadavky občanů na drobné opravy. V současné době je její činnost preferována v souvislosti s podporou, která se dostává dnes obchodu a službám vůbec. V letošním roce byla provozovna rozšířena a dosáhla ve své historii nejvyšších tržeb 1 859 791,05 Kčs. Z růstu tržeb v předcházejících letech lze dobře sledovat její postupný rozvoj a dnešní rozmach. V roce 1977 dosáhla celkových tržeb za 154 tisíc korun, v roce 1978 za

196 tisíc, v roce 1979 ze 382 tisíc, v roce 1980 již za 510 tisíc a v roce 1981 za 747 tisíc korun. Ke dni 31. prosince 1982 měla provozovna 50 pracovníků a v průběhu roku poskytovala tyto služby: instalatérské, klempířské, elektrikářské, truhlářské, zednické, pokryvačské, fotografické, čalounické, dlaždičské, autolakýrnické, malířské, ~~šití~~, pletení, šití prošívanych přikrývek, šití ložního prádla, potahování knoflíků, malování kapesníčků, opravy deštníků, střežení parkoviště, brašnářské služby, hodinářské, šití šatů /švadleny/.

Dne 3. května 1982 zřídila Provozovna drobných služeb v Kolíně prodejnu opotřebovaného zboží. S národními podniky Tiba Dvůr Králové, Fezko Strakonice, Krajka Kraslice a Tepna Náchod uzavřela dlouhodobé dohody na nákup neplnohodnotného zboží /partiového zboží/. Dále ještě nakoupila zboží od národního podniku Tiba Frýdland v Čechách a Tiba Trutnov. Zájem o tuto prodejnu je u občanů Kolína veliký.

V roce 1983 počítají s rozšířením služeb o knihaře, opravu prádla, opravu kožaštinových výrobků, šití kožaštinových čepic a límců, broušení okružních pil a nožů, výrobu vrat a vrátek, opravu jízdnicích kol a kočárek.

Provozovna drobných služeb vyprodukovala v roce 1982 čistý zisk ve výši 371 966,16 Kčs.

Ve městě Kolíně působí již několik let vedle cestovní kanceláře ČEDOK, která je umístěna na rohu Pražské a Kmochovy ulice, ještě speciální cestovní kancelář SPORT-TURIST. Dosud měla své obchodní místnosti v budově na rohu Jasel-

ské a Štítarské ulice, letos se přestěhovalo do přízemí budovy Národní fronty /bývalého sekretariátu OV KSČ/ na rohu Kutnohorské a Mostní ulice, do místností, které byly pro její účely dlouhou dobu adaptovány.

15.března 1982 byl uveden do provozu autoservis výrobního družstva Kolínská nástrojárna, umístěný při Třídvorské silnici v Kolíně V až na samotném konci města. Výstavba tohoto objektu byla zahájena v listopadu 1979, stavební náklady převýšily částku čtyř miliónů korun. Řada zařízení a přístrojů byla dovezena z kapitalistických států, například automatická mycí linka z Itálie. Uvedením tohoto velkého autoservisu by se měly pronikavě zlepšit v Kolíně služby motoristům; jestli tomu tak je, nevím, ještě jsem tam se svým autem nebyl.

Od čtvrtka 18.listopadu 1982 jsou opět v provozu parní lázně na Starokolínské ulici. Tím se zlepšily služby především starším lidem, jimž po dobu uzavření lázní opravdu scházely. Jaký bude další osud těchto lázní, zatím nikdo neví, říká se, že mají být zbořeny, protože tudy povede most přes Labe. Ale jisté to není, protože přesná trasa příštího mostu ještě není stanovena.

Do oblasti služeb by mělo patřit také zásobování obyvatelstva uhlím. Ještě je stále v Kolíně hodně domácností, které jsou odkázány na topení v kamnech tuhými palivy. A ty jsou na tom dost špatně, protože jsou závislé na do-

dávkách od Uhelných skladů, a to je velmi zlé, sám jsem to ještě na vlastní kůži do nedávna pociťoval. Činnost Uhelných skladů už dávno nemůže být označována za službu obyvatelstvu, spíše by jí bylo možno nazvat krutou vládou nad obyvatelstvem. Uhelné sklady jsou monopolním dodavatelem tuhých paliv obyvatelstvu, ale z jejich strany se nejedná o prodej uhlí nebo briket, třebaže je občané musejí draze platit, ale o provádění přidělů paliva, třebaže oficiálně v naší republice přidělový systém neexistuje. Každý odběratel má stanoven roční přiděl, který si však musí objednat, více nedostane. Někdy ani ne celý stanovený přiděl. Přitom musí, než mu uhlí přivezou, několikrát žádat, prosit, aby je přivezli. Ještě hůř je na tom ten, kdo ~~xxx~~ chce brikety, a vůbec nejhůř na tom jsou staré osoby, které si nemohou samy uhlí uklidit do sklepa a požadují od Uhelných skladů dodávku s úklidem; to jsou pak z nich teprve ubozí prosebníci. Píší tak proto, protože jsem všechno toto zažil nebo jsem byl svědkem, někdy i neuctivého jednání pracovníků Uhelných skladů, teď už mám pokoj, teď si lebedím, mám k vytápění zemní plyn, dodávaný nám ze Sovětského svazu. Letos se opět stav zásobování uhlím zhoršil proti loňskému roku v důsledku toho, že těžba hnědého uhlí poklesla, takže Uhelné sklady těžko plní požadavky občanů, které jsou podle názoru Uhelných skladů velmi vysoké.

Do oblasti služeb obyvatelstvu by se měly započítávat také služby, které poskytují občanům pošty, telegrafy, ra-

dio a televize. Dnes jsou soustředěny pod jedním podnikem, který dostal jméno "Spoje" a v okrese je zřízena Okresní správa spojů. Její sídlo je v tak zvaném areálu spojů, který se rozkládá v rojúhelniku tvořeném ulicemi Jaselskou, Královskou cestou a Polepskou. Uvnitř tohoto areálu je kromě sídla ředitelství Okresní správy spojů též Střední odborné učiliště spojů s internátem a krásnou sportovní halou, dílny, skladiště a v samostatné rozlehlé čtvercové budově telefonní ústředna s automatickým zapojováním meziměstských telefonních hovorů. Ve městě mají spoje ještě několik dalších objektů, tři poštovní úřady, jeden na náměstí Rudé armády v budově z roku 1919, druhý v budově na nádraží z roku 1941 a třetí na Zálabí v Mlýnské ulici, několik zesilovacích reléových stanic a po celém městě kilometry telefonních rozvodů. V roce 1982 dosáhl podnik výnosu ve výši 55 260 000 Kčs. Podnik Okresní správy spojů v Kolíně má 701 pracovníka, kteří jsou zapojeni do socialistického soutěžení: 381 jednotlivců a 12 kolektivů soutěží o titul "Vzorný pracovník svého oboru" a "Vzorný kolektiv svého oboru". V podniku je 26 brigád socialistické práce a v nich 228 nositelů bronzových odznaků a 137 nositelů stříbrných odznaků Brigád socialistické práce.

Z E M Ě D Ě L S T V Í

V letošním roce se ve větší míře zavádí v zemědělství novinka, která byla již loni vyzkoušena: smluvní výkrm hospodářských zvířat. Třebaže se v důsledku zavádění stále výkonnější mechanizace stále snižuje počet osob, pracujících v zemědělství, zůstává na venkově stále mnoho obyvatel, kteří mají vztah k zemědělství, třebaže v něm jako v hlavním povolání nepracují. A protože i v zemědělství, tak jako všude jinde, se hledají rezervy a způsoby jejich využití, prosazuje se nyní tak zvaný smluvní výkrm hospodářských zvířat a samozásobení masem zejména na venkově, ale i ve městě, v průmyslových podnicích, vojenských útve-
rech aj.

Podporuje se chovatelství i zahrádkaření, pěstování

ovoce a zeleniny a chov drobných hospodářských zvířat. Tam, kde jsou k tomu podmínky, svěřují socialistické zemědělské podniky svá hospodářská zvířata do péče a chovu soukromníkům, ať už svým členům nebo pracovníkům v jiných oborech, poskytují jim část krmení a potom od nich vykrmený dobytek vykupují. Samozřejmě, že tento nový způsob chovu dobytka, který tak trochu připomíná krok zpět v socialistickém způsobu hospodaření, naráží na různé potíže, nedůvěru, kritiku, ale i spekulaci. I když není a nebude rozhodujícím způsobem při zajišťování výroby potravin, přece jen může svým podílem přispět ke zlepšení situace v zásobování obyvatelstva, využít všech rezerv v zemědělství i uspokojit záliby některých občanů a využít jejich práce navíc.

Jaká je situace na tomto úseku v našem okrese? Přes postupný nárůst se nedaří naplňovat směrná čísla ve smluvním výkrmu skotu a okres se stále řadí na poslední místo v rámci Středočeského kraje. Příčinou jsou nepříznivé podmínky k ustájení skotu u drobných chovatelů, kteří v průběhu minulých let přebudovali řadu malých chlévů a stájí v bývalých hospodářských usedlostech na bytové prostory nebo garáže, tím si sice zlepšili svou bytovou kulturu na venkově, ale podmínky ke smluvnímu vykrmování hospodářských zvířat se tím omezily a zhoršily. Hlavním důvodem je však nedůvěra některých funkcionářů stranických organizací a vedoucích pracovníků Jednotných zemědělských družstev i státních statků, kteří se mnohdy i oprávněně obávají, že smluvní výkrmci jim budou krást úrodu z polí. V myšlení těchto soudruhů stále působí minulé usnesení o omezení

záhumenkového hospodářství v Jednotných zemědělských družstvech i opatření národních výborů k chovu zvířectva na venkově.

I když výnosy smluvního výkrmu tvoří malé procento celkové výroby masa v okrese, nejsou zanedbatelné. V roce 1981 bylo dodáno od výkrmů celkem celkem 91,1 tuny masa. Mimo toto množství je uskutečňován drobný prodej na trhu a částečně je kryta i spotřeba v oblasti samozásobení.

Úkoly státního plánu na uzavírání kontraktů s drobnými chovateli pro rok 1982 stanoví okresu Kolín uzavřít smlouvy na: 150 býků, 500 ovcí, 0,4 tuny hus, 13 000 králíků, 700 000 vajec. K zabezpečení tohoto úkolu bude třeba, aby národní výbory a zemědělské podniky aktivněji přistupovaly k povolování smluvního výkrmu a k vyhledávání a přidělování těžko dostupných a málo využívaných ploch pro získávání krmiva pro tento způsob výkrmu. Zároveň musejí usměrňovat provádění celé akce smluvního výkrmu tak, aby nedocházelo k porušování socialistické zákonnosti ze strany výkrmečů.

Předsednictvo Okresního výboru Komunistické strany Československa v Kolíně projednalo kontrolní zprávu o plnění úkolů smluvního výkrmu hospodářských zvířat v kolínském okrese a uložilo projednat dosavadní zkušenosti a úkoly stanovené pro smluvní výkrm v živočišné komisi Okresní zemědělské správy a na poradě předsedů Jednotných zemědělských družstev a ředitelů státních statků, zainteresovat stranické organizace na vesnici na širším zapojení členů KSČ do smluvního výkrmu a samozásobení. Národním výborům bylo uloženo rychleji předávat nevyužité pozemky

pozemky do užívání organizací Národní fronty, především Českému svazu chovatelů ke zřizování chovatelských kolonií a drobným chovatelům tak, aby každý kousek půdy byl obhospodařován a sloužil k zajišťování výživy lidu. Městským národním výborům bylo uloženo prověřit možnost zřizování malých chovů i ve městech a při průmyslových závodech a ostatních zařízeních. Všem organizacím pak bylo uloženo nadále věnovat zvýšenou pozornost propagaci smluvního výkrmu hospodářských zvířat a nákupu vajec v okresních sdělovacích prostředcích a zveřejňovat nejúspěšnější drobné chovatele v týdeníku Kupředu.

Na polích okresu je na počátku března ještě zatím klid, zato mechanizátoři družstev a státních statků mají napilno. Připravují stroje pro jarní práce.

Využijme doby poměrného klidu v zemědělských pracích a povězme si něco o stavu zemědělské půdy v okrese. Z celkové výměry kolínského okresu připadá 76 % na zemědělskou půdu, to je 58 672 hektarů. Z toho je 50 645 hektarů orné půdy, 4 928 hektarů zahrad a sadů a 3 099 hektarů luk a pastvin. Na jednoho obyvatele okresu připadá 0,61 hektaru zemědělské půdy a 0,52 hektaru orné půdy. Na 96 procentech zemědělské půdy hospodaří podniky socialistického sektoru, z toho státní statky na výměře 8 647 hektarů a Jednotná zemědělská družstva na výměře 46 301 hektarů. Zemědělské půdy v okrese ^{rok} ~~ke~~ od roku ubývá. Za posledních deset let se snížila výměra zemědělské půdy o 495 hektarů, orné půdy o 998 hektarů a výměra luk a pastvin o 462 hektary.

V polovině března už započaly v okrese opravdové jarní polní práce. V JZD Rudý prapor Ovčáry a v JZD Květ Červené Pečky začali družstevníci od pondělí 15. března 1982 sázet ranné brambory. Ve Třech Dvorech, Konárovicích, Veletově a Veltrubech pracují ženy se sázecími stroji ve dvou směnách a denně zasázejí brambory na deseti až dvanácti hektarech. Současně se začalo i se setím ředkvičky.

Příznivého počasí ve druhé polovině března využívají plně zemědělci i k setí obilí. V pondělí 29. března 1982 už měli v zemi zrní na 3 105 hektarech z celkového letošního úkolů 10 978 hektarů. Zaseli už také 60 ha máku, 110 ha luštěnin, 40 ha zeleniny a 170 ha ranných brambor. Vedle toho ošetřují zemědělci ozimy a víceleté pícniny.

I začátek dubna přál svým počasím zemědělcům našeho okresu, aby mohli pracovat na polích. Ke dni 5. dubna 1982 měli již téměř dokončenu jarní setbu obilovin, neboť na úkol 10 978 hektarů již měli oseto 10 072 hektarů. Začali již sít i cukrovku. Letos jí mají zasít na 6 907 hektarech a k uvedenému dni mají již semeno cukrovky v zemi na výměře 2 317 hektarů. Vedle těchto hlavních plodin se-li a sázeli i další, brambory, luštěniny, zeleninu. Mají již hotovo na 292 hektarech raných brambor, 54 ha mrkve, 199 ha cibule a 25 ha ředkvičky.

Zemědělské závody přecházejí pomalu už na zelené krmení skotu, i když letos trochu opožděně proti předcházejícím létům. První začali sekat ozimé žito na krmení v JZD Ovčáry na farmě Veltruby již 28. dubna 1982. První jalovičky vyhnali na pastvu v JZD Vitice, Nučice, Doubravčice a Stří-

brná Skalice, tedy ve výše položených oblastech okresu. Po přechodu na zelené krmení vzrostla v okrese denní dodávka mléka o sedm tisíc litrů, to je o 0,33 litru od každé dojnice.

V polovině května se rozběhly na polích okresu již práce při jednocení cukrovky. K 17.květnu již bylo proplečkováno 1 375 hektarů a vyjednoceno 675 hektarů řepy. Nejdále jsou na polích Státního statku Český Brod a JZD Tuchoraz, Tismice, Křečhoř a Bečváry.

Pěstitelé ovoce na Kollínsku letos očekávají po několika hubených létech větší úrodu. Červenopečecké třešňové sady letos odkvetly bez poškození mrazem, také jabloně kvetou hodně. Jednotné zemědělské družstvo Květ Červené Pečky pěstuje třešně asi na sto hektarech na čtvrtkmenech a vedle toho má ještě asi 50 ha starších vysokokmenů. Teď na jaře odhadují výnos na 80 vagónů třešní. Jabloně pěstují v Červených Pečkách na ploše 200 hektarů.

Letošní slunné a teplé počasí na konci jara přeje sklizni sena a pícnin. Začátkem června vyjely do polí a luk těžké sklízecí mechanismy, ale zůstává opět, jako každoročně, velkým problémem sklizeň trávy z ploch, kam těžké stroje nemohou, jako jsou svažité pozemky, příkopy u silnic aj. Letos se má z takových pozemků ručně kosou a hráběmi sklídit v celém okrese 1 880 tun sena. Sklizeň z těchto nezemědělských ploch nejen že přispěje ke krmivové základně zemědělských závodů, ale je i důležitým činitelem úpravy životního prostředí. Ke zvládnutí tohoto úkolu bude i letos třeba pomocné ruky občanů a dobré organizace ze strany ná-

rodních výborů a organizací Národní fronty. Dobrá práce na tomto úseku přinesla záhy také dobré výsledky: ke dni 10. června 1982 bylo již z nezemědělských ploch vykoupeno 283 tun sena.

V druhé dekádě června sklizeň sena rychle pokročila, je sklizeno již z 2 212 hektarů ploch. Z nezemědělských pozemků je odevzdáno družstvům 613 tun sena a Výkupní zemědělský podnik vykoupil dalších 74 tun.

Na řepných polích byla skončena kultivace a druhá okopávka cukrovky. V JZD Červené Pečky, Ovčáry a Krakobany začali už vybírat rané brambory.

V těchto dnech ve druhé polovině června již vrcholí přípravy na žně. Letos je stále pěkné počasí, ale sucho, takže stav porostů nečáá naděje, že bude splněn plánovaný výnos zrna. Proto bude třeba sklízet beze ztrát. V letošních žních se má sklízet 123 000 tun obilí z 25 616 hektarů ploch, z toho 13 478 ha pšenice, 259 ha žita, 11 482 ha ječmene a 397 ha ovsa. K dispozici je 219 kombajnů v jednotlivých zemědělských družstvech. Strojní traktorová stanice zajistí svými stroji sklizeň na 1 550 hektarech. V rámci dlouhodobé kooperace s okresem Rimavská Sobota bude letos nasazeno 30 strojů E512 a podle sjednaných smluv bude na Kolínsku vypomáhat ještě dalších 60 strojů z jiných okresů. Pro sklizeň je tedy zajištěno celkem 319 kombajnů a počítá se s průměrným výkonem 80 ha na jeden stroj. Na 21 500 hektarů v 16 zemědělských závodech bude sklizeň obilovin prováděna komplexním proudovým systémem, který se loni osvědčil. Obilí s polí budou vedle dopravních prostředků družstev od-

vážet i auta kolínských závodů průmyslových a ze závodů v obvodu Praha 10.

Na sklizeň je připraven i Zemědělský nákupní závod v Kolíně. Na příjem obilí letos využije pokusně i kapacitu nově postaveného velkokapacitního sila.

Větší pozornost než dříve bude letos věnována úklidu slámy, která má stále větší význam pro obohacení krmné základny. Stroje a lidé jsou letos včas a dobře připraveni na žňovou kampaň, Jest teď zapotřebí, aby i počasí bylo příznivé.

A sluníčko zatím pilně svítí a přeje sklizni sena. V posledním týdnu června zemědělci za krásného počasí už posekali 2 835 ha víceletých píceň z úkolu 2 687 ha a 1 523 ha luk a pastvin. Ve vyšších polohách okresu vyhnali na pastvu 2 420 kusů hovězího dobytka. Z nezemědělských a mechanizací nepřístupných ploch bylo již vykoupeno 706 tun sena.

Od 1.srpna 1982 je ve zkušebním provozu nové kovové velkokapacitní silo v Kolíně na Zálabí a je připraveno přijmout první obilí.

V pátek 9.července 1982 byly zahájeny letošní žně v kolínském okrese sečením ozimých ječmenů na polích JZD Krakovany a Ovčáry a Státního statku Český Brod. Na začátku třetího červencového týdne, tj. od 12.července již bylo sklizeno prvních 140 hektarů ječmene.

Polovina července, žně se dostávají do plného tempa. 32 kombajnů odjelo do okresu Rimavská Sobota na Slovensku, odkud se na začátku srpna vrátí a přivezou s sebou 32 kom-

bajnu soboteckých zemědělců, které budou na polích kolínského okresu oplácet poskytnutou pomoc. Počasí je stále pěkné, suché, pro žně jako stvořené. Ale pro jiné zemědělské rostliny příliš suché, a tak uvítali zemědělci v neděli 18.července déšť, který přinesl až 30 mm srážek. Mokra sice zastavilo na krátký čas tempo sklizně ozimého ječmene, ale ten je již sklizen na 90 %. Déšť, který tolik prospěl cukrovce, zelenině i zelenému krmení, netrval dlouho, a tak již kolem 20.července opět vjedou kombajny do polí, tentokrát už do pšenice.

Naplno běží současně i sklizeň letního ovoce, dokončuje se sklizeň třešňí chrupek, kterých JZD Květ Červené Pečky sklídilo již 300 tun, češe se rybíz a pozdní višně. Sklizeň ovoce skončila zhruba 30.července. Letos se klade také veliký význam na výkup ovoce od soukromých pěstitelů, zahrádkářů.

Ve čtvrtek 15.července 1982 navštívili kolínský okres soudruzi Josef Korčák, předseda vlády ČSR a Jan Fojtík, tajemník ÚV KSČ a poslanec Federálního shromáždění za kolínský okres. Přijeli se podívat, jak se u nás rozbíhají žně. Po krátké besedě na okresním výboru KSČ odjeli v doprovodu okresních stranických a státních funkcionářů do Jednotného zemědělského družstva Bečváry.

Letošní léto je zvláštní svým stále slunným počasím. To přináší zemědělcům hodně starostí, protože různé polní práce, které se v jiných letech provádějí postupně, letos probíhají současně. Vedle žní, které jsou v plném proudu, probíhá i sklizeň ovoce, zeleniny, ranných brambor, kterých

je na plán 310 ha sklizeno zatím jen 195 ha, sklizeň píce-
nin a sena z luk a pastvin, jichž je posekáno 382 ha, úklid
slámy, který je již hotov na 500 ha a podmínka, která je za-
tím provedena na 231 ha. Z nezemědělské půdy a mechanizaci
nepřístupných ploch bylo vykoupeno 1 505 tun sena.

V pondělí 9.srpna 1982 pokročila sklizeň obilí na 64,1 %, sklizeno bylo 16 336 ha, z toho 9 287 ha pšenice a 6 728 ha ječmene. Podmínuto bylo 5 443 ha a sláma uklizena z 8 220 hektarů. Déšť a bouřky v závěru uplynulého týdne a v neděli zpomalily dosavadní rychlý spád letošních žňových prací na kolínském okrese, nebýt toho, mohli být už žně téměř skončeny. Zemědělský nákupní podnik v Kolíně vykoupil už 6 tisíc vagonů obilovin z letošní sklizně. Od 1.srpna je ve zkušebním provozu i nové obilní silo na Zálabí, ve kterém je uskladněno už přes 650 vagonů pšenice. Současně zde dávají do provozu i novou sušičku obilí, která usuší za hodinu 50 tun zrní o 5 procent vlhkosti. Díky této nové sušicí kapacitě může Zemědělský nákupní podnik přijímat od zemědělců vlhčí obilí až do 20 % .

Počasí se zas už ustálilo, sluníčko svítí od rána do večera, žně vstupují již do svého závěru. V pondělí dne 16.srpna 1982 byly žně hotovy na 97,5 % a zbývalo sklídit necelých 600 hektarů obilí ve výše položených oblastech. Letošní žně byly velice úspěšné a příznivé počasí dovolilo nasadit stroje v plné výkonnosti.

Nejen sklizeň obilí, ale i ostatní zemědělské práce, současně probíhající, mají rychlé tempo. Sláma je s polí uklizena na 70 % a dokončení jejího úklidu je otázkou jed-

noho týdne, nejvýše deseti dnů. Podmítka je provedena na 55 % a strniskové směsky jsou již nyní, v polovině srpna, zasety na 40 % plánovaných ploch.

Sklady Zemědělského nákupního podniku na Zálabí vykoupily již k 15. srpnu 1982 a uskladnily 105,8 % plánovaného nákupu na měsíc srpen. Pracovníci skladu pracovali v nepřetržitém třísměnném provozu, aby zvládli příjem obilí a provoz sušiček a čističek obilí.

Během intenzivních žňových prací se nezastavila ani sklizeň sena z nepřístupných a nezemědělských ploch. Ze strání, příkopů a jiných těžko přístupných pozemků bylo ke dni 13. srpna vykoupeno 1 760 tun sena, což znamená, že plánovaný úkol byl již splněn na 93 %.

Ve třetím srpnovém týdnu jsou žně už prakticky skončeny. V pondělí 23. srpna 1982 je i sláma sklizena ze 22 108 hektarů, tj. z 86,7 %, podmíněno je 15 579 ha, tj. 66,2 % a směsky jsou zasety na 5 036 ha, tj. 76,9 %. A v polních pracech se dále pokračuje, provádí se druhá seč z luk a začíná se naorávat k ozimům.

V prvním zářijovém týdnu se rozběhly už i podzimní polní práce naplno. Na 10 % je splněn úkol zaorávky chlévské mrvy, na 20,5 % seťová orba a na 17 % je provedena sklizeň silážní kukuřice /670 ha/. Začala už i sklizeň zimních brambor.

Letos je velká úroda ovoce a zeleniny. Okurky se letos pěstovaly v kolínském okrese na 135 hektarech a jejich sběr skončil v první dekádě měsíce září. Začala sklizeň cibule, které je 244 ha, v polovině září počne i sklizeň

karotky a petržele. Nepodařilo se ani zpracovat všecky sklizené okurky, konzervárny nestačily, a tak velké množství okurek podlešlo zkáze ve skladech. Podobný osud čekal i ovoce, zejména měkké.

Urodilo se také hodně jablek, odhaduje se, že v JZD Tuchoraz jich sčesou tři tisíce tun, v Červených Pečkách dva tisíce, v Maloticích osm set, v Nučicích sto padesát a ve Viticích 850 tun. Sklizené ovoce se účastní mnoho brigádníků z okresu Kolín a pomáhají i pracující z obvodu Prahy 10. Ani celá sklizeň jablek nebude letos řádně zpracována a uskladněna pro nedostatečnou kapacitu moštáren a skladů.

Dne 13.zář 1982 se konal v Jednotném zemědělském družstvu v Tuchorazi aktiv zemědělců, na němž byly zhodnoceny výsledky letošních žní. Třebaže plán výroby zrní byl splněn jen na 96,5 %, je letošní rok jeden z nejlepších a nejúrodnějších. Byl dosažen průměrný hektarový výnos z polí celého okresu 4,65 tun zrní z hektaru a ten je v historii zemědělství kolínského okresu dosud nejvyšší. Sedm velkých zemědělských podniků splnilo plánovaný výnos 5 tun z hektaru. Nejvyššího průměrného výnosu na polích celého závodu, 5,73 tun z hektaru, dosáhlo JZD Tuchoraz. Je však i několik zemědělských závodů, které sklídili letos méně než loni, mezi nimi je i Státní statek Kolín.

Letošní žnová kampaň byla jednou z nejkratších v dosavadní historii kolínského zemědělství, přispělo k tomu příznivé počasí, ale zásluhu má i dobrá organizace práce a vynikaví výsledky kombajnérů i všech, kteří se žnových prací zúčastnili.

V podzimních polích pracích čeká zemědělců kolínského okresu sklizeň kukuřice ze 3 881 ha a sklizeň cukrovky na 6 631 ha. Na sklizeň řepy, která začíná 20. září 1982, je připraveno 34 kompletních šestiřádkových souprav, 12 kombinovaných a 11 třířádkových sklízecích souprav a 115 dopravních prostředků. Zemědělcům opět vypomohou svými dopravními prostředky kolínské průmyslové závody a závody z Prahy 10. Na podzim musejí ještě zemědělci dokončit sklizeň brambor, ovoce a zeleniny a zasít asi 16 tisíc hektarů ozimů. Sklizeň cukrovky začali zemědělci kolínského okresu v týdnu od 20. září a v pondělí 27. září 1982 jí již sklídili a odvezli do cukrovarů ze 290 hektarů.

Zimní ječmen zasíli zemědělci do konce září všechna a zimní pšenici zatím ke dni 27. září na 1 530 hektarech. Jako letos přálo letní počasí žním, tak i podzim přeje svým krásným počasím sklizni cukrovky. Již ve druhém týdnu kampaně sklídili zemědělci 15 % z celého letošního úkolu 6 644 hektarů. Denně sklízají kolem dvou set hektarů. Za pěkného počasí postupují dobře i ostatní podzimní polní práce: orba, zaorávka chlévské mrvy, setí ozimů. Ke dni 2. října 1982 bylo již 25 % ozimé pšenice v zemi a celý úkol setí ozimých směsek a ječmenů. Také všechny plochy, na kterých bude v příštím roce seta cukrovka, byly již vyhnojeny, třebaže agrotechnická lhůta končí pro tuto práci až 20. října.

Při sklizni cukrovky zůstává po řepných kombajnech na poli velké množství nesebrané řepy, většinou přeřezané, které stroj nesebral. Musí proto nastoupit člověk, sehnout se a sbírat, protože jinak by vznikaly velké ztráty a hnojilo by vlastně cukrem, když by byly nesebrané řepy zaorány.

Při sbírání řepy po kombajnech pomáhají vydatně školní děti vyšších tříd základních škol a mládež, kterým shýbání nedělá žádné potíže. Proto se Okresní výbor Socialistického svazu mládeže obrátil s výzvou ke všem pionýrům a svazákům k dosběru cukrové řepy a vyhlásil na soboty a neděle 16., 17., 23. a 24. října 1982 mládežnické směny na tuto práci.

Letošní porosty cukrovky jsou vesměs lepší než loni, ale řepné bulvy jsou drobnější a lehčí, což způsobilo sucho v době vegetace, zejména v dubnu, květnu a v září, kdy napršelo o 130 mm méně vody, než je stoletý průměr. Proto jsou také letos průměrné hektarové výnosy nižší, asi o 35 q ~~tun~~ na hektaru, za to však cukernatost je vyšší, průměrně okolo 16 %, ale na některých zálabských polích dosahuje až 18 %.

Na polích v samém sousedství města Kolína, v Jednotném zemědělském družstvu Křečhoř skončili sklizeň cukrovky ve čtvrtek 21. října 1982. Na všech polích dosáhli 43,1 tuny po hektaru, na jednom z honů o výměře 68 hektarů sklídili dokonce 51,2 tuny z jednoho hektaru, což je zatím rekord.

V posledním říjnovém týdnu byla také dokončena sklizeň ovoce v rozsáhlých sadech některých Jednotných zemědělských družstev. Největší výměru ovocných sadů v kolínském okrese má JZD Květ v Červených Pečkách, téměř 600 hektarů, ovoce ve velkém dále pěstují v JZD Podlipan Vitice, JZD Malotice, JZD Československo-sovětského přátelství v Tuchorazi a nově zakládají ovocné sady na výměře 129 hektarů i v JZD Dukla Tismice. V současné době činí spotřeba ovoce na jednoho

obyvatele asi 40,8 kg, z toho 10 až 12 kg připadá na dovážené jižní ovoce. Do roku 1990 by se měla spotřeba ovoce zvýšit na 70 kg na jednoho byvatele za rok. Letošní úroda ovoce, zejména jablek, byla rekordní.

V pátek 3.prosince 1982 ohlásilo JZD Svoboda Bečváry vedoucímu tajemníkovi OV KSČ soudruhu Josefu Říhovi, že toho dne splnilo družstvo celoroční úkol ve výrobě mléka ve výši pěti miliónů litrů a do konce roku dodá ještě 430 tisíc litrů mléka. JZD Bečváry má 1 568 krav a dosahuje průměrně až 9,44 litru mléka denně od jedné dojnice. Tohoto výsledku dosáhlo družstvo v jubilejním 30. roce svého trvání.

Po JZD Bečváry splnila v prvním prosincovém týdnu celoroční úkoly ve výrobě mléka také JZD Stříbrná Skalice, Horní Kruty, Malotice, Krakovany, Ovčáry, Radovesnice II a Velim. V celém kolínském okrese je 18 800 dojnic a úkol na rok 1982 ve výrobě mléka byl stanoven ve výši 54 165 000 litrů.

V prvním prosincovém týdnu byl slavnostně otevřen nově vybudovaný 13 hektarový areál zemědělského zásobování a nákupu v Kolíně na Zálabí. Nové ocelové obilní silo, které bylo již 1.srpna 1982 dáno do zkušebního provozu a je nyní naplněno dvaceti tisíci tunami obilí z letošní sklizně, má 36 samostatných kovových buněk a celkovou kapacitu 50 tisíc tun zrní. Je vysoké 42 metry, dlouhé 118 a široké 28 metrů. Každá buňka má samostatné větrání. Jeho výstavba stála 92 milióny korun. Součástí areálu je kromě sila i prodejna zemědělských potřeb, sklady, administrativní budova, laboratoře, nové komunikace a vrátnice. Slavnostnímu otevření

v rostlinné výrobě je plán zisku, stanovený částkou 1 500 000 Kčs vysoko překročen na 473,7 %, to je činí 6 565 000 Kčs.

O zemědělství v kolínském okrese se zmiňují ještě v kapitole Statistika této kroniky.

Zmínil jsem se dosti široce o tom, že se v současné době podporuje chov drobného hospodářského zvířectva i občany ve městě. V Kolíně jsou dva podniky, které vykupují od občanů produkty jejich domácích chovů; kromě toho mohou občané prodávat odchované drobné zvířectvo na trzích, jak jsem již také uvedl.

Jedním podnikem, který provádí výkup veškerého domácího zvířectva kromě drůbeže a králíků, je koncernový podnik Zemědělský nákupní a zásobovací podnik v Kolíně V., který v roce 1982 odkoupil od sedmi občanů města Kolína 17 ovcí za 13 693,-Kčs, tedy 805,-Kčs za jednu ovci.

Druhým podnikem, vykupujícím drůbež a králíky, je kolínský závod Pražských drubežářských podniků se sídlem v Kolíně III., Jateční ulice. V roce 1982 vykoupil od chovatelů v kolínském okrese 10 467 králíků. Není známo, kolik králíků odkoupil od kolínských chovatelů, ale odhaduje to na více než 20 % z tohoto množství.

Oba podniky při výkupu drobného hospodářského zvířectva poskytují chovatelům jako proti hodnotu vedle výkupních cen

i naturálie, a to 1 kg jadrných krmiv na 1 kg živé váhy vykoupených zvířat.

Zatím není znám případ, že by v městě Kolíně byl sjednán nějaký smluvní výkrm vepřového nebo hovězího dobytka.

Přestože chov drobného hospodářského zvířectva je ze všech stran podporován a pro chovatele je toto podnikání i finančně zajímavé, není zatím předpoklad, že by se dosavadní řady chovatelů v Kolíně nějak podstatně rozšířily. Průmyslový ráz města a plná zaměstnanost obyvatelstva nečá- vají dnes už žádné předpoklady k rozšíření této mimopracovní činnosti, pokud to není opravdovým koníčkem úzké skupiny nadšených lidí pro tuto činnost.

S T A T I S T I K A

Na statistických údajích je nejlépe vidět vzrůst životní úrovně obyvatelstva ať už za jeden rok, nebo jsou-li k dispozici srovnatelná data, i za delší časová období. Proto uvádím dosti podrobná statistická data v každém ročníku své kroniky města Kolína, abych umožnil budoucím zájemcům a badatelům tato užitečná srovnání. Vloni jsem měl k dispozici podrobný rozbor údajů za město Kolín, zjištěných při sčítání lidu, domů a bytů, provedeném v roce 1980, a mohl jsem na nich dokumentovat současnou životní úroveň pracujících v našem městě a ve srovnání s rokem 1970 i neobyčejný vzrůst této životní úrovně za posledních deset let. Letos mám jen podrobné údaje za celý kolínský okres, a to proto, že okres je nejmenší správní jednotkou, za kterou se běžně

statistické údaje sledují a analyzují. Rozbor dat za město Kolín, který jsem měl vloni k použití, byl mimořádný a jednorázový. Přesto ani letos nezůstane tato kroⁿⁱkinka bez statistických údajů o samotném městě Kolíně: v závěru této kapitoly uvedu řadu údajů o našem městě, jak je získám z tisku nebo z různých jiných zdrojů, zejména od Okresního oddělení statistického úřadu v Kolíně. Řada statistických údajů o městě Kolíně je také roztroušena i v jiných kapitolách této kroniky, zejména v kapitole o kultuře a školství.

Údaje, které na tomto místě uvádím, čerpám z bulletinu okresního oddělení Českého statistického úřadu v Kolíně, obsahujícího údaje za celý rok 1982. U některých údajů provedu i srovnání s rokem 1981, buď uvedením příslušného údaje též za rok 1981, čímž se ukáže relativní nárůst proti předešlému roku, nebo uvedením indexu nárůstu, při čemž rok 1981 znamená 100 %, anebo konečně uvedením procenta nárůstu.

Jedním z hlavních ukazatelů rozvoje okresu je objem hrubé průmyslové výroby za jeden kalendářní rok. V roce 1982 poprvé v historii překročila celková hodnota hrubé průmyslové výroby, vyprodukované v průmyslových závodech kolínského okresu, hranici pěti miliard korun: bylo dosaženo hodnoty 5 080 000 000 Kčs, zatímco v roce 1981 to bylo jen 4 931 000 000 Kčs, to je o celé tři a půl procenta více. Roční plán průmyslové výroby byl letos splněn na 101,4 % a navíc bylo vyrobeno výrobků za 80 200 000 Kčs, což představuje výrobu za 3,7 pracovního dne ve všech průmyslových závodech kolínského okresu.

Přes toto celkové příznivé splnění plánu na rok 1982 se pět závodů s plánem nevyrovnalo: Kolínská plynárna splnila roční plán jen na 87,3 % a zůstala dlužna plánu 3 584 000 Kčs údajně pro odbytové potíže, Československé automobilové opravny /ČSAO/ splnily na 94,5 % a neprovedly oprav za 1 298 000 Kčs pro nedostatek náhradních dílů, Kolínské cukrovary skončily rok se splněním plánu jen na 94,7 % a zůstaly dlužny výrobu cukru za 10 840 000 Kčs pro špatnou kvalitu řepy, která byla brzy vyoraná a kazila se na hromadách, čtvrtým neplničem byly opět jako loni Středočeské dřevozpracující závody v Kostelci nad Černými lesy, které splnily roční plán výroby jen na 97,1 % a nevyrobily zboží za 309 000 Kčs pro nedostatek listnaté kulařtiny, a konečně posledním závodem byla letos opět kolínská Tatra, která skončila rok jen na 97,5 % plánu a do stoprocentního splnění jí zbývalo vyrobit tovary za 12 793 000 Kčs a jako důvod neplnění plánu uvedla nedostatek pracovníků a neplnění dodávek se strany subdodavatelů.

Nejúspěšnější v plnění plánu byl letos potravinářský průmysl, který jako celek splnil celoroční státní plán na 103,7 % a vykázal proti loňskému roku nárůst o 15,7 %. Ostatní průmyslové obory splnily plán na 100,7 % s nárůstem proti loňskému roku o 0,3 %.

Závody kolínského okresu dosáhly letošního úspěchu v plnění ročního státního plánu s menším počtem pracovníků, než stanovil plán: v průmyslu pracovalo letos 15 724 fyzické osoby a i když je to o 12 osob více než loni, do plánu scházelo ještě 82 pracovníků. Stoupla tak produktivita

práce: zatímco loni vyrobil jeden pracovník v průmyslu výrobky za 314 692 Kčs, letos již za 323 581 Kčs. I průměrné mzdy se zvýšily: vloni činila průměrná měsíční mzda jednoho pracovníka v průmyslu 2 666,- Kčs, letos 2 754,- Kčs, tedy o 88,- Kčs více.

Zajímavé jsou také údaje o množství výrobků, vyvezených ze závodů kolínského okresu za hranice ČSSR. Celkem bylo na vývoz dodáno výrobků za 399 200 000 Kčs, z toho bylo do socialistických zemí vyvezeno výrobků za 275 800 000 Kčs a do nesocialistických zemí za 123 400 000. Do Sovětského svazu vyvezly kolínské průmyslové závody výrobky za 129 238 000 Kčs. Proti loňskému roku byla letos výroba na export nižší /index 99,3/, a tak zůstalo více výrobků z kolínských průmyslových závodů pro domácí trh, ale přitom export do socialistických zemí proti loňsku vzrostl o 22 %.

Místní průmysl je v kolínském okrese reprezentován Okresním podnikem místního průmyslu v Českém Brodě /OPMP/, který má několik samostatných provozoven i v městě Kolíně. Skutečná hodnota výrobků a služeb tohoto podniku v roce 1982 činila 107 628 000 Kčs a třebaže podnik roční plán nesplnil, byla více než o šest miliónů korun vyšší, než v roce 1981 /index 116,3/.

V oboru stavebnictví, které je sledováno odděleně od průmyslu, pracuje v okrese jen Okresní stavební podnik v Kolíně /OSP/; jiné stavební podniky, jako Průmstav nebo Konstruktíva, které na kolínském okrese také stavějí, mají zde jen oddělené závody, které jsou sledovány spolu s celým podnikem v tom okrese, kde má podnik sídlo. Okresní

stavební podnik provedl letos svými pracovníky stavby za 66 725 000 Kčs, to je o 3,5 % více než loni. Měl 567 pracovníků, každý z nich provedl v průměru za rok prací za 117 681,- Kčs a vydělal si průměrně měsíčně 2 825,- Kčs, to je opět o 102,- Kčs více než loni.

V celém kolínském okrese byla letos provedena investiční výstavba za 287 656 000 Kčs dořadatelským způsobem a za dalších třicet miliónů korun v akci "Z". Na těchto investičních stavebách v akci "Z" odpracovali občané bezplatně 138 tisíc brigádnických hodin, z toho mládež odpracovala 52 tisíc hodin. V neinvestiční části akce "Z", to je převážně při údržbě životního prostředí, veřejné zeleně, veřejných zařízení a bytového fondu odpracovali občané kolínského okresu téměř dva milióny bezplatných brigádnických hodin, z toho mládež 679 tisíc hodin, a vytvořili tak dílo v hodnotě 34 miliónů korun.

Letos bylo v celém okrese dokončeno a předáno do užívání 335 bytů v novostavebách a dalších 18 bytů bylo získáno rekonstrukcí z nebytových prostor. Současně byla letos zahájena výstavba nových 292 bytů a na konci roku bylo v okrese rozestavěno 1 112 bytů, z toho 178 v družstevní, 922 v individuální a 12 v komunální výstavbě. Je zajímavé, že okres Kolín měl letos ze všech dvanácti okresů Středočeského kraje téměř nejnižší plán bytové výstavby - méně měl jen okres Beroun. Například okresy Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Příbram měly plán dvakrát vyšší než okres Kolín. Na tom je vidět, jak je kolínský okres a s ním samozřejmě i město Kolín plánovacími orgány Středočeského

kraje diskriminován a poškozován ve svém rozvoji.

Okresní bytový podnik v Kolíně spravoval na konci roku 1982 celkem 626 domů, 4 238 bytů a 444 nebytových prostor. Na opravy a údržbu bytového fondu vynaložil za tento rok 11 189 000 Kčs, měl v průměru 193 pracovníky s průměrnou měsíční mzdou 2 347,-- Kčs, to je o 16,- Kčs vyšší než loni.

Dopravu osobní a nákladní /vedle závodové dopravy/ obstarává v okrese závod Československá automobilová doprava /ČSAD/. Kolínský závod ČSAD přepravil letos celkem 4 054 000 tun zboží a jeho 319 nákladních motorových vozidel ujelo v tomto roce 13 538 000 kilometrů, z toho však trať dlouhou 2 822 000 km projela prázdná vozidla, bez nákladu. V osobní dopravě přepravil závod 97 autobusy na okresních i dálkových linkách a v městské dopravě v Kolíně celkem 14 656 000 osob. Závod měl v průměru 975 pracovníků, z toho 331 řidičů nákladní dopravy a 129 řidičů autobusů. Průměrná měsíční mzda dosáhla výše 3 204,- Kčs, to je o 110,- Kčs více než loni.

Spojovací služby obstarává v okres Okresní správa spojů v Kolíně. Nepodařilo se mi zjistit, kolik doručila v tomto roce dopisů, poštovních zásilek a novin, protože ve statistickém bulletinu jsou údaje jen za čtvrté čtvrtletí letošního roku, ale i tak si lze učinit představu o celoročních výkonech, když uvedu, že ve čtvrtém čtvrtletí Okresní správa spojů doručila 2 327 204 obyčejné poštovní zásilky a 3 667 179 kusů novin a časopisů. K dni 31.prosince 1982 bylo v novém kolínském objektu Správy spojů připojeno na automatickou ústřednu 8 159 hlavních a 7 437

vedlejších telefonních stanic. Rozhlasové přijímače mělo přihlášeno 28 842 osob a televizní přijímače 29 720 osob. Dále bylo v okrese v provozu 5 570 stanic rozhlasu po drátě se 12 129 reproduktory.

Služby nejrůznějšího druhu má povinnost obyvatelstvu poskytovat a zajišťovat Okresní podnik služeb v Kolíně /OPS/. Říkám vědomě "má poskytovat a zajišťovat", protože stále ještě neposkytuje a nezajišťuje, třebaže podnik proti loňskému roku zvýšil objem prací a služeb o 2 458 000 Kčs. Ve svých prádelnách vypral v roce 1982 celkem 584 tuny prádla, z toho pro obyvatelstvo 66 tun; proti roku 1981 bylo množství prádla, vypraného pro obyvatelstvo, 6 32 tun nižší. To však nikterak nedokazuje nezájem obyvatelstva o tyto služby, ale neschopnost podniku tyto služby v dobré kvalitě a včas zajistit; jednou prádlo neberou, protože ho mají mnoho, podruhé, protože opravují stroje, potřetí pro jinou příčinu, a tak s jedním prádlem jdete do blokové prádelny v sídlišti několikrát, a to vás jistě netěší. Při tom obyvatelstvo zaplatilo v roce 1982 za praní prádla v prádelnách Okresního podniku služeb 1 188 000 Kčs.

Výrobní družstva kolínského okresu dodala na vnitřní trh zboží v hodnotě 26 169 000 Kčs a poskytla obyvatelstvu služby za 35 868 000 Kčs.

Národní výbory zajišťovaly obyvatelstvu služby ve svých komunálních službách celkem ve 24 obcích, zaměstnávaly 228 pracovníků s průměrným měsíčním výdělkem 2 141 Kčs a celkový objem jejich výkonů činil 5 008 000 Kčs. Z těchto výkonů připadá 35 % na odvoz odpadků a 20 % na provoz

lázeňských zařízení a koupališť. V těchto výkonech jsou zahrnuty i výkony Technických služeb města Kolína, o nichž uvedu podrobnější údaje na jiném místě kroniky.

V osmnácti obcích včetně Kolína zajišťovaly národní výbory obyvatelstvu služby a drobné práce prostřednictvím drobných provozoven. Zaměstnávaly v nich v průměru 101 pracovníka, z toho 81 pracovníkům byla práce v provozovně jediným nebo hlavním zaměstnáním, ostatní pracovali v provozovnách v tak zvaném druhém pracovním poměru, to znamená, že hlavní zaměstnání měli jinde a v provozovně pracovali ve svém volném čase. Drobné provozovny dosáhly v roce 1982 tržeb za 7 346 000 Kčs a tyto tržby byly mnohem vyšší, než v roce 1981, s indexem 122,2. To dokazuje, že opatření strany a vlády ke zlepšení služeb obyvatelstvu se zde již začalo projevovat.

Životní úroveň obyvatelstva ze všeho nejpřesvědčivěji prokazuje výše obchodního obrátu, který zabezpečuje vztah mezi příjmy obyvatelstva a jejich realizací prostřednictvím nákupu zboží. Podle situace na vnitřním trhu se hodnotí vývoj celého národního hospodářství.

V obchodech kolínského okresu bylo v roce 1982 nakoupeno zboží v hodnotě 1 375 742 000 Kčs, to je o 1,7 % více než v roce 1981. Na celkovém zvýšení maloobchodního obrátu se nejvýznamněji podílely obchodní organizace: Potravinový, Domácí potřeby, Jednota, Drobné zboží, Obuv a Oděvy, naproti tomu pod úrovní roku 1981 zůstaly obchodní organizace Nábytek, Klenoty, Zelenina a Textil.

Růst životní úrovně obyvatelstva kolínského okresu za posledních deset - dvanáct let nejlépe ukazuje tato tabulka vývoje maloobchodního obrátu nejdůležitějších obchodních organizací v okrese. Údaje jsou uvedeny v tisících korun:

Obchodní organizace	1971	1975	1980	1981	1982
Potraviny	243 221	277 364	314 279	324 114	343 917
Oděvy	30 184	35 869	35 047	33 182	33 214
Textil	60 009	70 345	82 291	84 730	82 545
Domácí potřeby	70 929	87 800	99 715	105 367	107 953
Drobné zboží	41 286	50 501	61 510	64 536	65 579
Obuv	27 572	32 021	32 428	33 865	34 156
Zelenina	15 179	20 373	26 358	26 520	24 910
Nábytek	24 193	33 015	37 160	32 667	28 551
Klenoty	13 951	24 442	26 999	26 108	21 559
Jednota	370 093	444 450	498 604	511 303	522 819
Restaurace a jídelny	71 320	77 057	78 293	80 126	79 709
Uhelné sklady	24 947	22 824	31 045	30 713	30 830
C e l k e m	992 884	1176 061	1323 729	1353 131	1375 742

Dalším ukazatelem životní úrovně obyvatelstva je vývoj oběživa, to je peněžních příjmů a výdajů, vkladů a půjček. Příjmy obyvatelstva kolínského okresu vzrostly v roce 1982 proti roku 1981 o 2,9 %, výdaje pouze o 1,3 %. Růst příjmů obyvatelstva jako celku ovlivnily především sociální příjmy /index 107,7 /, kde se projevila sociální politika.

státu v pomoci důchodcům a rodinám s dětmi. Mzdy vykázaly nárůst ve výši 1,4 % a příjmy z Jednotných zemědělských družstev poklesly o 0,4 %. K vysokému růstu došlo v roce 1982 u příjmů z prodeje zemědělských výrobků v souvislosti s mimořádnou úrodou ovoce; nárůst těchto příjmů proti roku 1981 představuje 135,3 %.

Na straně výdajů obyvatel působilo zvýšení maloobchodních cen potravin začátkem roku, které se projevilo v poklesu poptávky po průmyslovém zboží. Maloobchodní obrat vzrostl o 2,2 %, při čemž ve hmotných jednotkách je vzestup minimální. Zvýšení připadá v převážné části na růst cen. Nepodařilo se zajistit rychlejší růst prodeje průmyslového zboží před růstem prodeje potravin.

K poklesu došlo v roce 1982 také u tržeb od obyvatel za služby - index 93,4. Snížila se poptávka zejména po službách v autoopravárenství, oděvní službě, prádelnictví a po osobních službách.

Po celý rok se projevovat zvýšený sklon obyvatel ku spoření. Vkladový přírůstek dosažený v roce 1982 je téměř dvojnásobný ve srovnání s rokem 1981. Zároveň však obyvatelstvo projevovat i zájem o půjčky. Zvýšily se zejména půjčky na bytovou výstavbu, k poklesu došlo u půjček novomanželských, kde dochází ke splácení dříve poskytnutých půjček.

V celkových objemech i v jednotlivých družích vykazují příjmy a výdaje obyvatel kolínského okresu v roce 1982 tyto částky:

P ř í j m y celkem	1 791 500 000 Kčs
z toho: mzdy	984 000 000 "
prodej zeměděľ. produktů	27 200 000 "
odměny v JZD	163 800 000 "
sociální příjmy	458 400 000 "
ostatní	158 000 000 "
 V ý d a j e celkem	 1 795 300 000 Kčs
z toho: v maloobchodě	1 416 500 000 "
za služby	221 400 000 "
ostatní	146 500 000 "

Celkové příjmy obyvatelstva byly v roce 1982 o 51 900 000 Kčs, to je o 2,9 % vyšší než loni. Na mzdách bylo letos obyvatelstvu vyplaceno o 13 100 000 Kčs více než v roce 1981, to znamená nárůst o 1,4 %. Příjmy za prodej zeměděľských produktů, vypěstovaných obyvateli, byl proti loňskému roku vyšší o 14 900 000 Kčs, to je o 8,5 %, z toho příjmy z prodeje ovoce byly proti loňsku vyšší o 15 600 000 Kčs. Jenom podnik Zelenina vykoupil od obyvatel ke dni 30.září 1982 ovoce ~~xxxzelenina~~ v množství 3 761 000 kg za 16 017 000 Kčs, zatímco v roce 1981 vykoupil jen 674 000 kg za 2 369 000 Kčs.

Pokles příjmů obyvatel z odměn v jednotných zeměděľských družstvech o 712 000 Kčs proti loňskému roku se vysvětluje mzdovým vývojem u jednotlivých zeměděľských družstev, charakterizovaným úsporou mzdových prostředků a nižším stavem pracovníků.

Vzestup příjmů ze sociálních dávek byl způsoben úpravou důchodů a rodinných přídatků v souvislosti s úpravou cen na začátku roku. Sociální příjmy vzrostly proti roku 1981 o 32 600 000 Kčs a nejvyšší nárůst byl zaznamenán právě u důchodů / 19 913 000 Kčs / a u rodinných přídatků / 6 600 000 Kčs/. U mateřských přídatků a u podpor při narození dítěte došlo naopak ke snížení v důsledku nižšího počtu narozených dětí. V jednotlivých kategoriích sociálních příjmů bylo obyvatelům kolínského okresu vyplaceno:

	1981	1982
důchody	315 560 000	335 473 000
nemocenské dávky	25 792 000	27 340 000
přídatky na děti	48 606 000	55 186 000
podpory v mateřství	6 165 000	6 496 000
mateřský příspěvek	6 120 000	5 261 000
podpora při narození dítěte	1 870 000	1 774 000
podpora při ošetřování člena rodiny	2 270 000	2 339 000

Výdaje obyvatel zaznamenaly v roce 1982 jen nepatrný vzestup ve srovnání s rokem 1981. Výdaje za služby byly dokonce nižší než loni. Nárůst u maloobchodního obrátu ovlivnily především cenové úpravy /zvýšení cen/ u potravin, zejména masa a masných výrobků /podrobněji o těchto úpravách cen píše na jiném místě kroniky/, provedené na začátku letošního roku. Zvýšení cen u masa a masných výrobků působilo na regulaci poptávky při snížení jeho dodávek.

Vývoj nákupu některých vybraných druhů potravin probí-

hal ve srovnání s rokem 1981 u obchodní organizace Potraviný takto:

	1981	1982
maso výsekové	16 214 q	13 856 q
masné výrobky	10 338 q	10 444 q
masné konzervy	36 q	63 q
drůbež	5 145 q	4 837 q
vejce	3 807 000 ks	4 069 000 ks
sýry	2 287 q	2 503 q

Pokud jde o zásobování potravinami, projevovalo se po celý rok 1982 neuspokojení spotřebitelské poptávky po ovocných sirupech, čočce, čokoládě, masových konzervách, sádle, slanině, sýrech, mléčných konzervách, šlehačkách, trvanlivém pečivu, kroupách, krupkách, špagetách. V závěru roku došlo u některých výrobců ke zlepšení, například u šlehaček a sirupů.

U průmyslového zboží byla poptávka nedostatečně uspokojena u jízdních kol, šicích strojů, mrazniček, barevných i černobílých televizorů, čerpadel, teplovodních kotlů, mlýnků na mák a na maso, tenkostěnného porcelánu, nožířského zboží, lisů na ovoce, ondulačních kleští, kolíček na prádlo, smaltovaného nádobí. V sortimentu textilu chybělo pletené ošacení pro mládež, prošívání deky, teplákové soupravy, froté ručníky, pracovní oděvy, u obuvi chyběla hlavně sportovní a textilní obuv. Klesl i nákup osobních automobilů: odbočka České státní spořitelny v Kolíně vyplatila v roce 1982 z vkladů občanů nákup 299 vozů za 15 918 000 Kčs, zatímco v roce 1981 na nákup 462 vozů 29 058 000 Kčs.

Po celý rok 1982 se projevovala zvýšená tvorba vkladů ve srovnání s rokem 1981. Během roku 1982 vložili občané do České státní spořitelny v Kolíně 386 161 000 Kčs a za stejnou dobu vybrali 317 186 000 Kčs. Celkový objem vkladů činil ke dnům 31. prosince 1982 výši 1 332 373 000 Kčs a na jednoho obyvatele okresu připadá vklad 13 770,- Kčs, což je o 856 Kčs více než před rokem. Současně měla ke stejnému datu Česká státní spořitelna v Kolíně rozpůjčeno mezi občany okresu na různých půjčkách celkem 168 570 000 Kčs, to je v průměru 1 742,- Kčs na jednoho obyvatele.

Ještě několik údajů o školství a zdravotnictví v kolínském okrese, i když o školství v samotném městě Kolíně je v této kronice samostatná kapitola.

Celkovou životní úroveň dokumentuje i stav mateřských škol. Vývoj na tomto úseku ukazuje tato tabulka:

Stav ke dni 30.zářít	P o č e t		
	škol	tříd	zapsaných dětí
1975	44	86	2 335
1976	46	91	2 520
1977	51	102	2 924
1978	54	106	3 062
1979	59	119	3 419
1980	64	131	3 890
1981	63	135	3 746
1982	63	140	3 890

Koncem září 1982 bylo v okrese evidováno celkem 46 žádostí o přijetí dětí do mateřských škol, kterým nebylo vyhověno pro nedostatek místa. Proti roku 1981 se počet

nevyřízených žádostí o umístění dětí v mateřských školách podstatně snížil.

Z celkového počtu 3 890 zapsaných dětí bylo umístěno 2 743 dětí v mateřských školách školské správy, 825 dětí v závodních mateřských školách a 322 dětí v mateřských školách jednotných zemědělských družstev.

Mimo mateřské školy jsou v okrese tři stálé útulky, ve kterých bylo ke dni 30.zář 1982 zapsáno 44 dětí.

Školní rok 1982/83 byl v okrese Kolín zahájen ve 43 základních devítiletých školách a základních školách, z toho bylo 24 škol úplných, to je s prvním až devátým ročníkem a 19 škol pouze s prvním až čtvrtým ročníkem. V těchto neúplných základních školách je vyučování organizováno jako dvoutřídní na jedenácti školách, jako trojtřídní na čtyřech školách a jako čtyřtřídní na čtyřech školách.

Na začátku školního roku 1982/83 bylo ve školách kolínského okresu používáno 411 učeben, z toho 26 nevyhovujících.

Do prvních ročníků bylo na začátku školního roku přijato 1 597 žáků, z toho 818 dívek. Ve srovnání se začátkem školního roku 1981/82 je to jen o 15 žáků více.

Povinnou školní docházku ve školním roce 1981/82 dokončilo a školu opustilo 1 343 žáků, z toho v 8.ročníku 1 054 žáků.

Na začátku školního roku 1982/83 bylo na základních školách kolínského okresu 10 786 žáků, z toho 5 410 dívek. V porovnání se stavem před rokem se počet zvýšil o 99 žáků.

Počet učitelů /včetně ředitelů/ se proti minulému roku zvýšil ze 486 na 500.

Gymnázia v Kolíně a v Českém Brodě zahájila školní rok 1982/83 ve 28 třídách, ve kterých bylo celkem 1 017 žáků, z toho 699 dívek. V porovnání s minulým školním rokem se počet tříd nezměnil, počet žáků se zvýšil o 11.

Ve středních odborných školách /ve Střední zemědělské technické škole v Liblicích u Českého Brodu, Střední ekonomické škole v Kolíně, Střední průmyslové škole v Kolíně a Střední zdravotnické škole v Kolíně/ bylo zahájeno vyučování na začátku školního roku 1982/83 ve 34 třídách s celkovým počtem 1 186 žáků.

Síť územních zdravotnických ambulantních zařízení v okrese se od roku 1977 nezměnila. Koncem roku 1982 bylo zde 12 obvodních zdravotnických středisek, 5 lékařských stanic a 23 poraden pro děti. V uvedených zařízeních bylo celkem 38,95 lékařských míst. Síť závodních ambulantních zařízení se skládá z 11 závodních zdravotnických středisek a 5 lékařských stanic. Stav lékařských míst v těchto závodních zařízeních se snížil proti roku 1981 ze 17,98 na 17,53.

V kolínském okrese jsou dvě polikliniky. V Kolíně má poliklinika 19 oddělení se 76,25 lékařskými místy, v Českém Brodě má poliklinika 13 oddělení a 21,97 lékařských míst. V nemocnicích bylo koncem roku 1 028 lůžek, z toho v nemocnici v Kolíně 707 a v Českém Brodě 321 lůžek. Plánovaný stav lékařských míst v nemocnicích 67,90 byl překročen o 7,66 lékařských míst.

Průměrná pracovní neschopnost proti loňskému roku stoupla: průměrný denní stav práce neschopných pracovníků pro nemoc či úraz byl 1 590 osob /bez JZD/; v jednotných

zemědělských družstvech činil 285 pracovníků.

Péče o staré občany je v kolínském okrese zajišťována v šesti domovech důchodců, z nichž jeden je v Kolíně. Ve všech šesti domovech je 465 míst /o 30 míst méně než loni/ a byly využity z 99,2 %. Vedle těchto sociálních zařízení jsou v okrese ještě další dvě, a to Ústav sociální péče pro dospělé Buda u Zásruk s 54 místy a Ústav sociální péče pro děti v Bylanech u Českého Brodu se 45 místy.

Na konec jsem si ponechal statistiku o zemědělství. Mohl bych ji uvést v kapitole "Zemědělství" této kroniky, ale soustředěním statistických dat patří sem k ostatním statistickým údajům o stavu kolínského okresu.

V roce 1982 dosáhl objem hrubé zemědělské produkce ve všech zemědělských závodech kolínského okresu hodnoty 1 014 098 000 Kčs; státní plán byl splněn jen na 95,5 %, ale ve srovnání s rokem 1981 bylo dosaženo hrubé zemědělské výroby o 64 miliard vyšší, ~~na~~ to je o 6,7 %. Z celkové zemědělské produkce připadá na rostlinou výrobu 460 408 000 Kčs a na živočišnou výrobu 553 690 000 Kčs. Jednotná zemědělská družstva se podílela na celkové hrubé zemědělské výrobě produkcí za 802 412 000 Kčs, státní statky za 141 283 000 Kčs a Společný zemědělský podnik za 70 403 000 Kčs.

Z jednoho hektaru zemědělské půdy získala jednotná zemědělská družstva produkci za 17 349 Kčs, Státní statky za 16 354 Kčs.

Z jednotlivých zemědělských závodů splnily státní plán hrubé zemědělské produkce jen JZD Krakovany /107 %/, JZD Bečváry /105,4 %/, JZD Malotice /101,8 %/ a JZD Horní Kru-

ty / 100,5 %/. Státní statek Kolín skončil mezi všemi zemědělskými závody kolínského okresu na předposledním místě, splnil roční plán na 88,5 %; posledním bylo JZD Červené Pečky s plněním na 85,3 %.

Výsledky rostlinné výroby v roce 1982 byly v mnoha směrech lepší než v roce 1981, ale přesto se plán na rozhodujících úsecích nepodařilo splnit, i když výpadky ve výrobě obilovin, cukrovky i krmných plodin nebyly veliké. Nepříznivý vliv na rostlinnou výrobu měl již podzim 1981. Základní polní práce byly zajišťovány za velmi obtížných podmínek, zejména od druhé poloviny října. Velké dešťové srážky v podzimním období značně zpozdily polní práce a měly vliv i na jejich kvalitu. Opozдила se orba a osev ozimů. Zimní období bylo dlouhé a nástup polních prací byl zahájen až v závěru března. Přesto byl osev v jarních měsících zajištěn v agrotechnických lhůtách. Sucha a jarní mrazy způsobily škody na ozimých porostech pšenice a ječmenů. Měsíce duben a květen byly srážkově výrazně podnormální a navíc v průběhu dubna byly teploty extrémě nízké a naopak v květnu mimořádně vysoké. Tyto nepříznivé faktory měly vliv na ozimé i jarní obiloviny. V průběhu května a června bylo zpoždění vegetace vyrovnáno vysokými teplotami s mimořádným slunečním zářením. V druhé dekádě června se dostavily i vydatnější srážky, které ovlivnily růst a vývoj všech plodin. Příznivě byly ovlivněny především porosty obilovin, došlo k dobrému vývinu obilek, což se pro-mítlo na výnosu i kvalitě.

Sklizeň ozimých ječmenů byla zahájena kolem 10.července a hlavní sklizeň začala 26.července. Vlastní průběh

žňových prací byl poměrně hladký a došlo jen k jedinému přerušení žní pro déšť. Výsledky žní byly celkem dobré. Průměrný hektarový výnos 4,65 tun je nejvyšší v historii kolínského okresu. U ozimé pšenice bylo dosaženo průměrného výnosu 5,26 t/ha, u ozimého ječmene 4,75 t/ha a u žita 3,61 t/ha. U jařin byly výnosy nižší - jarní ječmen dal 4,14 tun po hektaru, jarní pšenice 4,43 t/ha a jarní oves 3,20 t/ha.

Celkem sedm zemědělských závodů dosáhlo průměrného výnosu obilovin přes 5 tun z hektaru; všechny dosáhly vyšších hektarových výnosů než v roce 1981. Přes tuto skutečnost nebyl státní plán splněn /96,5 %/. Bylo vyrobeno 118 684 tun obilí a výpadek proti plánu činí 4 317 tun.

Kvalita sklizemého zrna byla dobrá, byl překročen plán nákupu potravinářské pšenice a sladovnického ječmene. Státní nákup obilí byl splněn na 100,7 %. Bylo vykoupeno celkem 44 672 tun obilí, z toho 21 963 tun pšenice, 1 244 tun žita, 21 363 tun ječmene a 82 tun ostatních obilovin.

Sklizeň slámy byla usnadněna dobrým počasím i jejím menším množstvím. Celkem bylo sklizeno 77 688 tun slámy, to je 305 kilogramů z jednoho hektaru.

Porosty cukrovky pomalu a nepravidelně vzcházely. K urychlení růstu a vývoje přispěly až vydatnější letní deště. Přesto měly porosty větší počet jedinců než loni. Porosty cukrovky byly i v dobrém zdravotním stavu, což se promítlo do výnosu a plnění plánu výroby. Bylo dodáno 241 260,6 tuny při průměrné cukernatosti 16,25 %. Hektarový výnos činil 359 metrických centů. Do sklizně cukrovky

nastoupili zemědělci kolínského okresu v závěru září a sklizeň probíhala velmi rychle za dobrého počasí. Byla skončena do 25. října 1982. Na státní nákup dodali řepaři 241 121 tun cukrovky do kolínských cukrovarů.

Brambor bylo letos vykoupeno 3 619 tun a luštěnin 783 tun.

Zatímco rostlinná výroba zaznamenala letos proti roku 1981 značný nárůst, index 123,7, živočišná výroba byla proti loňskému roku nižší s indexem 95,7.

V průběhu roku se stavy skotu sice celkem zvýšily o 1 218 kusů a ke dni 31. prosince 1982 činily 51 643 kusů, stavy krav se však naproti tomu snížily o 178 kusů; základní stádo obsahovalo na konci roku 19 055 krav. Během roku se narodilo 18 556 telat a 734 jich uhynulo. Průměrný denní přírůstek ve výkrmu skotu byl 0,586 kg, to je o 4 gramy nižší než loni. Na státní nákup bylo dodáno 6 929 tun živé váhy hovězího masa, což je více než v roce 1981 a plán na rok 1982 byl překročen o 3,1 %. Denní přírůstek ve výkrmu skotu byl u různých zemědělských závodů velmi rozdílný. I když byl výkrm skotu silně narušen nedostatkem krmiv, dosáhlo denního přírůstku přes 0,7 kg pět zemědělských závodů: JZD Třebovle 0,729 kg, JZD Velim 0,720 kg, JZD Ovčáry 0,711 kg, JZD Horní Kruty 0,706 kgy a JZD Bečváry 0,700 kg. Státní statek Kolín svým průměrným denním přírůstkem 0,544 kg zůstal pod okresním průměrem.

V kolínském okrese bylo vyrobeno v roce 1982 celkem 58 252 000 litrů mléka při průměrné doživosti 8,5 litru na den a jednu krávu. Průměrná roční doživost byla 3 093 litrů mléka na jednu krávu. Nejvyšší doživosti dosáhli

družstevníci v JZD Stříbrná Skalice - 4 164 litrů na jednu krávu, pak následovali družstevníci JZD Bečváry se 3 733 litry mléka. Nejnižší dojivost ze všech zemědělských závodů kolínského okresu měli ve Státním statku Kolín, kde nadojili průměrně jen 2 202 litrů mléka za rok od každé krávy. Na státní nákup dodali zemědělci okresu 53 667 000 litrů mléka a plán nákupu splnili jen na 99,1 %; neplnění ovlivnily oba státní statky /Kolín a Český Brod/, jednotná zemědělská družstva přeplnila plán na 102,2 %.

Stavy prasat se letos dále snížily a ke dni 31. prosince 1982 byly v okrese 76 192 kusy vepřového dobytka, z toho 6 828 prasnic. Během roku se narodilo 119 924 selet / což bylo o 15 652 méně než vloni/ a 7 268 jich uhynulo; procento úhynu 6,1 je za posledních dvacet let nejnižší. Ve výkrmu prasat bylo dosaženo průměrného denního přírůstku 0,517 kg na kus, což je proti roku 1981 méně o 0,027 kg a proti roku 1980 o 0,058 kg méně. Nejvyššího přírůstku 0,597 kg dosáhli pěstitelé ve Společném zemědělském podniku živočišné výroby. Státní statek Kolín s průměrným denním přírůstek 0,483 kg na kus zůstal opět pod okresním průměrem. Všechny zemědělské závody okresu dodaly v roce 1982 do státního nákupu dohromady 10 248 tun živé váhy vepřového masa, to je o 14,9 % méně než vloni.

Stavy drůbeže byly proti minulému roku vyšší o 5,2 % a ke konci roku činily 292 760 kusů, z toho 105 832 slepic. Celková snůška vajec dosáhla čísla 45 921 000 kusů, na státní nákup bylo dodáno 25 259 000 vajec; státní statky nedodávaly vejce vůbec, jednotná zemědělská družstva do-

dala 727 000 vajec a 24 503 000 vajec dodal Společný zemědělský podnik živočišné výroby v Kolíně. Drůbežího masa bylo dodáno na státní nákup 1 255 tun živé váhy.

Ke dni 31. prosince 1982 pracovalo trvale v zemědělství kolínského okresu 8 170 pracovníků, z toho 1 016 ve státních statcích, 8 691 v jednotných zemědělských družstvech, 183 ve Společném zemědělském podniku živočišné výroby v Kolíně a 290 v Agrostavu Kolín. Průměrná měsíční mzda činila u státních statků 2 657 Kčs, u jednotných zemědělských družstev 2 429 Kčs /bez naturálií/, u Společného zemědělského podniku 2 558 Kčs a u Agrostavu 2 692 Kčs.

Všechny statistické údaje, které jsem zde dosud uvedl, jsem čerpal z bulletinu Okresního oddělení Českého statistického úřadu v Kolíně. Když jsem došel na poslední stránku, řekl jsem si, že udělám malý pokus: pokusím se vypočítat hodnotu všech průmyslových výrobků, zemědělských produktů, investic, služeb i dobrovolné bezplatné práce občanů kolínského okresu za celý rok 1982: zde je výsledek mého pokusu. Je to jen pokus, neručím za správnost výsledku, zejména za to, že jsou zde uvedeny všechny zdroje. I tak výsledek ukazuje, že necelých třicet tisíc pracovníků ve všech odvětvích vyprodukovalo za rok 1982 hodnoty za téměř sedm miliard korun a že jeden pracovník vytvořil za rok hodnoty za téměř čtvrt miliónu korun. Přehled také ukazuje, že v různých odvětvích průmyslu i zemědělství bylo dosaženo různě vysoké průměrné měsíční mzdy; nejvyšší byla v dopravě 3 204 Kčs, nejnižší v rozpočtových organizacích

národních výborů, kde dosáhla jen výše 2 141 Kčs.

O d v ě t v í	Hodnota výroby v Kčs	Počet pracovníků	Průměrná měsíční mzda
Průmysl	5 080 000 000	15 724	2 754
Stavebnictví	66 725 000	567	2 825
Doprava	141 439 000	975	3 204
Investiční výstavba	287 656 000		
Akce "Z" investiční	30 000 000		
Akce "Z" neinvest.	34 000 000		
Zemědělství	1 014 098 000	8 604	2 474
Rozpočtové organizace a zařízení národ- ních výborů	5 008 000	228	2 141
Drobné provozovny	7 346 000	101	
Bytový podnik	11 189 000	193	2 348
Podniky místního průmyslu	107 628 000	590	2 680
Podniky komunálních služeb	61 319 000	660	2 266
Výrobní družstva	85 473 000	647	2 592
C e l k e m	6 931 881 000	28 289	

Počet obyvatel kolínského okresu se rok od roku stále snižuje. Za prvních devět měsíců letošního roku ubylo 286 obyvatel a ke dni 30. září 1982 měl kolínský okres celkem 96 425 obyvatel, z toho 49 954 žen.

Také město Kolín zaznamenalo za první tři čtvrtletí letošního roku úbytek obyvatel, a to o 23; ke dni 30. září 1982 mělo 31 204 obyvatel, z toho 16 218 žen.

R Ů Z N Ě U D Á L O S T I A D R O B N O S T I

V této kapitole kroniky uvádím některé zprávy a údaje, které se mi nějak nehodily do žádné z ostatních kapitol. Může se stát, že ve snaze, abych na nic nezapoměl ve své kronice zaznamenat, uvedu v této kapitole i zprávy o událostech, o kterých mluvím již jinde, ale to mi laskavě, budoucí čtenáři, odpusť.

Na rok 1982 stanovil plán dokončit v celém kolínském okrese 337 bytů a zahájit výstavbu dalších 300 bytů. Je to proti předešlým létům o hodně méně. Navíc má být většina těchto bytů stavěna buď ve svépomocné výstavbě nebo individuálně. Z bytů dokončených v roce 1982 má být 60 stavěno družstevně a 265 individuálně a ze zahajovaných tří set by-

tů je opět 60 družstevních a 240 soukromníků. Jen 12 bytů v celém okrese se letos staví dodavatelsky. To je vůbec nejméně za poslední roky.

Velký důraz se nyní klade na modernizaci starých bytů. V letošním roce má být 38 starých bytů takto upraveno, aby odpovídaly současným podmínkám a požadavkům bydlení.

O bytové výstavbě ve městě Kolíně hovořím v kapitole o celoměstském závazku.

Ve městě Kolíně zůstává stále nevyřešeným problémem otázka bytového hospodářství, zaviněná nedostatkem bytů. Na odboru bytového hospodářství Městského národního výboru bylo ke dni 1. ledna 1982 evidováno 1 115 žádostí o přidělení bytů. K poslednímu dni tohoto roku se jejich počet zvýšil na 1 227. Z tohoto počtu je asi 270 těžkých sociálních případů a 52 % z celkového počtu jsou žádosti rozvedených manželů. K velkému nárůstu počtu žadatelů v letošním roce došlo především z toho důvodu, že ve městě Kolíně již prakticky tři roky stagnuje bytová výstavba. Odbor bytového hospodářství má k dispozici jen byty, které se uvolní úmrtím či odstěhováním dosavadních uživatelů. Situace je v současné době ještě ztížena tím, že národní výbor musí uvolňovat byty, které jsou určeny k modernizaci, a jejich dosavadním uživatelům musí přidělovat byty jiné, i když jen přechodně. V roce 1982 bylo takto přiděleno celkem 35 bytů. Tím byly všechny možnosti vyčerpány a žádné byty podle bytového pořadníku už nemohly být žadatelům přiděleny.

Veliké starosti a potíže má Městský národní výbor v Kolíně s občany cikánského původu. Jejich počet se den ze dne mění, nikdo nikdy neví, kolik jich přesně v Kolíně je. Ke dni 1. října 1982 měl Městský národní výbor v evidenci zaznamenáno, že v Kolíně žije 72 rodin cikánských, z nichž deset ve smíšených manželství, kdy jeden z manželů je cikánského a druhý necikánského původu. V uvedeném počtu rodin je evidováno celkem 367 osob, z toho 194 dětí ve věku do 16 let. Od roku 1978 přibylo v Kolíně 15 cikánských rodin a 94 osob cikánského původu. Zdůrazňuji znovu, že jde o evidované počty, skutečné počty mohou být a zcela jistě jsou ještě vyšší.

V jednotlivých oblastech města jsou cikánské rodiny ubytovány takto: v Kolíně I - 19 rodin, 87 osob, v Kolíně II 14 rodin, 76 osob, v Kolíně III - 7 rodin, 38 osob, v Kolíně IV - 13 rodin, 64 osob, v Kolíně V - 18 rodin, 97 osob, v Kolíně VI - 1 rodina, 5 osob. Dvaasedmdesát evidovaných cikánských rodin užívá 69 bytů. Z toho je 8 bytů I.kategorie, 16 bytů II.kategorie, 12 bytů III.kategorie a 33 bytů VI.kategorie. Průměrná obytná plocha, připadající na jednoho člena v těchto bytech, činí 6 m². Od roku 1978 se úroveň bydlení cikánských rodin značně zvýšila, neboť tehdy připadalo v cikánských bytech na jednoho obyvatele 4,3 m². Odbor bytového hospodářství v současné době eviduje 40 žádostí o přidělení bytů občanů cikánského původu. V poměru k celkovému počtu žadatelů o byty v Kolíně není tento počet veliký, ale přidělování bytů občanům cikánského původu je velmi obtížné, protože se jedná o velmi početné ro-

diny a tak velikých bytů v Kolíně není. Dále je nutno při vyhledávání bytů pro cikánské rodiny přihlížet i k jejich způsobu života. Doposud byly rozptýlovány po celém území města, takže žily uprostřed mezi našimi občany. Tento způsob se však neosvědčil, neboť cikánské rodiny narušují soužití s ostatními občany. Některé rodiny, jako například Deméterova, Horvátova, Stojkova a jiné nejsou vůbec schopny ani byt udržovat v užitelném stavu, neboť byly zvyklé na kočovný způsob života ve vozech a pod stany. Ničí domy i byty v takovém rozsahu, že po krátké době užívání musejí být tyto rodiny přestěhovány jinam a dům demolován, protože už není k opravě. Tak například musel být demolován dům čp. 65 v ulici Na pobřeží v Kolíně IV, strážní domek v ulici Nad zastávkou, v současné době je v havarijním stavu dům čp. 66 v ulici Na pobřeží, kam byli nedávno Deméterovi přestěhováni u domu čp. 65, a dále dům čp. 196 v Okružní ulici na Zálabí, kde bydleli několik let Horvátovi. Aby za podobné případy mohly být napříště cikánské rodiny postihovány, provádí nyní Okresní bytový podnik při předávání bytu fotodokumentaci a kdyby majitel byt zničil, bude podnik na něm vymáhat ~~škodu~~ náhradu za způsobenou škodu soudně.

Oddělení péče o děti Městského národního výboru v Kolíně vede ve své evidenci 38 cikánských rodiny a 18 z nich sleduje intenzívně. Jde vesměs o rodiny s mnoha dětmi, jimž však nevěnují potřebnou péči. Cikánští muži již dnes většinou řádně pracují, ženy však jen vyjimečně. Nejvíce cikánských občanů pracuje u Československých státních drah, v Tatře, Elektrárně, ženy v podnicích Restaurací a jídelen, ve

Strojobalu a jinde, všude však výlučně jen na nekvalifikovaných pracovních místech.

Vzhledem k počtu dětí v cikánských rodinách, hygienické úrovni bydlení a vůbec nízké úrovni intelektu občanů cikánského původu, zejména žen, je péče rodičů o děti v cikánských rodinách velmi nízká a tím více ji musí nahrazovat péče státu. Problémem stále zůstává otázka plánovaného rodičovství. Matky více dětí jsou přesvědčovány, aby se podrobily sterilizačnímu zákroku. V Kolíně je takový zákrok proveden u 17 cikánských žen.

Cikánské děti jsou přednostně zařazovány do předškolních zařízení. V jeslích není umístěno žádné cikánské dítě, protože se nepodařilo přesvědčit žádnou cikánskou matku, aby tak malé děti posílaly do jeslí. Do mateřských škol chodí jen 8 cikánských dětí. Většinou to jsou děti ve věku před školní docházkou nebo takové, které Okresní psychologicko-pedagogická poradna uznala za školsky nezralé, i když by podle stáří již měly chodit do základních škol. Školní docházka u dětí nižších tříd základních škol je vcelku dobrá, drobné závady řeší školy samy. Potíže však jsou s dětmi ve stáří 12 až 15 let, které mají nepravidelnou školní docházku, mnoho neomluvených hodin a již se dopouštějí různých přestupků drobné trestné činnosti. Dosažením patnácti let věku přestávají chodit do školy vůbec i v průběhu školního roku, mají zájem ihned nastoupit do zaměstnání a vydělávat peníze. Závody ovšem nesmějí zaměstnávat osoby mladší 16 let, a tak tyto mladiství nemohou najít vhodné zaměstnání a dopouštějí se už i kvalifikované trestné činnosti.

Z důvodu nedostatečné péče o děti v cikánských rodínách je ve 14 případech nařízen soudem dohled na výchovu dětí, 19 cikánských dětí je umístěno v dětských domovech a tři v kojeneckých ústavech. V rámci sociální pomoci pořádá Okresní národní výbor pro děti cikánského původu každoročně letní tábory. Pobyty v nich jsou zdarma, děti si zde osvojí základní hygienické návyky, naučí se drobným ručním a domácím pracem, zdokonalí se v českém jazyce. Přesto je třeba vyvíjet značné úsilí, aby rodiče své děti do takových letních táborů poslali. Pro mladé matky pořádá Okresní národní výbor pravidelné týdenní kursy.

Cikánské děti jsou velmi učenlivé a mají zvláštní smysl pro pohyb a zpěv. Když se jim věnuje náležitá péče, jsou brzy znát dobré výsledky. Tak například pracuje s dětmi zvláštní škola v Kolíně, kde je utvořen zájmový kroužek, v němž děti pod odborným vedením se věnují kulturním zájmům, recitují, tančí a v určité míře udržují i vlastní cikánské kulturní zvyky.

Občanům cikánského původu se věnuje ze strany našeho státu stále soustavná a poměrně značná péče a pomoc. Pro zlepšení podmínek bydlení může Okresní národní výbor zakoupit cikánské rodině nábytek a základní vybavení bytu. Většině cikánských rodin bylo takto pomoheno, ale také většina z nich tuto pomoc zneužila. V případě, kdy se rodina dostane bez vlastního zavinění do svízelné finanční situace, poskytne jí stát příspěvek na výživu, který se poskytuje buď jednorázově nebo opakovaně, podle povahy případu. Nikdy se však nedává do rukou podporovaných finanční podpo-

ra v hotových penězích, ale podporovaný dostane objednávku na potraviny nebo oblečení v hodnotě zpravidla dvou set korun, na kterou si v obchodě vybere potřebné a Městský národní výbor účet zaplatí. Opakovaně je v současné době podporována jen rodina Borovských, protože matka je v domácnosti a otec v invalidním důchodu a jejich příjmy nestačí krýt potřeby rodiny se šesti dětmi.

Cikánským dětem, které navštěvují řádně základní nebo zvláštní školu a finanční situace jejich rodin je špatná, poskytuje stát zdarma stravování ve školních jídelnách.

Ve zdravotní péči o cikánské obyvatelstvo došlo v poslední době k určitému zlepšení, zejména se zlepšila docházka těhotných žen a matek do zdravotnických zařízení. Zde je patrný vliv zákona o mateřském příspěvku, neboť jedna z podmínek výplaty mateřského příspěvku je pravidelná docházka do zdravotnických zařízení a druhou je je řádná péče o všechny děti v rodině.

Osoby cikánského původu se dopouštějí v Kolíně všech druhů trestné činnosti. Velké problémy jsou zejména se staršími školními dětmi. Většina z nich porušuje školní docházku, toulají se po městě, napadají ostatní děti, kterým kradou svačiny, lístky na obědy, peníze, různé školní pomůcky. Kriminalita osob cikánského původu má svůj prvopočátek vlastně již v tomto ranném věku, zejména když rodiče děti přímo nebo nepřímo v této činnosti podporují.

Dalším velkým problémem, který působí v Kolíně velké starosti Městskému národnímu výboru i Veřejné bezpečnosti, je nadměrné požívání alkoholických nápojů, a to jak dospě-

lymi osobami cikánského původu, tak i cikánskými dětmi a mladistvými. Již od dětství konzumují cikánské děti alkoholické nápoje za přítomnosti rodičů nebo jiných osob cikánského původu. Většinu násilných trestných činů a přečinů páchají právě pod vlivem alkoholu, což je také jeden z důvodů velké recidivy u osob cikánského původu a cikánské mládeže. Vedle alkoholu je příčinou trestné činnosti i mravní výchova a etická úroveň zaostalejších občanů cikánského původu a jejich mravní zábrany. Je známo několik případů, kdy rodiče nezletilé děti pohlavně zneužívají, rovněž dochází k pohlavnímu styku mezi sourozenci. Dalším špatným působením na výchovu dětí a na jejich mravní vývoj je i provádění pohlavního styku rodičů před očima dětí, což také není ojedinělé. Dalším negativním rysem je velmi nízká hygienická úroveň většiny občanů cikánského původu, což je ze strany ostatních občanů příčinou mnoha stížností při návštěvách cikánů v restauracích, při různých kulturních podnikcích a zábavách.

V poslední době se do Kolína stěhují hodně občané cikánského původu ze Slovenska, kde se proti jejich chování přísně vystupuje. Dělají to tak, že jedna rodina zde lacino zakoupí starší rodinný domek, nastěhuje se tam a za krátký čas se do tohoto domku začnou stěhovat další příbuzní majitele, až je dům přeplněn tak, že už v něm nejde o bydlení, ale přechodné přebývání. Takto se do Kolína nastěhovalo v poslední době několik cikánských rodin. Pro takovému způsobu imigrace cikánských osob však není žádného legálního prostředku, protože i cikáni jsou občany republiky a jako takoví se mohou usazovat, kde jim je libo.

Restaurace v Kolíně jsou v pracovní době kolínských závodů, zvláště dopoledne, stále plné. To vede k oprávněným otázkám, kdo to v nich je, když pracující mají být v té době na svých pracovištích. Proto Výbor lidové ^{kontroly} kultury Okresního národního výboru spolu s Veřejnou bezpečností provedl v březnu tohoto roku náhlou prověrku v sedmi kolínských restauracích: v rybárně, v Labužníku, Na staré poště, v restauraci Černý kůň, na zimním stadiónu, v restauraci Arco a v Družstevním domě. Celkem kontrolní orgány zjistili 137 občanů v pracovním poměru, z toho 23 pracovníků se zde zdržovalo ve svém pracovním volnu a 37 se zde stravovalo se souhlasem svých zaměstnavatelů. Ostatních 77 zde pobývalo v době svého zaměstnání a porušilo tak pracovní kázeň. Čtrnáct pracovníků zde bylo dokonce přistiženo v době své pracovní neschopnosti pro nemoc. Ve všech zjištěných případech provedli zaměstnavatelé trestní postihy zjištěných případů pracovní nekázně, byli postiženi i mistři a vedoucí, kteří trpěli svým podřízeným toto porušování pracovní kázně. Ve dvou případech podalo obvodní oddělení Veřejné bezpečnosti žalobu pro trestný čin příživnictví.

V letošním roce bylo málo dešťových srážek, bylo hodně krásných slunečných dnů, ale projevílo se to suchem a nedostatkem vody již na jaře. Hladina pitné vody ve vodojemech kolínských vodáren povážlivě klesla. Proto již koncem května požádal Městský národní výbor kolínské občany, aby šetřili pitnou vodou. Znovu zakázal kropení zahrádek a uzavřel odběr pitné vody pro zahrádkářskou kolonii. Omezil dále dodávku teplé vody do bytů od 1. června jen na neděli, pondělí a úterý.

V kapitole o veřejném pořádku jsem uvedl, že ve městě Kolíně bylo v roce 1982 celkem deset požárů, které napáchaly škody za 31 000 Kčs. Situace na tomto úseku na ostatním území kolínského okresu mimo město Kolín byla mnohem horší, neboť na celém území okresu bylo letos 48 požárů se škodou za 2 514 000 Kčs. Za poslední čtyři roky na počet požárů i výši škod byl letošní rok nejhorší. V roce 1979 bylo v kolínském okrese 31 požárů se škodou za 482 630 Kčs, v roce 1980 bylo 39 požárů se škodou za 738 600 Kčs a v roce 1981 sice také 39 požárů, ale škody byly za 819 750 Kčs.

V lednu letošního roku byl prováděn na celém území kolínského okresu odchyt živých zajíců. Bylo jich odchyceno 1 369 a byly dodány organizaci Interlov Ústředního výboru Českého mysliveckého svazu v Praze. Zároveň bylo chyceno i 530 živých bažantů. V honitbě kolínského místního Mysliveckého sdružení chytili letos 40 živých bažantů.

V honitbě místního Mysliveckého sdružení Ovčáry byla v býchorských lesích brigádnickou prací členů Mysliveckého sdružení Ovčáry a sousedních sdružení Týnec nad Labem, Konárovice a Ohaře zřízena obora, do níž vypustili deset kusů dančí zvěře. Obora je provizorní, až si zvěř navykne na nové místo, bude vypuštěna svobodně do honitby.

V letošním roce byla konečně provedena již nutná oprava nadjezdu nad severozápadní tratí na Zálabí. Slouží již 17 let a za tu dobu je už dost poškozen, zejména jeho vozovka, takže musí být prováděna jeho generální oprava. Práce

nelze dělat za provozu, a proto jsou jednotlivé větve nadjezdu uzavírány tak, jak postupují etapy rekonstrukce vozovky. Práce na rekonstrukci byly zahájeny v dubnu a ukončeny byly do konce července vzhledem k rušnému provozu na nadjezdu během žní, kdy se tudy dováží do Zemědělského nákupního a zásobovacího závodu sklizené zrní. Celkový náklad na rekonstrukci nadjezdu činil pět a půl miliónů korun. Po dobu oprav bylo možno jezdit na Tři Dvory starou cestou z Jiráskova náměstí Tovární ulicí a přes úrovňový přejezd Na Rozkoši, který byl opraven a doba jeho automatického uzavírání při průjezdů vlaků byla zkrácena na polovinu. Ze Sendražic do Kolína bylo možno se dostat v případě nutné potřeby, například jízdy sanitek a pod. i cestou okolo drubežárny na Veltrubskou silnici; k tomu účelu byla tato objížďka také uvedena do pojízdného stavu.

Letos uplynulo 40 let od hrdinné smrti kolínského rováka, odbojového pracovníka štábního kapitána Václava Morávka. Narodil se 8.srpna 1904 v Kolíně, vychodil zde školy a v roce 1923 maturoval na kolínském gymnáziu. Po absolvování vojenské akademie v Hranicích byl vojákem z povolání. V době nacistické okupace pracoval v několika odbojových organizacích, v ilegální organizaci "V boj", "Obrana národa" a j. Žil v ilegalitě na falešné dokumenty, měnil bydliště a přemísťoval vysílačku, aby nebyla zaměřena gestapem. Přesto mu začátkem roku 1942 bylo již gestapo na stopě. Dne 21.března 1942 se měl sejít u Prašného mostu v Pra-

ze s jiným odbojářským pracovníkem. Schůzka byla předem prozrazena a gestapo obklíčilo celý prostor setkání. Když kapitán Morávek zjistil, že není východiska z pasti, chtěl se prostřílet. Byl smrtelně zraněn a odvečen gestapem. Tím okamžikem zprávy o něm končí a on mizí v propadlišti pražského gestapa. Na místě, kde padl hrdinnou smrtí, je postaven pomníček. Kolín nazval jeho jménem jednu z ulic na Zálabí.

Okresní výbor Svazu protifašistických bojovníků v Kolíně pokračoval i letos v umísťování pamětních desek účastníkům druhého odboje na místech, kde žili, učili se nebo pracovali. Dne 8.června 1982 byla odhalena pamětní deska hrdinovi odboje nadporučíku Františkovi Vaníčkovi v budově gymnázia /v budově bývalé Obchodní akademie/. František Vaníček se narodil 3.listopadu 1915 v Červených Pečkách, v Kolíně studoval a maturoval na bývalé Obchodní akademii. Ihned po okupaci našich zemí fašistickým Němekem se zapojil do odbojové organizace a když mu hrozilo nebezpečí zatčení, uprchl za hranice, nejdříve do Francie a po jejím pádu v roce 1940 do Anglie, kde se stal letcem. Dne 10.prosince 1942 startoval se svým čtyřmotorovým letadlem k plnění bojového úkolu nad Středozemním mořem a z letu se již nevrátil. Pravděpodobně byl sestřelen v blízkosti ostrova Malty. S ním zahynulo ještě šest československých vojáků, kteří tvořili posádku letounu. Pietní slavnost odhalení pamětní desky Františku Vaníčkovi se konala za účasti jeho bývalých spolubojovníků, příslušníků československé letecké eskadry v

Anglii, plukovníka Františka Feitla, majora Jiroudka, majora Konopického a kolínského podplukovníka Jiřího Sehnala. O zřizování pamětních desek kolínským odbojářským pracovníkům má prvořadou zásluhu předseda Okresního výboru Svazu protifašistických bojovníků v Kolíně soudruh Josef Kobián.

Ve středu dne 19.května 1982 schvalovala kolaudační komise dokončení přestavby restaurační části hotelu Savoy, jejíž rekonstrukce trvala několik let. Hotelová a restaurační část byla uvedena do provozu začátkem června letošního roku, takže hosté festivalu dechových orchestrů Kmochova Kolína již mohli bydlet opět v tomto hotelu. Přízemí budovy však ještě není hotovo, snad až v příštím roce, kdo ví ?

Rada Městského národního výboru v Kolíně schválila na svém zasedání dne 25.května 1982 návrh na pojmenování nových ulic v Kolíně. Byly nově pojmenovány ulice v Kolíně IV, které odbočují z Havlíčkovy ulice za železničním přejezdem "Na Čerčance" vlevo směrem k severu. První dostala název "Klejnarská" a druhá "K dílnám".

Ve dnech 15.června až 4.července 1982 hostila závodní odbočka Svazu československo - sovětského přátelství na Městském národním výboru v Kolíně vzácného hosta, soudruha Viktora Georgieviče Skirko s chotí Sofií z města Kamence Podolského v SSSR. Soudruh Skirko jako kapitán dělostře-

lectva se zúčastnil osvobození Kolína v roce 1945 a několik týdnů strávil v Kolíně se svou baterií v táboře zřízeném sovětskou armádou v Borkách. Manželé Skirkovi byli přijati na Okresním výboru Komunistické strany Československa, na Okresním výboru Svazu československo-sovětského přátelství, prohlédli si v doprovodu členů odbočky Kolín, Kutnou Horu, Poděbrady, Prahu, navštívili i Moravu a Slovensko a pobýli krátce v rekreační chatě podniku Koramo v Krkonoších. Zúčastnili se jako čestní hosté i 20. Kmochova Kolína. Několik večerů strávili i na návštěvách v rodinách některých členů odbočky, moje manželka a já jsme měli tu čest je uvítat v našem bytě v pondělí dne 21. června 1982, a byl to opravdu velmi příjemný večer, který jsme spolu prožili. Po svém návratu domů nám všem zaslal soudruh Skirko velmi pěkné přátelské dopisy.

Začátkem června letošního roku byly zbořeny domy v Kutnohorské ulici naproti hotelu Centrál, které byly už ve velmi špatném stavu a delší dobu byly již určeny k demolici. Jejich odstraněním se otevřel pohled z Kutnohorské ulice na objekt sekretariátu OV KSČ. V té době, kdy byly domy bourány, ještě nebyl výkop pro parovod v části Kutnohorské ulice před poliklinikou zasypán, ačkoli stavba parovodu již byla ukončena. Do konce letošního roku po mnohých stížnostech občanů ^{bylých} v této oblasti, byla vozovka po zasypání výkopu uvedena do původního stavu a započalo se s rekonstrukcí části Kutnohorské ulice od křižovatky s ulicí "U křižovatky" až ke křižovatce s ulicí "Du-

kelských hrdinů". Vybrali a odvezli odtud asi šedesáti centimetrovou vrstvu staré vozovky po celé délce ulice, a opravili a rozšířili tam v silnici položené inženýrské sítě, dříve než tam položili novou vozovku, která bude dokončena asi na jaře příštího roku. Tak bude zas tato ulice po několika letech otevřena provozu, pro který musela být uzavřena v době několikaleté rekonstrukce parovodu v úseku před budovou 4. Základní školy a v ulici U křižovatky. Po celou tu dobu /stavbu parovodu zde nazývali kolínští občané "stavbou století" pro její dlouhé trvání/ se muselo jezdit z náměstí na nádraží Kutnohorskou ulicí jen k hotelu Centrál, zde prudkým obloukem Sladkovského ulicí a opět prudkým obloukem do Rorejcovy ulice. Toto krkolomné jezdění, zvláště náročné pro autobusy, trvá již několik let a snad už napřesrok skončí.

Ve dnech 28. až 31. května 1982 byla Městská hudba Františka Kmocha na zájezdu v Německé demokratické republice ve městě Frankenheimu.

Ve dnech 2. až 5. července 1982 absolvovala malá partie dechového orchestru Městské hudby Františka Kmocha pod vedením soudruha Josefa Materny zájezd do Rakouska do města Obergrabernu.

Dne 26. července 1982 otevřel Okresní podnik místního průmyslu Český Brod v Kolíně IV., Plynárenské ulici Dům elektroslužeb. Současně zrušil radiotelevizní opravnu v Kolíně III, Havelcova ulice.

Ve dnech 1. až 6. září 1982 byl velký orchestr Městské hudby Františka Kmocha na uměleckém zájzdu v Německé socialistické republice, kde se zúčastnil soutěže ve městě Böslu.

Dne 5. listopadu 1982 otevřel Okresní ústav národního zdraví v Kolíně po několikaleté rekonstrukci objekt kožního oddělení kolínské nemocnice v Kolíně IV., ulice U křižovatky. Kožní oddělení bylo v Kolíně založeno v roce 1951.

O sběru druhotných surovin v Kolíně jsem již psal na jiném místě této kroniky. Dostal se mi do ruky přehled o výsledcích sběru za posledních pět let a myslím, že nebude na škodu, když jej zde uvedu:

sběr starého papíru:	rok 1978	-	819 605 kg
	rok 1979	-	1 187 716 kg
	rok 1980	-	1 293 761 kg
	rok 1981	-	2 274 303 kg
	rok 1982	-	2 404 959 kg
sběr starého textili:	rok 1978	-	68 966 kg
	rok 1979	-	60 723 kg
	rok 1980	-	70 414 kg
	rok 1981	-	108 695 kg
	rok 1982	-	107 762 kg
sběr železného šrotu:	rok 1978	-	1 097 330 kg
	rok 1979	-	997 880 kg
	rok 1980	-	1 473 035 kg
	rok 1981	-	1 434 190 kg
	rok 1982	-	1 598 047 kg
sběr barevných kovů:	rok 1978	-	54 320 kg
	rok 1979	-	63 565 kg
	rok 1980	-	61 274 kg
	rok 1981	-	76 460 kg
	rok 1982	-	226 080 kg

Jak je vidět z těchto čísel, má sběr druhotných surovin v Kolíně přes některé výchytky stoupající trend. Sběr by byl ještě mnohem vyšší, kdyby podnik Sběrné suroviny v Kolíně jej řádně organizovaly.

O Technických službách města Kolína jsem již také několikrát v této kronice psal, ale zapoměl jsem říci, že letos oslavily 25 let svého trvání. Jejich úkolem je především údržba sadů, parků a veřejných prostranství, místních komunikací, veřejného osvětlení, výsadba a udržování zelených ploch ve městě, odvoz odpadků a udržování čistoty v celém městě. Mají ve správě místní komunikace ve městě, na nichž provádějí také dopravní značení, spravují městské ~~hřbitovy~~ ^{hřbitovy} se smuteční obřadní síní a rozptylovou loučkou, dozírají na provádění a dodržování "Řádu čistoty města", "Výkopového řádu" a "Tržního řádu". Technické služby provádějí a udržují také výzdobu města k různým příležitostem, k únorovým oslavám, oslavám Osvobození Československa Sovětskou armádou a k oslavám Velké říjnové socialistické revoluce a při festivalech dechových orchestrů Kmocho~~vých~~ ^{ých} Kolínech a Filmových festivalech pracujících.

První sníh v zimě 1982-1983 padal v sobotu dne 18. prosince 1982 od rána až do poledne. Nezůstal však ležet, vločky se hned po dopadu na zem rozpouštěly ve vodu. Na štědrý den bylo krásné jasné slunečné počasí, bylo dost teplo, sluníčko prosvítalo mlhou. A takové počasí, ovšem bez sluníčka, zůstalo i na štědrý večer. Ráno na první vánoční svátek bylo však všude bílo. Sníh napadl přes noc v tenké vrstvě a přinesl tak přece jen trochu vánoční nálady i do našeho města. Nezůstal však ležet. Odpoledne už se bělela už jen sem tam nějaká místečka, kam nezavál teplý vzduch, a na Štěpána už opět svítilo sluníčko jako na jaře a po

sněhu už nikde ani památky. Pak bylo po celou dobu mezi svátky a novým rokem hezky a teplo, bez sněhu. Sníh padal až odpoledne na nový rok, nejdříve jen jako déšť se sněhem, ale později se rozpadal ve velikých vločkách, až bylo všude zase bílo. Ale také nevydržel, odpoledne už všechn zmi-
zel.

Dne 10. června 1982 byla na budově kolínské radnice vpravo od hlavního vchodu zasazena veliká kovová deska s tímto textem:

" Radnice. Stará radnice čp. 78. Původně měšťanský gotický dům, zvaný Kolerovský. Je od r. 1494 sídlem městské správy. Novorenesanční úprava byla provedena podle návrhu arch. Jana Vejrycha v r. 1887. Znak města je umístěn uprostřed oken 2.patra. Mezi okny 3.patra jsou fresky A.Liebschera: Přemysl Otakar II. na stavbě městských hradeb - Karel IV. klade základní kámen ke stavbě vysokého kůru chrámu sv. Bartoloměje - Husité dobývají města r. 1427 - Václav IV.potvrzuje městská privilegia - Švédové plení město za třicetileté války. Na průčelním štítě jsou od téhož malíře obrazy Přemysla Otakara II. a Jiřího z Poděbrad. - Nová radnice čp. 77. Od r. 1606 obecní hostinec, byl r. 1750 přestavěn na kasárna a r. 1899 do dnešní podoby ve slohu české renesance arch. Zeyerem podle návrhu arch.Jana Vejrycha. Na štítě je postava rytíře od V.Amorta, mezi 1.a 2.patrem socha Spravedlnosti od L.Würzla. Obě budovy byly opraveny r.1959. V býv. kasárnách se narodil 31.7.1796 zakladatel moderní pantomimy Jean Gaspard Debureau."

K O L Í N S K É M O S T Y

Náš kolínský silniční most nám teď působí mnoho starostí. Zestárl a zeslábl. Už tolik neunes, jako dřív, proto se na jeho krajích objevily tabulky, oznamující, že vozidla s těžšími náklady na něj už nesmějí vjet. Různí odborníci jej prohlížejí, proklepávají, rentgenují, zjišťují jeho stav. Není divu, vždyť už není také žádný mladík. Padesát pět let už slouží našemu městu, jeho obyvatelům a jeho návštěvníkům. Kolik lidí už po něm přešlo sem i tam, kolik povozů, aut, autobusů po něm přešlo oběma směry a kolik už ran také dostal. A jaký to býval krasavec, svítící šedí na tmavém pozadí města.

Zestárl a onemocněl. Potřebuje léčit. Poctivě nám sloužil přes půl století a my mu musíme teď odlehčit, po-

stavit mu mladšího bratra, který bude silný a ponese hlavní zátěž dopravy ve městě. Náš starý dobrý most nám pak bude sloužit ještě dlouho, třeba jen pro pěší.

Upřímně řečeno, bylo s ním v minulosti také dost starostí. Stavěli ho patnáct let. Ještě byl téměř v plenkách a už ho chtěla velká voda zničit. Když ho konečně postavili, měli těžkou hlavu s tím, jak upravit obě jeho předmostí, a že se to nepovedlo, vidíme dodnes. Když byl osmnáctiletým mladíkem, byl těžce poraněn americkými leteckými bombami a Němci před svým útěkem z města jej chtěli vyhodit do povětří.

Všecko přežil, i veliké povodně. A kolik jich bylo v jeho dlouhém životě, velikých, hrozivých, kdy Labe valilo pod jeho oblouky své kalné vody s takovým hukotem, že až uši zaléhaly, a velká voda zaplavila celý Hořejší ostrov.

Všecko to přestál a stojí dodnes. Nedieme se, že stárí, čas a všecky ty utrpené rány na něm zanechaly své následky. Ale přesto slouží dál, protože je jediný, a nikdo z nás si nedovede představit, co by se stalo, kdyby už sloužit nemohl. Proto se o něm v Kolíně právě nyní tolik mluví a jedná. A my bychom chtěli při této příležitosti něco více povědět nejen o jeho vzniku a minulosti, ale o historii všech kolínských mostů.

V místech, kde leží dnes náš most, bývalo spojení mezi oběma labskými břehy od nepaměti. V řečišti Labe bylo v dávných dobách v prostoru pod skalní plošinou, na níž

později vzniklo město, šest velkých ostrovů. Dva z nich zůstaly dodnes, dolejší Knochův ostrov, který se dříve jmenoval Oběšenec a potom prostě Městský ostrov, a Hořejší ostrov, dříve nazývaný Přední Nekojná. Tři další ostrovy postupně zanesením říčních ramen mezi sebou splynuly v jeden veliký Hrobský ostrov, který zanikl při stavbě dráhy zasypáním říčního ramene mezi ním a levým labským břehem. Poslední ostrov, který se jmenoval Zadní Nekojná, se později spojil s pravým břehem Labe a místech dnešní Měkoviny. Mezi těmito ostrovy byl vždy snadný přechod přes řeku a tak tam vznikl pohodlný a často užívaný brod, jímž procházely některé zemské stezky. Střežila ho dvě hradiště, Hroby na levém a Hánín na pravém břehu Labe.

Po hustším osídlení naší krajiny zde byl asi velmi záhy postaven nízký dřevěný most. Kdy se tak stalo, nevíme, historické prameny o vzniku labského mostu mlčí. Můžeme se však domnívat, že to bylo nejpozději v době postavení města Kolína na skalnaté plošině nad Labem někdy ve 13.století.

Když se město podle rozkazu krále Přemysla II. opevnilo silnými hradbami, postavilo v nich čtyři městské brány, z nichž jedna vedla k Labi. Je pravděpodobné, že se touto branou nejezdilo už jen k říčnímu brodu, ale že tu již opravdový most spojoval město s územím na pravém břehu Labe, kde měli kolínští měšťané a polaři mnoho svých zájmů.

V roce 1359 koupilo město Kolín od sedleckého klášteře dvůr Licko, stojící kdysi poblíž dnešní obce Hradištko, a 27.srpna 1387 od Petra ze Smířenic a Hamana z Kunčic za 300 kop grošů ves Tři Dvory se dvanácti lány polí a lesů.

Od poloviny čtrnáctého století drželi Kolínští i vsi Mnichovice a Frankovice /Brankovice/, které dříve patřily sedleckému cisterciáckému klášteru. Sedlečtí mniši se soudíli s kolínskými konšeli o obě obce a v rozhodnutí tohoto sporu máme první věrohodnou zmínku o kolínském mostě. V roce 1410 byl dlouholetý spor města se sedleckým klášterem ukončen. Třebaže obě obce patřily pod správu města již dávno před tím, jak ostatně dosvědčili někteří vážení vladkové okolních vsí, uzavřela městská rada s opatem Jakubem smlouvu, podle níž koupila obě obce a zaplatila za ně 130 kop českých grošů. Opat Jakub si ve smlouvě vymínil, že poddaní kláštera, kteří pracují v obou mlýnech a v kamenném lomu, patřících klášteru, nebudou na mostě platit mýto. Most už tedy v to době opravdu stál.

Kolínský most sehrál důležitou roli v husitských válkách při polních taženích vojsk, i když o tom přímých zpráv nemáme. Ale jedna tu přece jen je. Křoncem roku 1421 byli husité obklíčeni vojsky císaře Zikmunda s velkou přesilou na vrchu Kaňku. Den před štědrým dnem se Žižka probil skvělým útokem z obklíčení a stáhl se do Kolína pod ochranu jeho hradeb. Přes kolínský most pak ustoupil za Labe až k Jičínu a Turnovu, kde sebral posily, a 6. ledna 1422 se stejnou cestou vrátil. Přešel opět přes kolínský most a zaútočil na postavení císařských u Nebovid, dobyl Kutnou Horu a hnal pak Zikmunda přes Brod a Jihlavu ze země ven.

Husitská revoluce skončila v nešťastné bitvě u Lipan a na český trůn dosedl konečně císař Zikmund, který po dohodě postoupil Kolín husitskému hejtmanu a knězi Bedřichu

ze Strážnice. Bedřich se později nepohodl se správcem české země Jiříkem z Poděbrad a vedl s ním vleklé boje, které skončily tím, že Jiří po svém zvolení českým králem Bedřichovi Kolín odňal a připojil ho ke královskému majetku. Při všech těch válečných událostech byl kolínský most značně poškozen a vyžadoval nutné opravy. Na jejich financování povolil král Jiří privilegiem ze dne 15. února 1466, aby město vybíralo mýto. Vybírání tohoto "ungeltu", jak se tehdy říkalo, vedlo k častým sporům. Zvláště šlechtici nechtěli mýto platit a spory musel často rovnat i sám král. Tak byl také vyřešen spor s vladykou Mikulášem z Cerenic, jemuž byl smlouvou z 5. května 1506 vyměřen jakýsi roční paušální poplatek deseti českých grošů, splatných na sv. Jiří, "čímž mohl své potřeby přes most činiti, kdy jemu potřeba kázati bude bez překážek purgmistra a konšel Kolína..." Platilo se tehdy mýto z vozu jeden groš, z půlvozu /káry/ půl groše, za zboží, které se váží, po čtyřech penízích, z vozu svídnického piva po třech a z vozu světlého piva po jednom penízi, z hlavy velkého zvířete po penízi a za sviňi nebo ovcí jeden halíř.

V kronikách města nalézáme o kolínském mostě z pozdější doby i jiné zprávy. Například ke dni 17. května 1595 čteme, že nad Kolín se přihnala veliká průtrž mračen, při níž byl most velkou vodou stržen. Podobných zpráv o poškození mostu při labských povodních je více.

Důležitost kolínského mostu z vojenského hlediska se prokázala při válečných operacích během třicetileté války.

Na samém začátku těchto neblahých časů byl most ve

velmi špatném stavu. V listopadu roku 1622 zabavil zámecký hejtman rytíř Jan Václav Gryzl z Gryzlova jménem krále lab-
 ský most spolu se vším majetkem města za to, že se Kolín
 připojil k povstání českých stavů a měst proti králi a cí-
 saři Ferdinandu II. Zámecký hejtman pak vybíral sám i clo
 na mostě, ale 23.ledna 1626 ohlásil, že městu přenechává
 vybírání cla na mostě, ale že město musí most náležitě opra-
 vit. Kolínští se odvolali na privilegium, které dostali v
 roce 1311 od krále Jana Lucemburského, podle něhož má být
 dříví na opravu mostu dáváno z královských lesů, a žádali
 je od pana zámeckého hejtmana. Rytíř Gryzl však odepřel
 vydat dříví z královských lesů patřících ke kolínskému pan-
 ství, a když se dal konečně uprosit a přidělil městu šede-
 sát kmenů, nařídil, že si je musejí měšťané sami z lesa na
 most odvézt. Na to mu konšelé vzkázali, že když pobíral z
 mostu mýto a sebral městu všechny důchody, ať také opraví
 most.

Během válečných událostí byl kolínský most několikrát
 stržen, spálen, rozebrán a znovu postaven, podle toho, jak
 tudy postupovala nebo utíkala vojska válčících stran.

V létě roku 1633 bylo město obsazeno vojsky vévody
 frýdlandského Albrechta z Valdštýna, která se připravovala
 ve městě na obranné boje a zpevňovala městská opevnění.
 Z obranných důvodů potom také na dvou místech na mostě zří-
 dila zdvihací mostky, aby tak ztížila přechod přes most.

V roce 1634 vpadli do Čech Švédové a Sasové, dobyli
 Mladou boleslav, Jičín, strašně řádili v Nymburce, který

vypálili a na dvěstě bezbranných lidí povraždili. Z toho nastal všude veliký strach před Sasy a zvláště Kolínští se obávali nejhoršího. 16.srpna 1634 přitáhl z Prahy do Kolína císařský plukovník Jung s jednotkou rejharů a z rozkazu zemského velitele hraběte Colloredo zapálil most přes Labe a trámy a mostnice dal naházet do řeky. 18.srpna dobyli Sasové Poděbrady a od Ovčár se blížili ke Kolínu. Kolínští nevěděli, zda jsou to císařští či Sasové, a proto vyslali na loďce přes Labe dva měšťany, mistra Kolumbana a Maxmiliána Pušmana na zvědy. Sasové je chytli a druhý den po nich poslali do města dopis, v němž žádali, aby město rychle postavilo most, dobrovolně přijalo saskou posádku a zajistilo saskému vojsku zásobování. Druhého dne 19.srpna přivlékli Sasové od Starého Kolína větší počet vorů, které tam byly ukryty, postavili je napříč řeky, svázali a tak si postavili provizorní most, po němž se dostali do města. Občané, vyděšení pověstmi došlými z Nymburka, utíkali Kouřimskou branou ven z města až k Janovicům a do sázavských lesů. Sasové vydrancovali město, při čemž způsobili požár, kterému podlehlo jedenáct domů ve městě, a vypálili i celé okolí města. Zdrželi se v Kolíně až do konce září 1634. Neboží kolínští občané se mohli vrátit do svého města, zpustošeného a vykradeného, až na počátku října. První jejich starostí bylo, aby opět postavili labský most. Použili opět majestátu krále Jana z roku 1311 a žádali císařského lovčího na poděbradském zámku, tehdy totiž byla sloučena pod jednu správu císařská panství v Poděbradech, Kolíně v Pardubicích, pana Mikuláše z Gersdorfu o dříví na

stavbu nového mostu. Ten však teprve v létě roku 1635 jim vykázal dříví na pardubickém panství, něco dříví daroval i hrabě Kinský z Chlumce, a tak mohl být nový most přes Labe opět položen.

Nestál však dlouho. 3.července 1639 obsadili město Kolín Švédové a v polovině července se strhla u Kolína bitva, v níž císařské vojsko, přitáhnuvší sem od Prahy, na hlavu porazilo Švédy a rozbilo jim celé dva pluky vojska. Zbytek Švédů utekl z města na sever, při čemž za sebou spálili most přes Labe. Švédové se pak ještě jednou vrátili do města, byli odtud vypuzeni císařským vojskem až 12.ledna 1640. Císařští obsadili pak Kolín a zůstali zde, dokud inženýr Carlo Cappi nepostavil nový most přes Labe. Začal s pracemi už 16.ledna a 18.února 1640 byl most hotov. Při svém pobytu ve městě nakreslil císařský inženýr Carlo Cappi plán města Kolína, který se dodnes zachoval.

Ani po těchto událostech nestál nový most dlouho. Na jaře roku 1645 vtrhli znovu do Čech Švédové a v bitvě u Jankova dne 6.března 1645 porazili pod velením Torstensonovým císařské vojsko na hlavu. Po této bitvě odešla i z Kolína císařská posádka ~~pesádka~~ a kolínští občané byli ponecháni ve velikém strachu z krutého nepřítele ve městě sami. Na to ještě přijel dne 17.března 1645 z Pardubic císařský důstojník s pěti rejthary s rozkazem v zájmu větší bezpečnosti strhnout labský most. Konšelé se snažili zabránit opětnému zničení mostu a souhlasili jen s tím, aby ze dvou polí mezi pilíři mostu byla odebrána prkna a mostnice a tak most přerušen nad nejhlubší vodou, ale důstojník trval na úplném

zničení mostu a jeho lidé pak celý most strhli a mostnice neházeli do vody, která je odplavila.

Po tomto zničení zůstal most v troskách celé tři roky. Dne 23.října 1648 byl uzavřen mír a válka, trvající třicet let, skončila. Ne však ještě pro město Kolín. V okolí města na levém břehu labském se nahromadila spousta švédského vojska, které pro pře stržený most nemohlo pokračovat v cestě na sever. Kolínští se proto snažili rychle most opravit, ale přes všechnu snahu oprava trvala až do 9.prosince 1648. Potom až do vánoc se přes město a most valila švédská vojska falckraběte Karla Gustava s dělostřelectvem a vším trémem.

Dřevěný kolínský most ani v míru po třicetileté válce dlouho nevydržel, hnil a zpuchřel, až v roce 1686 byl v takovém stavu, že vyžadoval nutnou a důkladnou opravu. Primátor Jan Kmoch opět vytáhl na světlo staré privilegium krále Jana z roku 1311 a žádal lestmistra poděbradského panství Jana Pernklo ze Šénreithu o potřebné dříví. Nepochodil, jako vždycky, a tak v dubnu roku 1689 při velké vodě se most zřítíl a odplaval k Poděbradům. Nový most pak zbudoval primátor Valentin Kokovský, který k financování stavby použil se souhlasem královské komory tříletého výtěžku výnosu daň z vína.

Ve válce o dědictví rakouské vtrhl v létě roku 1744 pruský král Bedřich II. do Čech, opanoval Prahu a jeho vojska pod velením maršálka Šverina obsadila dne 26.srpna Kolín, kde založila vojenský sklad. Na podzim toho roku byl Bedřich vojsky Marie Terezie z Prahy vytlačen a dne 9.listopadu vtáhl do Kolína a usadil se v hotelu U zlaté štiky čp.7 na náměstí. Prusové tehdy opravili dřevěný labský most

a 21. listopadu 1744 po něm celá pruská armáda přešla na svém tažení z Čech.

V roce 1747 byl ukončen spor mezi kolínskou obcí a kolínským panstvím o platy ze zaniklého hrobského mlýna. Při tomto vyrovnání dostalo město Kolín naposledy od panství 134 stromy z bývalého obecního tak zvaného Horákovského lesa u Hradištka na opravu mostu.

Kolínský most pak ve zdraví přežil i druhý vpád Prusů do Čech a velkou krvavou bitvu u Kolína dne 18. června 1757, ve které byl pruský král Bedřich II, poražen a musel pak utéci a vyklidit celé Čechy.

Vojenská tažení tehdejší doby mostu neuškodila, ale labská voda při četných povodních ho kolikrát zle poškodila. Během let byl most přestavován, ale zůstával stále velmi nízký, jeho vozovka byla stále nízko nad hladinou řeky, a byl tak vystaven poškození při velké vodě. Z první poloviny devatenáctého století známe dvě takové katastrofy. Dne 27. ledna 1834 tekla voda při povodni přes most a strhla zeď, která nesla přístup na most. Ve dnech 25. až 28. ledna 1846 byla opět mimořádně veliká povodeň, při níž voda labská proudila přes Měkovinu až k Sendražicím a Hradištku a opět přesahovala hladina Labe přes vozovku mostu. Most musel být zatížen kameny, aby ho velká voda nevzala, přesto strhla a odnesla tři mostnice.

V té době, v letech 1843 až 1845 se stavěla v Kolíně dráha, vedoucí z Olomouce do Prahy, která byla projektována podél Labe pod městem. Dne 23. září 1843 jednala v Kolíně

příslušná komise pod vedením vrchního inženýra Jana Pernera o překážkách, se kterými se setká stavba dráhy u Kolína. Mimo jiné se jednalo i o labském mostě. Trať bude protínat dosavadní strmý sjezd Labskou ulicí od města k mostu v šíři osmi sáhů, takže nebude možno v tomto místě zříditi přejezd přes dráhu a vjezd z města na most tudy nebude možný. Inženýr Perner navrhl, aby se přejezd posunul dále na východ proti ulici vedoucí ke kapucínskému klášteru /později dostala jméno "Mostní"/, kde je možno zříditi přejezd přes dráhu v mírném sklonu a v dostatečné šíři. Silnice vedoucí od tohoto přejezdu na most však bude mít na krátkém úseku dva oblouky, jeden hned za přejezdem a druhý před mostem. Zástupce okresu silniční komisař Bořický sice uznal, že příjezd z města na most v dosavadní trase nebude možný i že na cestě navrhované inženýrem Pernerem nebude tak velký spád, jaký byl v dosavadní Labské ulici, ale nelíbily se mu ty dva oblouky v pravém úhlu za přejezdem a před mostem, a navrhl, aby na náklad dráhy byl most přeložen o několik desítek metrů na východ do osy projektovaného drážního přejezdu. Most by byl veden odtud přes Střelecký /Hořejší/ ostrov na Zálabí a k jeho stavbě by se mohlo použít dříví z dosavadního mostu. takže by to mnoho nestálo. Zástupci města Kolína purkmistr Jiří Schecher, radní Leger a návladní Mareš podporovali návrh komisaře Bořického a potvrdili, že navržené přeložení labského mostu by bylo účelné a žádoucí, jelikož se po mostě dopravuje všechno palivové i dlouhé stavební dříví pro lidnaté město Kolín, takže by obyvatelé města i okolí přeložení mostu vděčně přijali. In-

ženýr Perner také uznal, že by to bylo nejlepší řešení, prohlásil však, že dráha nemůže takovou stavbu podniknout. A tak most zůstal tam, kde byl a cesta z města k němu pak vedla opravdu složitým způsobem: z náměstí Kutnohorskou ulicí ke klášteru, odtud dolů ulicí k přejezdu, za ním obloukem a podél Labe kousek a pak zase obloukem na most.

V roce 1855 byly opravovány ulice ve městě a také Labská ulice, kterou se po prudkém svahu dříve sjíždělo na most. Byla před opravou plná výmolů, že tudy nebylo možno někdy ani prázdným povozem projet. Byl tedy nový příjezd z města na most, i když oklikou, přece jen lepší.

Naposledy byl dřevěný kolínský most ohrožen válečnými událostmi v roce 1866. Mosty na státní dráze byly ustupujícím rakouským vojskem zničeny a kolínský most měl být také spálen, ale občané města, zejména zálabští, tomu zabránili.

Most několikrát posloužil prchajícím rakouským vojenským útvarům. Pozdě navečer dne 28.června 1866 uháněla po silnici od Jičína ke Kolínu a přes most kolona rakouského vozatajstva a zastavila se až na náměstí. Zpráva o tom se rychle rozlétla po celém městě a rozvířila všude nebývalou činnost. Domy a krámy byly zavírány, občané ukřývali svůj majetek kde se dalo do bezpečných úkrytů. Dne 2.července dorazil do města přes most nový transport prchajícího vojska, do rána byly všechny ulice a náměstí zaplněny vozy a druhého dne 3.července 1866 již prchal z města po silnici k Čáslavi na devět tisíc zásobovacích vozů dvěma řadami až do večera. Dne 5.července došla do města zpráva, že pruské hlídky jsou už u Krakovan a Týnce nad Labem. Kolínští s hrůzou očekávali, až Prusové obsadí i jejich město. Stalo se

tak 6.července 1866. Hlásný na věži měl přikázáno pozorovat, odkud se nepřítel blíží, a o půl desáté hlásil, že Prusové táhnou silnicí od Ovčár. Vstříc nepříteli byla vyslána deputace, složená ze starosty města Karla Knirše, okresního starosty rytíře Františka Horského a děkana Jana Lindnera, která měla požádat pruského velitele, aby ušetřil město. Ale než se delegace vypravila, pruská hlídka již obsadila most přes Labe a pruský hulánský důstojník vjel bez překážek na náměstí, kde si v hostinci U modré hvězdy koupil doutníky a vypil sklenici piva. Delegace nakonec přece jen odjela a na silnici u Ovčár se setkala s pruským velitelem. První starostí velícího generála bylo, co je s kolínským mostem. Když byl ujištěn, že je most v naprostém pořádku, briskně odpověděl: "To jest vaším štěstím, jinak bych vám byl uložil pořádnou pokutu. Kdybyste se pokusili o zradu, tak to hnízdo zničím!" Po kolínském mostě se pak od jedenácté hodiny dopolední valilo na dvacet tisíc pruských vojáků, kteří zaplavili celé město. Zanesli do Kolína cholery, která si pak vyžádala ve městě přes osm set obětí.

Dřevěný kolínský most zestárnul a dosluhoval. Nestal již prudkému růstu města a zejména zálabského předměstí a nevyhovoval již také technickým požadavkům nové doby. Naposledy byl ještě opraven v roce 1873, ale to byl již jeho osud zpečetěn.

Most byl majetkem rakouského eráru, který na něm také vybíral mýto. Koncem roku 1871 se vedlo jednání o předání mostu do obecní správy, ale město jej odmítlo převzít pro

jeho chatrný stav a požadovalo, aby vláda postavila v Kolíně nový důkladný, tehdejším poměrům vyhovující most. Jednání trvalo dost dlouho, neboť teprve v roce 1879 byl schválen projekt ing. Mayera na stavbu nového železného mostu.

Starý dřevěný kolínský most se dostal také do české literatury. Básník František Jaromír Rubeš, který ve třicátých letech minulého století vedl ve městě boj o národní obrození poněmčelého Kolína, napsal povídku "Pod hroby", v níž líčí náladu podzimního podvečera: "...Několik set kroků nad jezem spojuje labské břehy most, z něhož se krásná vyhlídka ke Konárovicům otvírá. Pod mostem se táhne ostrov porostlý topoly, přes jejichž vrcholky vížka zálabského kostela se snivě rozhlíží. Jasný podzimní den se schyloval k západu, když jsem na mostě stoje zrakům po dojímacím okolí tom blouditi dával. Vůkol mne bylo živo, občané opustivše denní své zaměstnání těšili se před prahy svými z krásného večera, bystře projížděly štíhlé ložky vlny labské, volnými kroky se vracela stáda s pastvy, břeh oživovaly hry bezstarostné mládeže. Opustiv most ubíral jsem se vlevo podle řeky dále. Domky zponenáhla mizely a cesta vedla samými zahradami, jejichž stromy při nejlehčím zavátí větěrku zažloutlé listy na zem sypaly. Příroda si stlala lůžko k odpočinutí zimnímu..."

Dřevěný most se objevuje také v básni kolínského básníka Karla Legera "Kolín péta páně 1790", otištěné v časopise Květy z roku 1890. Báseň líčí velikonoční výlet kolínské smetánky z města přes most a zálabskou skálu do Borků a v jejím závěru čteme tyto verše:

"...Ale blízko večer, už se hlásí chladem
a růžové mráčky plují nad západem.

Z Borků, kde se stmívá, všecko domů spěje,
jako když se z úlů včely vyrojí.

Pod návaem lidu starý most se chvěje.

Ale pan purkmistr doufá v pokoji:

Pán bůh dá, že dnes to ještě přestojí !"

Vjezd na most z městského břehu byl ozdoben dvěma kamennými sochami svatých. Po zrušení mostu byla jedna z nich přenesena za město a postavena vedle silnice k Veltrubům a stojí tam dodnes. Druhá našla nové místo ve výklenku kamenné zdi za bývalou děkanskou zahradou na Kutnohorském předměstí, která byla před čtyřmi roky zbořena.

Starý dřevěný kolínský most skončil neslavně. Když byl postaven nový, prodal jej rakouský erár za 2 200 zlatých kolínskému rybáři Hynku Vackovi. Vacek jej rozebral a dříví měl pak ještě dlouho složeno na břehu u cesty, až ho musela městská rada upomínat, aby je odklidil.

A to už byl úplný konec slavného staletého dřevěného mostu v Kolíně.

Nový železný most v Kolíně se začal stavět v roce 1878. Stavební povolení vydalo okresní hejtmánství dne 23. srpna 1878, v říjnu téhož roku byla stavba zahájena a v dubnu 1879 se začalo s montáží železné konstrukce. Spodní stavbu mostu prováděl ing. František Kozák a stála 37 012 zlatých, železnou konstrukci o váze 419 040 kg dodala Vojtěšská huť na Kládně za 94 280 zlatých a 30 krejcarů. Most měl plochu

6 300 m², byl 179,28 m dlouhý a 6,13 m široký. Mostní konstrukce, která se skládala ze tří samostatných polí, byla položena na obou předmostích a dvou pilířích, z nichž jeden byl vybudován na Hořejším ostrově, na nějž vedlo z mostu schodiště. Spodek mostu byl jen šest metrů nad normální hladinou Labe. Most byl postaven několik desítek metrů proti proudu řeky od starého dřevěného mostu. Na zálabské straně vycházel ze středu Jiráskova náměstí /které se tehdy nazývalo Svatovítské náměstí/, vedl přes Hořejší ostrov a na městské straně ústil přímo proti úrovňovému přejezdu přes koleje státní dráhy, které byly chráněny zvláštními posunovacími závory, jimž lidé říkali "šraňky". Za přejezdem dráhy začínala u zahradní restaurace U jelena dosti strmá ulice, vedoucí ke kapucánskému klášteru. Vozovka na mostě byla vyštětovaná a uválcovaná, ale chodníky byly ze dřeva, z úzkých prken, která se při chůzi klepala a mezi nimiž byla vidět dole řeka.

Dne 27.července 1879 byl nový železný most vysvěcen a na začátku srpna předán do užívání.

Jako na starém dřevěném mostě tak i na novém železném se vybíralo mýto, které tehdy činilo za jeden kus tažného dobytka ve spřežení osm krejcarů a mimo spřežení čtyři, za jeden kus hnačeného dobytka tři krejcare, za osobu s károu neb s ručním vozíkem dva krejcare, za pěší osobu krejcar. Od placení byly osvobozeny c.k. vojenské osoby, c.k. finanční stráž a místní policie, dále osoby jedoucí na voze nebo na koni a školní mládež, jdoucí do školy. Za pohřební průvody se platilo paušálně pět až deset zlatých.

Nejvíce byli mýtními poplatky postiženi dělníci, kteří

bydleli na Zálabí a denně docházeli do práce do továren na Kutnohorském předměstí. Proto také si začali pak více stavět své domky na Kutnohorském předměstí, z čehož zase těžili majitelé pozemků a stavební podnikatelé.

Státní správa nevybírala mýtní poplatky sama, ale vybírání mýta pronajímala. Dlouhá léta měl mýto v nájmu pan Malý za pět tisíc zlatých ročně. Co vybral navíc, bylo jeho. Při vybírání mýta se počínal dost hrubě a krutě vymáhal poplatky a jeho žena jej v hrubosti ještě předčila. Na městský úřad docházely stále stížnosti a pan Malý byl ne-zřídka za své jednání pokutován a jeho žena dokonce uvězněna. Aby byl zachován pořádek, musel stále u mýta asistovat městský strážník. Pan Malý z mýta značně zbohatl.

Mýto na mostě jako pozůstatek zašlých dob ztěžovalo přechod přes most stále více, čím více dopravní ruch ve městě vzrůstal. Lidé si z něho také tropili žerty, vymýšleli různé způsoby, zejména mladí dělníci, učedníci a studenti, aby nemuseli mýto platit a aby pozlobili pana mýtného. Sedali si na vozy, jedoucí přes most, nebo jeden vezl druhého na vozíku, na káře nebo na trakaři anebo i přenášel na zádech.

Placení jednoho krejcaru mýtného poplatku za přechod mostu od pěších přestalo od 1. ledna 1884, protože prý náklady na udržování mostu byly dostatečně kryty "jezdným mýtem". Toto mýto bylo pak zrušeno až na počátku našeho století.

O železném mostu, který jako dlouhý železný mřížovaný truhlík ležel nad hladinou Labe půl století, není toho mnoho k vyprávění. Způsobil nebyvalý rozkvět zálabského

Svatovítského náměstí, které se stalo druhým centrem Kolína. Rozvíjel se tu rušný obchodní a společenský život. Po založení Komunistické strany Československa v Kolíně se stalo místem proletářských prvomájových demonstrací a slavností, mnoha veřejných schůzí a táborů lidu. Most oživil také Hořejší ostrov, který byl z mostu dobře přístupný. Od roku 1874 tam stála budova se sálem na místě staré střelnice a v roce 1880 tam postavil zámecký sládek Bayer spolu s ředitelem kolínského panství Františkem Taškem restauraci. Pořádaly se tam společenské plesy a taneční zábavy a hrálo se tam také i divadlo. Ostrov se tehdy nazýval Střelecký ostrov.

V roce 1897 bylo pod mostem zavěšeno vodovodní potrubí, jímž se vedla pitná voda z městského vodovodu pro celé zálabské předměstí. Městská rada zamýšlela postavit pro Zálabí samostatný vodojem na Vinici, protože tam byly zjištěny bohaté prameny, ale Zálabští protestovali, že se nedají odstrkovat a že musejí dostat stejnou vodu, jakou mají ve městě.

Každý, kdo vjížděl nebo vcházel na most, si přečetl na oblouku nad mostem nápis: "Dovolené zatížení 60 q i s vozem. Auto 6 km. Vyhýbání pouze na pilířích. Vzdálenost vozidel od sebe 40 m." A na tabuli, zavěšené nad výjezdem z mostu na městské straně mohl každý číst velikým písmeny napsané heslo: "Čechové, kupujte u Čechů."

Frekvence na železném mostě byla na svou dobu dosti hustá, v roce 1925 bylo napočítáno, že po něm přešlo v průměru 1 300 vozidel denně.

28. října 1918 byl most svědkem radosti kolínských občanů z nově nabyté svobody, projevované tím, že za posměšného zpěvu c.k. rakouské hymny "Zachovej nám hospodine císaře a naši zem" házeli z mostu do Labe nenáviděné státní znaky rakouského mocnářství dvouhlavé orly, strhané z úředních budov ve městě.

Ale o tu^{už} (několik desítek metrů od tohoto mostu na západ po proudu řeky, přibližně tam, kde kdysi stával starý dřevěný most, bylo rozlehlé staveniště nového železobetonového mostu.

Železný most sloužil až do 7.června 1927, kdy na něm byl provoz uzavřen. Železnou konstrukci mostu koupila za 82 290 Kč kolínská firma V.Mazač, která začala dne 10.zářím mostní konstrukci rozebírat a 6.června 1929 demontovala poslední železný nosič. Pak už zbylo odstranit jen kamenné pilíře. Tím skončila historie železného silničního mostu v Kolíně.

Nynější železobetonový most se stavěl jako součást regulace celého toku Labe, které mělo být splavné pro říční lodi z Mělníka až do Hradce Králové. O regulaci se jednalo již od konce minulého století, ale jednání bylo příliš pomalé a vleklé, aby se mohlo počítat s rychlou stavbou mostu.

Kolínský básník Karel Leger tehdy napsal báseň, která vyjadřovala veřejné mínění všech, kteří nevěřili, že se bude kdy regulace Labe stavět. Nazval ji "Labskou pohádkou":

" V labských tůních vodníci,
víly v proudu hrající
zděsily se, polekaly.

Hej !

Neštěstí se na nás valí,
regulace, dráhy vodní.
Zvlnila se řeka. Pod ní
splašený byl rej.

K útěku se víly strojí,
garderóbu vážou svoji:
trochu pěny, trochu řas,
hřebínky na zlatý vlas,
všecko vážou do ranečku.

Na vodníka křikly: Hej !
Vzhůru, vzhůru, pradědečku,
utec s námi, ruku dej !
Neštěstí se na nás valí,
regulace, Hej !

Starý vodník rozespalý
zabrouk na ně ze své skrýše:
Plané strachy, povídám,
zpět se vrátí Labe spíše.
Hloupé děti, tiše, tiše.
Ryby budou smát se vám,
že věříte pohádkám.!"

Nikdo také nevěřil, že se bude brzy regulace provádět,
ale obchodníci a podnikatelé si mnoho od ní slibovali,
zvláště když dne 29.května 1905 se konala v Kolíně infor-

mativní komise, na níž byla předložena tři alternativní řešení, z nichž třetí varianta, která se zástupcům města i okresu zamlouvala, počítala například se zrušením obou kolínských ostrovů, u Kmochova ostrova mělo být zasypáno pravé rameno mezi ostrovem a zálabským břehem a měl být vybudován plavební kanál, který by obcházel město severně po zálabském předměstí. Most byl situován v tomto projektu v ose Rubešovy ulice a na Zálabí měl ústít na kolmou rampu, z níž se mělo sjíždět na široce vybudované nábřeží. Zástupci města návrh přijali, protože počítali, že plavební kanál na Zálabí bude znamenat vybudování velkého přístavu v Kolíně, a požádali jen, aby ve směru prodloužené osy mostu bylo z rampy vybudováno široké schodiště.

Původní projekt mostu byl sdělán s ohledem na zamýšlenou přestavbu kolínského nádraží tím způsobem, aby se přemostila dvoukolejná trať Společnosti státní dráhy otvorem 10,40 m širokým, kdežto Labem mělo být překlenuto třemi oblouky o rozpětí po 19,40 m, dále dolní část ostrova klenbou o rozpětí 25,40 m a pravé labské rameno klenbou o rozpětí 29,90 m. Na levém břehu pak se měl zřídit pro pobřežní komunikaci otvor 6 m a na pravém břehu otvor 8 m široký. Ku spojení mostu se silnicí k nádraží /které tehdy stálo mezi kolejemi Státní dráhy a Severozápadní dráhy jako ostrov/ měla sloužit rampa 15 metrů široká o spádu 4 % a pro pěší komunikaci směrem k podzámeckému mlýnu schodiště. Obě tyto komunikace se umísťovaly mezi tehdejší přejezd a vlastní most, to znamená, že schodiště mělo být na opačné straně, než je dnes. Přístup na Hořejší ostrov se projektoval

širokým schodištěm a spojení se Zálabím 15 metrů širokou rampou do Veltrubské ulice. Pro tuto rampu bylo vykoupeno místo a probourána ulice. Celý most měl spočívat na osmi pilířích a železniční nadjezd na dvou dalších.

Jednání pak trvalo opět několik let, projekty se stále měnily, ale problém řešení tkvěl stále ve způsobu výstění mostu, ve městě a zejména na Zálabí. Návrhy upustily od kolmé rampy na konci mostu na Zálabí a navrhovalo se, aby most byl sveden obloukem do Mlýnské ulice místo na pobřeží, anebo na Jiráskovo náměstí, které by mělo být zvětšeno zbouráním celého západního bloku domů.

Na zasedání městské rady dne 19. března 1912 oznámil starosta, že ještě v tomto roce bude zahájena stavba mostu, nejdříve elektrické hydrocentrály, v následujícím roce pak bude zahájena stavba jezu pod třemi mostními oblouky a v roce 1914 již samotná stavba mostu. Skutečně také v roce 1912 firma Kapsa a Müller se stavbou nového železobetonového mostu v Kolíně započala. Na podzim roku 1913 byla zaimkována pravá část mostu a na jaře 1914 bylo započato s jeho vlastní stavbou. Během první světové války stavba pokračovala jen pomalu až byla téměř zcela přerušena.

Ještě most nestál, a už měl jméno. Dne 28. dubna 1916 měl starosta města Dr. Alfréd Jelínek v obecním zastupitelstvu loajální projev, v němž řekl, že válečná doba doléhá těžce na celou říši, že každý s hrdostí hledí na vynikající činy rakouských vojáků vedených statečnými vojevůdci. Aby jejich jména co skvělé vzory zářila na památku, pojmenována jsou význačná místa po těchto hrdinech. Celá řada

měst dala již výraz svým vlasteneckým citům, a proto městská rada navrhuje, aby nové nábřeží po levé straně Labe bylo pojmenováno "Nábřežím císaře Františka Josefa Prvního" a nově projektovaný most "Mostem arcivévody Karla Františka Josefa". Všichni přítomní členové obecního zastupitelstva vyslechli celý starostův projev vstojе a návrhy jednomyslně schválili.

Most potom dostal ještě jiná jména. Po převratu, dne 31. října 1918 konali kolínští studenti svou první schůzi a navrhli jméno "Most doktora Denise". V roce 1921 byl most nazván Masarykovým jménem. To však stále ještě daleko nebyl most hotov, nebyly tehdy ještě ani jeho základy nad vodou příliš vidět.

Po skončení první světové války byly práce na stavbě mostu obnoveny, ale opět pokračovaly pomalu. Dne 2. června 1921 se teprve započalo se stavbou posledního pilíře a do konce roku 1922 bylo všech osm pilířů vyvedeno nad hladinu řeky.

V květnu 1920 se jednalo v obecním zastupitelstvu opět o zálabském předmostí, a tehdy se zastupitelstvo usneslo zachovat část města "Na skále" v tom stavu, jak je, se všemi nepravidelnostmi uliček a koutů a na věčné časy tak uchovat zvláštní ráz tohoto prostoru, upomínající na starou vesnici, a nepovolovat tam jiné stavby, které by celkový vzhled této lokality narušovaly.

V dalších projektech vyústění mostu na zálabské straně bylo upuštěno od kolmého zaústění jako na pobřeží tak i do Mlýnské ulice a navrhovalo se založení nového osmiúhelníkového náměstí v ose mostu, které mělo být spojeno

s Brankovickou ulicí a odtud mělo vést široké schodiště Na skálu. Návrh byl čtyři týdny veřejně vyložen a nebylo k němu podáno námitek, proto jej obecní zastupitelstvo schválilo, i když vyžadoval velký výkup nemovitostí. Zdaleka to však nebyl návrh poslední. Již v září 1920 město požádalo prof. dr. Engla z Prahy o nový projekt na vyřešení zálabského předmostí.

Mezitím se začala v Kolíně vzmáhat nezaměstnanost a město naléhalo na Vodocestné ředitelství, aby se intenzívně pokračovalo ve stavbě mostu, při níž by nezaměstnaní dělníci mohli dostat práci. Práce však nejen že nepokračovaly aspoň dosavadním tempem, ale byly zcela zastaveny. Příčinou byl návrh ředitelství železnic na změnu projektu té části mostu, která přemostňuje těleso dráhy. Změna souvisela se strategickým významem železniční trati Praha - Česká Třebová - Košice, která se v nové republice stala životně důležitou spojnici západu státu s východem. Plánovalo se rozšíření tratě z Prahy do Kolína z dvoukolejné na čtyřkolejnou, a to vyžadovalo změnu přemostění dráhy v Kolíně, které v původním projektu počítalo s propustností jen dvou kolejí; nyní se požadovalo, aby tam mohlo vést pět kolejí, čtyři průjezdné a jedna manipulační. Počítalo se předem již také s elektrifikací dráhy a vyžadovalo se zvětšení světlé výšky mostu o 64,5 cm proti původnímu projektu.

Polohu mostu a jeho šířku již nebylo možno měnit, protože byly založeny již všechny pilíře a pravá zeď rampy k nádraží byla již z velké části postavena. Po dlouhých

studiích a poradách se konečně rozhodlo zřídit železniční přejezd o dvou otvorech, z nich levý, 13,35 m široký, přemostí tři a pravý, 9,25 m široký, přemostí dvě koleje. Jak bylo požadováno, čtyři koleje budou průběžné a pátá manipulační bude končit v nějaké vzdálenosti za mostem.

V únoru roku 1923 bylo docíleno dohody a Ředitelství státních drah zadalo zhotovení příslušných projektů. Začátkem prosince roku 1923 již byly nové plány předloženy, schváleny a Vodocestné ředitelství přislíbilo na jaře 1924 začít opět s pracemi na mostě.

V roce 1923 navštívil město Kolín ministr veřejných prací A. Srba, který také slíbil stavbu mostu urychlit. Ale byly to všechno jen sliby. Stavba mostu se nepohnula ještě celý další rok. Stále se jen projektovalo. Změnami, vynucenými správou dráhy, byl také narušen původní projekt mostu, pokud jde o jeho celkový vzhled, a proto bylo uloženo architektu Františkovi Roithovi vypracovat nový návrh. Jeho práce byla značně ztížena tím, že musel brát zřetel na části mostu, které již stály a byly postaveny podle původního projektu. Můžeme říci, že se mu práce podařila, neboť dal mostu novou podobu, vynikající svým moderním estetickým a výtvarně jednotným pojetím.

Konečný projekt mostu, tak jak byl konečně přijat k provedení, je popsán takto: Most vychází na městské straně u horní části Rubešovy ulice z kóty 206,26 a stoupá až do středu přejezdu na kótu 206,33. Odtud klesá mírným spádem 2,5 % až nad VIII. pilíř /poslední/ na kótu 202,22 a v jeho pokračování vede rampa, prozatímně 13 metrů širo-

ká, ve spádu 4,25 % k ulici Veltrubské. Mostovka bude 12 m široká, z čehož zaujme 7 m vozovka a po 2,50 m chodníky. Tato šířka bude zvětšena pouze na přejezdu přes dráhu, který směrem k Rubešově ulici se rozevívá, a z konstruktivních důvodů nad otvorem mezi V. a VI. pilířem, pod nímž bude vestavěna hydroelektrárna o čtyřech turbínách, která vyžaduje 14 metrů šířky. Státní dráha jest přemostěna 66 cm vysokými nýtovanými nosiči s betonovou výplní, které spočívají na krajních dvou pilířích, založených na skále, a podepřenými mezi pilíři opěrou z nýtovaných sloupů a podvlakem, rovněž s betonovou výplní. Otvor 6 m široký k podzámeckému mlýnu jest vynechán, a proto pilíř č. I., který byl vyžděn až do úrovně terénu, se úplně opustil. Cesta ke mlýnu ponechá se zatím v témž místě, jak jest nyní, a k projíždění pod most bude zatím sloužit menší otvor přejezdu dráhy, postavený pro budoucí dvě koleje po pravé straně. Tři mostní otvory přes hlavní řečiště, každý o rozpětí 19,40 metrů, provedou se z armovaného betonu. Každý otvor bude překlenut dvěma pasy tvaru parabolické úseče, 3 metry širokými, ve vrcholu 50 cm silnými a 6 metrů od sebe vzdálenými. Nad nimi ponechají příčné železobetonové trámy o průřezu 40/82 cm, opřené železobetonovými pilířky 40 cm silnými a 3 m širokými do klenbových pasů, 15 cm silnou mostovku, ztuženou podélnými žebry průřezu 20/30 cm, po obou krajích však trámy 20/40 cm silnými. Otvor nad hydroelektrárnou bude přemostěn železobetonovou rámovou konstrukcí o rozpětí 25,40 m a 14 m širokou. Spodní stavební část hydroelektrárny jest již od roku 1914 hotová a strojní zařízení provede se po dokončení mostu. Otvor přes plavební kanál, provedený ze železobetonu

ve tvaru plné segmentové klenby v šířce 12 metrů, má rozpětí 29,90 metrů, sílu ve vrcholu 60 cm a v patkách 71 cm. Na této klenbě spočívá nesena vrcholovou částí klenby a deseti příčnými trámy profilu 20/30 cm, uloženými na železobetonových sloupech 20/40cm silných, vztyčených na rubu klenby, 15 cm silná armovaná mostovka, zesílená šesti podélnými žebry o průřezu 20/29 cm a dvěma krajními žebry 20/40 cm silnými. Poslední 8 metrů široký pobřežní otvor jest vytvořen jako železobetonová 25 cm silná plná polokruhová klenba s parapety po obou stranách a s násypem až do výšky vozovky a chodníků.

Rampa na levém břehu se provede tím způsobem, že se pravé zdi, postavené podle původního projektu, použije jako zdi levé, což ovšem vyžaduje upravití její původní rubovou plochu jako líc. Pravá zeď jest již postavena na původní zdi nábrežní. Ježto však mezi I. a II. pilířem jest vestavena městská stoka, jalová a rybí propust' a proplachovací potrubí pro přístav, nebylo lze provésti rampu podle nového projektu souvisle, aby byl zachován přístup k vstupním a uzavíracím šachtám těchto propustí, umístěným těsně nad mostem. Proto bylo nutno zřídití přes tyto šachty v rampě most o rozpětí 13 metrů. Jeho pilíře však nebylo možno založiti na slabé klenby zmíněných stok a propustí, i bylo nutné zřídití mezi nábrežní a rampovou zdí, jakož i mezi II. a I. pilířem mohutné železobetonové trámy, na nichž se teprve tyto pilíře postavily. Rampa jest v nejužším místě asi 10,50 m široká, o spádu 5,1 %, a rozšiřuje se směrem k lázním až na 40 metrů. Na straně k Labi tvoří terasu

11,30 m nad hladinou normální vody a má zde na délku asi 25 metrů od můstku horizontální chodník, jenž končí jakousi vyhlídkou. Druhá část pravého chodníku však klesá od můstku současně s vozovkou. Na protivodním konci terasy zřídí se schody, jimiž se přejde z terasy na nižší část chodníku. Rozdíl výšek mezi terasou a klesajícím chodníkem při vozovce převede se zeleným svahem, buď travnatým nebo křovinami osázeným, na jehož horní hraně se vysází řada stromů. Sestup ke břehu Labe bude umožněn jednak od lázní, jednak 1,5 m širokými schody asi ve vzdálenosti 85 m od můstku směrem proti vodě. K sestupu z mostu na cestu, vedoucí k podzámeckému mlýnu, zřídí se opět schodiště u II. mostního pilíře /pobřežního/ a na Horní ostrov sestoupí se rovněž mohutným schodištěm 2,5 metru širokým.

Most se opatří po obou stranách obloučkovým železobetonovým zábradlím s výplněmi ze čtyřhranných železných tyčí. Průčelní plochy mostu a pilířů pokud nebudou obloženy žulovými kvádry, opatří se ušlechtilou omítkou ze žulové drti, keramicky opracovanou, takže budou činiti dojem ploch žulových, avšak zábradlí na vnitřní straně bude hladce broušeno, aby jeho plochy nebyly drsné.

Nový projekt mostu byl tedy hotov, ale práce na stavbě mostu stále nepokračovaly. Na zasedání obecního zastupitelstva dne 6. května 1924 interpeloval zástupce Komunistické strany Československa soudruh František Duchoň a žádal, aby se zakročilo na příslušných místech za urychlení stavby mostu, dostal však odpověď, že pokračování ve stavbě je odsunuto až na rok 1925. Nové prodloužení stavby bylo ostře

kritizováno i jinými členy zastupitelstva, že nikde se veřejné práce neprovádějí tak pomalu jako v Kolíně a dvanáct let rozdělaná stavba mostu že město hyzdí a způsobuje jeho obyvatelstvu mnoho nesnází a nepříjemností.

S dokončením mostu a zejména jezu pod ním bylo totiž spojeno také vybudování kanalizace na celém kutnohorském předměstí. Jez pod mostem měl zvednout hladinu Labe a teprve potom mohla být kanalizace^z této velké a průmyslové části města zaústěna do řeky. Tato důležitá investice musela být vzhledem k protahování stavby mostu rok od roku odkládána, až zemská politická správa stanovila nejzažší termín pro její provedení do konce roku 1925. Proto se také město snažilo uspíšit dokončení stavby mostu, aby mohlo realizovat tuto životně důležitou investici, podmiňující další rozvoj celé východní části Kolína.

Nový projekt mostu byl Ředitelstvím pro stavbu vodních cest teprve na jaře roku 1925 předán firmě Kapsa a Müller k vypracování detailních plánů a výpočtů a k zahájení další stavby.

Projekty i realizace obou předmostí byly záležitostmi města. Na projetech se stále pracovalo, měnily se a vystřídal se na jejich zpracování několik architektů. V říjnu roku 1926 předložil na vyzvání městské rady architekt František Reith návrh vyústění mostu na Zálabí. Navrhl vytvoření náměstí na konci mostu a do něho symetricky zaústil ulice Legií, Veltrubskou a Brankovickou. Náměstí mělo být zastavěno souvislými bloky dvoupatrových domů, jen v části vyústění mostu měly být domy třípatrové. Přístup do Mlýn-

ské ulice řešil podjezdem a pěší příchod na nábřeží schodištěm.

V příštím roce 1927 vypracoval nový projekt zálabského předmostí architekt Vladimír Wallenfels. Ten řešil zálabské vyústění mostu také na rozlehlé náměstí, ale za cenu jeho pravidelnosti znesnadňoval přístup do Veltrubské ulice, což vyvolalo protesty zálabských občanů.

Opravné práce na stavbě mostu byly znovu zahájeny až v roce 1926. V dubnu toho roku vydalo Ředitelství pro stavbu vodních cest příkaz stavební správě, aby pokračovala ve stavbě mostu a zálabskou rampu stavěla podle původního projektu. Práce se pak rozběhly již plnou parou a most po patnácti letech od zahájení stavby šel ke svému dokončení.

V té době se také započalo s přestavbou Starokolínské silnice. Do té doby silnice, spojující Starý Kolín s Novým, přecházela obě tratě Brno - Kolín a Čáslav - Kolín, tedy tratě Státní dráhy a Severozápadní dráhy úrovnovým přejezdem u továrny na droždí. V souvislosti s přestavbou celé kolínské železniční stanice byl v roce 1927 tento přejezd zrušen a vystavěl se nový úsek silnice od tohoto zrušeného přejezdu podél pravého svahu nového železničního náspu trati Čáslav - Kolín na straně k Labi od továrny na droždí k městským lázním, kde se připojil k nově vybudované silnici vedoucí po rampě z mostu k lázním.

V květnu roku 1927 byla stavba mostu skutečně, i když ještě ne zcela, dokončena a připravovalo se otevření mostu pro veškerý provoz.

V úterý dne 31. května 1927 v 9 hodin dopoledne byla provedena na mostě zatěžkávací zkouška. Ke zkoušce bylo použito sentinelu /nákladního auta na parní pohon/ firmy Loupal ze Starého Kolína, naloženého dlažebními kostkami, takže i s nákladem vážil 160 metrických centů, a automobil pana Honejska z Kolína o celkové váze 73 q. Automobil přešel most bez závady, ale sentinel na třech místech promáčkl čerstvou dlažbu vozovky až do hloubky dvaceti centimetrů a po celé délce rampy i mostu zanechal za sebou znatelnou kolej. Jinak zatěžkávací zkouška dopadla dobře. Největší oblouk mostu nad labským ramenem při zálabském břehu vykázal při zatížení 240 q pružné deformace 0,3 milimetru, trvalé deformace nebyly zjištěny žádné. U dalších mostních oblouků byly pružné deformace ještě menší a trvalé také žádné.

O té zatěžkávací zkoušce se vyprávěly po Kolíně různé žerty, že například nebylo nutno si vyúčtovat sentinel a nákladní automobil, ale že mohl přejít přes most spolek kolínských řezníků s praporem a zatížení mostu by bylo stejné a zkouška lacinější. Co je na tom pravdy, nevím, ale četl jsem to v jáněch tehdejších kolínských novinách.

Dne 5. června 1927 byl provoz na novém mostě zahájen. Dva dny na to byl uzavřen provoz na starém železném mostě a 18. srpna 1927 byl uzavřen přejezd dráhy u starého železného mostu a otevřen provoz na rampě vedoucí z mostu k lázním a dále k nádraží i na druhé rampě vedoucí z mostu na k továrně Kolinea, která pak byla nazvána ulicí Na pobřeží. Byla také demontována železná lávka pro pěší přes dráhu, k

která tu stála od roku 1893 a usnadňovala pěším přechod přes dráhu do Rubešovy ulice v době, kdy byl přejezd dráhy uzavřen.

Nový železobetonový silniční most byl stavbou na svou dobu moderní a technicky i výtvarně pěkně řešenou. Bezesporu přispěl ke zlepšení vzhledu města a svým mimoúrovňovým přechodem přes dráhu usnadnil komunikaci ve městě.

Most spočívá, jak už bylo řečeno, na osmi pilířích, z nichž tři na městské straně a dva na zálabské jsou založeny na skále, dva na železobetonových až 15 metrů dlouhých pilotách a armovaných betonových deskách o síle jednoho metru, jeden pilíř spočívá na dřevěných pilotách. Tři oblouky přes hlavní řečiště mají rozpětí po 19,40 m, oblouk přes plavební komoru při zálabském břehu má rozpětí 29,90 m a oblouk nad silnicí na zálabské straně je 8 metrů široký. Na městské straně propust pro dráhu a cestu vedle ní je přes 23 metry široká. Ve střední části mostu je umístěna hydroelektrárna, která tam byla vybudována proto, aby vyráběla levný elektrický proud pro oba labské mlýny a zámeckou vodní pumpu, které stržením labského jezu přišly o vodní pohon. Jez na Labi mezi zálabským /podskalským/ a městským /Podzámeckým/ mlýnem byl stržen vyhozením do povětří dne 15. srpna 1931. Z mostu vedou tři schodiště, jedno na městské straně na cestu k mlýnu, druhé ze středu mostu na Hořejší ostrov a třetí na zálabské straně z rampy mostu na Podskalské nábřeží.

Kolaudace mostu byla provedena dne 21. března 1928.

Most byl tedy hotov, ale stále ještě nebyla definitivně

vyřešena obě jeho předmostí. Jeden kolínský časopis vyjádřil výstižně tehdejší situaci takto: "Náš nový most jest již hotov, ale zodpovědní činitelé lámou si stále ještě hlavu tím, jak se dostanou občané na most a s mostu". Na Zálabí byl most provizorně ukončen dosti prudkým sjezdem, jemuž lidé říkali "skluzavka" a který byl až v roce 1934 upraven navážkou do dnešního stavu. Proti mostu se začaly již v květnu roku 1927 stavět nájemní domy s 21 byty pro státní zaměstnance, k nimž byl v roce 1931 v ulici Legií přistavěn další nájemní dům.

Na městské straně byla situace snad ještě horší. Původně se tam počítalo také s rozsáhlým předmostím, do něhož by ústala Rubešova ulice a nově projektovaná ulice od kláštera, která už také dostala jméno "Tusarova". Vzhledem ke strategickému významu mostu, umožňujícímu průjezd městem ve směru od severu k jihu, požádala městská rada o finanční příspěvek na úpravu městského předmostí ministerstvo národní obrany, které však žádost města v roce 1933 zamítlo. Úpravu předmostí stěžovaly sobecké zájmy stavebního podnikatele Záruby a obchodníka Erharta, kteří chtěli využít rušného prostředí a postavit přímo proti mostu veliký obchodní dům. Třebaže město bránilo této stavbě, vlivní podnikatelé prosadili svou, a proto zde dnes téměř v samotném hrdle mostu stojí hotel Savoy s obchodními místnostmi v přízemí.

Tak jako železný most před sto lety způsobil rozkvět zálabského Jiráskova, tehdy ještě Svatovítského náměstí a přilehlé části Ovčárské ulice, tak nový most před půl stoletím byl příčinou konce rozkvětu tohoto prostoru, neboť

všechn dopravní a s ním i obchodní ruch se přestěhoval na konec nového mostu. Na zálabském náměstí utichly kroky mnoha chodců a ve ztichlém prostranství pomalu odumíral i obchodní život. Střed zálabského předměstí se s novou dopravní situací přestěhoval odtud několik desítek metrů na západ.

Do konce šedesátých let minulého století byl starý dřevěný most jediným mostem v Kolíně. V roce 1868 se začal rodit jeho první druh pro nově projektovanou železnižní trať z Kolína do Mladé Boleslavi. Dne 18. února 1867 vydalo c.k. rakouské ministerstvo obchodu ve Vídni koncesi na stavbu dráhy a ihned se začalo s projektováním a stavbou.

V komisi, která zasedala ve dnech 13. a 14. března 1869 v hotelu "Na počtě" /Rorejcova ulice čp. 8/, byl předložen projekt dráhy, v němž mezi nádražím a Labem byla projektována zemní vysoká hráz, po níž vedly koleje nové dráhy, a přes Labe byl navržen železný most o třech otvorech a celkové světlosti 100 metrů. Obec Tři Dvory protestovala proti zřízení zemní hráze mezi nádražím a železnižním mostem přes Labe, poněvadž by se tím zúžil průtok vody a způsobily by se zátopy. K tomuto protestu se připojili i zástupci města Kolína, neboť se obávali, že by velká voda zatopila i Zálabí a Kutnohorské předměstí. Zástupci dráhy přijali tyto námítky jako opodstatnělé a svolili vedle mostu zříditi v zemní hrázi dva otvory, každý o světlosti 16 metrů.

Samotný železnižní most v Kolíně se stavěl v letech 1868 - 1870. Dne 30. srpna 1870 byla na něm provedena za-

těžkávací zkouška soupravou vagónů, naložených šterkem, které železničáři říkali "šutračka". Dne 29. října 1870 byl provoz na trati v úseku Kolín - Mladá Boleslav zahájen.

Pro stavbu Severozápadní dráhy i nového ostrovního nádraží mezi ní a Státní dráhou bylo třeba navézt ohromné množství zeminy. Kde ji vzít? Nejlépe na Zálabí z pískového kopce, který patřil zálabské obci. Investor dráhy jej koupil za čtyři tisíce zlatých a po provizorním dřevěném mostě, který dal postavit souběžně s právě budovaným železničním mostem, jej celý převezl na levý břeh. Ale ani to ještě nestačilo, proto byl dále proti proudu řeky postaven druhý takový provizorní dřevěný most a po něm byla převezena potřebná zemina z kopce Hánína. Na obou dřevěných provizorních mostech byly položeny úzkokolejné drážky, po nichž jezdily dřevěné vozíky o obsahu jednoho krychlového metru, tlačeny dělníky. Tak bylo ze zálabského na městský břeh přepraveno přes půl miliónu kubíků zeminy, vesměs písku.

Násep trati od nádraží k železničnímu mostu, násep nové silnice od nádraží k lázním a zvýšený břeh regulované labské hráze tvořily velký trojúhelník, který ohraničoval původní louku, jejíž povrch byl nyní hluboko pod úrovní dráhy a silnice. Na podzim při zvýšené hladině Labe sem vnikla spodní voda, která se tam udržela do zimy, kdy její hladina zamrzla a vznikle tam kluziště, kam chodilo bruslit celé město. Pamatuji se, že tam jednou také v létě, kdy tam bylo sucho, postavil šapitó cirkus Kludský, o třech manéžích. Potom ještě několik let bylo vidět tři velké kruhy, které v manéžích vyšlapali koně a jiná zvířata při představeních

tohoto tehdy velikého cirkusu. Později byla prohlubeň zasypana a tak rozšířen prostor pro každoroční hostování zábavních podniků, kolotočů a lunaparků. Všeobecně se tomu místu říká "škandálplac".

Po obou dřevěných provizorních mostech, po nichž se převážela navážka na stavbu Severozápadní dráhy a rozšiřování kolínského nádraží, nezůstalo ani památky. V městské kronice, kterou psal kronikář František Potůček, však zůstala zaznamenána zajímavá příhoda, nebo snad jen anekdota, kterou zde ve své kronice opakují: Několik let před stavbou dráhy se odehrál na kolínské radnici tento příběh. Kolínský švec Kvaček, který se živil více než ševcovinou dohazovačstvím, se vychloubal svými vědomostmi a svým rozumem městskému správci Přejímačovi: "Jemnostpane, vždyť já bych mohl být i půlmistrem v Kolíně". Na to mu správce Přejímač odpověděl: "Kvákáte, Kvačku, až písko~~xxv~~vý zálabský kopec se octne na levém břehu Labe, budete vy v Kolíně purkmistrem". Zálabský kopec převezli na levý břeh Labe, ale švec Kvaček se kolínským purkmistrem nestal. Jště dříve jej převezli na pravý břeh Labe /na hřbitov/.

Severozápadní dráha byla stavěna nejprve jako jednokolejná, a proto také původní železniční most byl jen jednou polovinou dnešního mostu. Přístavba druhé koleje se uskutečnila na začátku tohoto století. Dne 14. listopadu 1904 projednávala příslušná komise projekt druhé koleje i přístavbu železničního mostu a při tom přišli zástupci města s požadavkem, aby most byl stavěn tak, aby vedel obou kolejí tam bylo místo i pro lávku pro pěší o šířce 1,80 metru.

Představitelé dráhy se tomu bránili, protože by to bylo spojeno s velkými náklady navíc, a proto vytýčili takové nepřijatelné pro město podmínky, že obecní zastupitelstvo se na schůzi 11. prosince 1907 usneslo od dalšího jednání upustit.

V červnu roku 1908 byl projekt nové přístavby železničního mostu veřejně vyložen a městská rada na svém zasedání 15. září 1908 konstatovala, že c.k. místodržitelství v Praze dalo již povolení k přístavbě mostu. Stavba druhé části železničního mostu trvala asi rok, neboť městská rada ještě 3. srpna 1909 projednávala stížnosti na poškozování luk při stavbě mostu.

Železniční most je umístěn tak nešťastně, že koleje z nádraží na něj musejí vést ostrým obloukem a vlaky zde musejí velmi opatrně a pomalu jezdit. Při opravě dráhy někdy během druhé světové války byl most sice na městské straně asi o metr posunut, aby se oblouk alespoň trochu napřímil, ale mnoho to nepomohlo. Tím se také tento problém nevyřešil, a proto se objevil návrh převést Severozápadní dráhu v úseku mezi Velkým Osekem a Kolínem někde u Klavar přes Labe a vést ji pak do nádraží souběžně se Státní dráhou.

Přestože trať Severozápadní dráhy vede z nádraží po vysokém náspu na most, leží most poměrně nízko nad hladinou Labe a je tak i vážnou překážkou v plavbě velkých lodí po řece. Dříve, když pluly po Labi parníky, musely mít sklápěcí komíny, aby mohly pod mostem proplout. Z téhož důvodu mají nyní tlačné lodě soulodí plavčích do chválnětické elektrárny uhlí, řídicí kabiny uzpůsobeny tak, aby

se mohly posunovat nahoru a dolů a před mostem se snížit, protože by jinak narazily na spodek mostu.

Železniční most stojí ve své první části již 112 let. Přečkal konec starého dřevěného mostu i jeho nástupce železného mostu a je již přes půl století druhem nynějšího železobetonového mostu.

Pověděl jsem, co jsem věděl o historii kolínských silničních mostů i železničního mostu a nyní ještě něco o mostě, jemuž jsme si zvykli říkat "lávka". Vede z města na Kmochův ostrov. Ostrov byl vždy společenským, kulturním a sportovním střediskem města. Byla zde střelnice, hřiště, koupaliště, hrávalo se zde v létě divadlo a konaly se zde různé slavnosti a veselice. Ostrov vystřídal řadu jmen. Nejdříve mu říkali Oběšenec, pak Dolejší, Sokolský, Městský, v roce 1909 navrhly kolínské zpěvácké spolky název Smetanovy sady, ale ten návrh byl na zasedání obecního zastupitelstva 12.května 1909 zamítnut, a pak v roce 1932 přišli sokolové se žádostí, aby se pojmenoval ostrovem Doktora Míroslava Tyrše. Návrh byl projednáván na schůzi obecního zastupitelstva dne 25.října 1932 a tu bylo konečně rozhodnuto, aby "za zásluhy, které si zesnulý kapelník městské hudby kolínské František Kmoch svojí hudbou a písničkami o Kolíně a českou hudbu nejen v republice nýbrž i za hranicemi získal, byl městský ostrov pojmenován jménem jeho". Dost pozdě se rozhodlo město nazvat ostrov, kde Kmoch tak často hrával, Kmochovým jménem, dvacet let po jeho smrti, ačkoli tam Kmochovi obdivovatelé již v roce 1913 postavili jeho pomník.

Původně vedla z města na ostrov dřevěná lávka. V sedmdesátých letech minulého století byla již ve velmi chatrném stavu, a proto město přispělo na její opravu v roce 1876 částkou dvou set zlatých. Dne 23.května 1883 rozhodlo obecní zastupitelstvo převzít lávku od dosavadního majitele Střeleckého sboru za 250 zlatých, když se před tím navrhovalo, aby se na ostrov postavil pořádný most a již se také objevil návrh, aby se vybuodovala lávka pro pěší z ostrova na Zálabí. Obecní zastupitelstvo rozhodlo o stavbě železné lávky pro pěší z města na ostrov dne 18.ledna 1885. Lávka měla spočívat na kamenných pilířích, které postaví město ve vlastní režii. Proto přišlo městu vhod, když ministerstvo obchodu, do jehož správy tehdy patřily i železnice, dalo dne 2.července 1885 souhlas, aby se opěrné drážní zdi v tomto úseku použilo za pilíř pro městskou lávku, když se město zavázalo, že bude opěru udržovat.

Dodání železné konstrukce lávky zadalo město Kladenským hutím a od rybáře Hulíka zakoupilo potřebný pozemek, neboť železná lávka bude stát jinde, několik metrů proti proudu, než stála původní dřevěná. V březnu roku 1885 byla zadána stavba pilířů za 4 316 zlatých staviteli Janu Sklenáři z Kolína a Kladenské hutě již také přivezly a smontovaly v tom roce železnou konstrukci lávky o váze 386 q. V květnu roku 1885 byla již lávka hotova a 7.května městská rada podala žádost o povolení vybírat na lávce mýto dva krejcarů za osobu. Třebaže se potom vybíral mýtný poplatek za přechod po lávce jen jeden krejcar, vynášela toto mýto ročně značné částky, například již v roce 1886 se vybralo

376 zlatých a 57 krejcarů, v roce 1891 to bylo 305 zlatých a 58 krejcarů, v roce 1892 dokonce 389 zlatých a 12 krejcarů.

Lávka byla při vyústění na ostrov zakončena schodištěm, které bylo v roce 1894 zrušena a nahrazeno strmou rampou. Od začátku byla lávka uzavřena na městské straně vraty. Vypadá to jako žert, ale doopravdy je v protokole městské rady ke dni 27.června 1904 zápis, že se městská rada rozhodla upravit vrata tak, aby se zamezil přístup na ostrov kočkám.

Železná lávka na ostrov slouží Kolíňákům dodnes, bez mála již sto let. Bez ní si přístup na Knochův ostrov již vůbec nedovedeme představit. Kolik lidí přes ní přešlo, někteří odvážlivci z ní dokonce skákali v létě do řeky. Dnes to již není možné, protože labské rameno mezi městským břehem a ostrovem už dávno není tak hluboké, jako bývalo, zřízením hráze při regulaci se stalo slepým ramenem a zaneslo se; dnes je tam jen bahno. Zvláštní je, že se tam již několik let drží labutě.

Od doby, kdy město převzalo od Střeleckého sboru do své správy původní dřevěnou lávku z města na ostrov, se objevují návrhy, aby se postavilo její pokračování a prodloužení i z ostrova na Zálabí. První takový návrh předložil doktor Radimský v roce 1883 a když se v roce 1885 stavěla železná lávka, uvažovalo se o postavení dřevěné lávky na Zálabí ze dřeva ze zrušené dřevěné lávky vedoucí z města na ostrov. Dokonce ve schůzi městské rady dne 7.července 1886 bylo oznámeno, že se stavbou dřevěné lávky na Zálabí

se započne ještě téhož roku. Stavba se však neprovedla, a proto doktor Radimský svůj návrh v roce 1889 opakoval. O deset let později, v roce 1899 odpověděl purkmistr na interpelaci radního Sojky v obecním zastupitelstvu, že projekt lávky jest již hotov. Dne 28. května téhož roku se otázkou stavby lávky z ostrova na Zálabí zabývala městská rada, kde byl podán návrh zadat projekt na lanovou lávku bez prostředního pilíře v řečišti. Na podzim téhož roku se objevila otázka stavby lávky opět na pořadu jednání městské rady a bylo usneseno opatřit plány a rozpočty. V červenci roku 1901 se městská rada rozhodla požádat o finanční příspěvek na stavbu této lávky Občanskou záložnu v Kolíně a továrnu Lučební závody a podat již i žádost o povolení ke stavbě. Ale ke stavbě opět nedošlo, a tak se tímto problémem zabývala městská rada i v roce 1902, kdy bylo stanoveno, že lávka z ostrova na Zálabí bude postavena v přímém směru dosavadní železné lávky z města na ostrov, ale současně byly sděleny i problémy s touto stavbou, neboť podle provedených sond je řečiště Labe v těch místech ještě v hloubce jedenácti metrů písčité a nelze tedy tam stavět betonovou lávku, ale kombinovanou se železnou konstrukcí.

Tyto problémy způsobily, že projekt lávky z ostrova na Zálabí byl téměř tři desetiletí pak opuštěn. Místo lávky tam byl zřízen přívoz, který tehdy fungoval spolehlivě a když se očekával při větších slavnostech pořádaných na ostrově či v Borkách, nebo se hrál důležitý zápas v kopané na hřišti AFK Kolín v Borkách, stavěl se tam vedle přívozu provizorní pontonový most z velikých pramic, používaných

při těžbě písku z labského dna, a o bezpečný a dosti pohodlný přechod z města přes ostrov na Zálabí bylo postaráno.

Projekt lávky z ostrova na zálabský břeh se dostal do středu pozornosti znovu v roce 1927, kdy se měl bourat do-slouživší již železný silniční most. Objevil se totiž návrh, aby se použilo železné konstrukce mostu pro tuto lávku. Byly proto vyžádány posudky znalců, které však vyzněly pro tento návrh nepříznivě, neboť shodně konstatovaly, že by použití staré konstrukce nebylo ekonomické, protože konstrukce mostu by se musela celá rozebrat a na novém místě opět smontovat, při čemž železný materiál více než půlsto-letým užíváním jest již znehodnocen a náklady na celou práci by byly vyšší, než na novou lávku. Proto městská rada dne 11.ledna 1928 rozhodla mostní konstrukci železného mostu nekupovat. Přesto v rozpočtu na rok 1929 ještě vyčlenila částku 3 300 Kč na přípravné práce pro tuto lávku, ale lávka z Knochova ostrova na Zálabí nebyla přesto nikdy postavena.

Při výčtu kolínských mostů nesmíme zapomenou na jeden zcela zvláštní. Není určen k přejíždění ani dokonce k přecházení z jednoho labského břehu na druhý, ale slouží převodu parovodu ze zálabské elektrárny - teplárny do města. Most vede souběžně se železničním mostem jen několik metrů od něho po proudu Labe a má zvláštní ojedinělou trubkovou konstrukci, která překlenuje celou šíři labského toku jediným obloukem bez opory na pilířích. Je to zatím nejmladší kolínský most, byl postaven v roce 1967.

To je vše, co jsem se dověděl z různých pramenů o kolínských mostech. Rozvoji města Kolína už dávno nestačí jen jeden silniční most k dopravnímu spojení zálabského předměstí s ostatními částmi města ani transitní dopravě městem ze severu k jihu. V dopravních špičkách stojí řada vozů od křižovatky u kláštera, přes celý most až končí někde na Zálabí v Ovčárské a Veltrubské ulici, a tato kolona se při rozsvícení zeleného světla na semaforu u kláštera pohybuje dále jen krokem.

Ve sborníku "Kolín, město a okres", vydaném v roce 1933, tedy již před padesáti lety, uvádí městský inženýr Hubert Hršel, že v dosti krátké době bude potřebou vynuceno ještě jedno nebo dvě spojení přes Labe novými mosty, a sice na Kutnohorském předměstí a na předměstí pražském.

Pokud je mi známo, a sám ^{jsem} se osobně zúčastnil některých jednání, jedná se o nutnosti dvou nových mostů nyní již nejméně dvacet let. Už regulační plán města, který v roce 1941 vypracoval národní umělec Āaroslav Frágner, počítal již se třemi silničními mosty v Kolíně a také na současném územním plánu města jsou namalovány vedle dosavadního mostu dva nové, jeden na západní straně vychází ze zálabské strany za zimním stadiónem, vede přes východní špici Kmochova ostrova a ústí přes dráhu do Pražské ulice, druhý východně od dosavadního mostu je situován přibližně do prostoru Třídvorské a Rorejcovy ulice. V současné době probíhají intenzivní jednání o stavbě tohoto východního mostu a rýsuje se již reálná možnost zahájit přípravné práce

ke stavbě mostu již snad v roce 1985. Všichni občané Kolína uvítají tuto stavbu jako jednu z investic, které jsou nutnou a bezpodmínečnou podmínkou pro další rozkvět našeho města i pro zlepšení životního prostředí v něm.

J M E N N Ý R E J S T Ř Í K

A

Anderle Karel - 225
Andropov Jurij - 24, 25
Audolenská Eva - 225

B

Babka Pravoslav - 53
Barták Jaroslav - 60, 61
Bartoš Jaroslav - 62
Bartůňková Dana - 223, 224, 225, 226
Bauer Miroslav, Ing - 289
Bayer Jiří - 207

Bek Josef - 235
Bernat Josef - 50
Bezvoda Otakar - 53
Bisinger Zdeněk - 238, 239
Bělina František - 306
Biško Jiří - 56
Bonaventura Jan - 192
Brahms Johanes - 188
Brežněv Leonid Iljič - 6, 11, 20, 21, 22, 24, 32
Brož Jiří - 224, 226
Břinčil Otakar - 302

C

Cappi Carlo - 414

Č

Čajkovskij Petr Iljič - 189
Čapek Václav - 201, 203
Čech Milan - 224, 225, 226
Čechov Anton Pavlovič - 32, 226
Čepelák Josef - 52, 238
Černý Václav - 236
Červenková Běla - 61
Čvančara František - 37

D

Dařílek Václav, RSDr. - 30, 231
Daříloková Jana - 209, 216

Debussy Claude - 188
Děkanovský Jan - 50
Dlabač Jan Bohumír - 238
Dobiáš Václav - 214
Doležal Ladislav - 60, 61
Dorotíková Soňa Dr. - 57
Drahovzal Josef - 52
Duchoně František - 434
Dunajevskij Izák - 189
Dvořák Antonín - 188, 189
Dvořák František, MUDr. - 237
Dvořák Ladislav - 237
Dvořák Miloš - 237

E

Eben Petr - 187
Eccles Henry - 188
Eisner Edvín - 39
Ešner Miloslav - 306

F

Fadrhonc Jan - 211
Feitl František - 401
Fibich Zdeněk - 189
Fišer Ivan - 193, 203
Fišer Ivo - 225
Fišer Václav - 194
Fišera Miloš - 263, 264
Fišerová Lenka - 223, 226
Forštová Jindřiška - 302
Frágner Jaroslav - 304, 449
Frolík Václav - 236

G

Gandalovič Vratislav - 264
Gandhíová Indira - 12
z Gersdorfu Mikuláš - 413
Gläser Jan - 57
Gläser Stanislav - 293
Gromiko Andrej - 21
Gryzl z Gryzlova Jan Václav - 412

H

Hájek Adolf - 35, 46, 47
Hamáček František - 61
Hamerník Josef - 50
Hanke Jiří - 236
Havlíčková Jaroslava, Ing. - 110
Hejtmánek Jan - 236
Herčíková Eva - 62
Herout Jiří, Ing. - 292
Herrmann Petr - 222, 225, 226
Heyden Josef - 187
Hobl Dalibor - 237, 238
Hodina Adolf - 37
Holá Jana - 61, 62
Holman Bohumil - 37
Honecker Erich - 24
Horáček Přemysl - 160
Horák Rudolf - 224, 224, 225, 226
Horský z Horskýsfeldu František - 419
Hostomská Anna - 195
Hrala Jiří - 237
Hrdinová Ilona - 60
Hrdý Dušan - 244

Hršel Hubert, Ing. - 449
 Hrubín František - 237
 Hruška Jiří - 226
 Hruška Václav - 302
 Hrušková Jádwigá - 225
 Hrušková Marie - 302
 Hucek Luboš - 188
 Hudec Jiří - 207
 Hudeček Václav - 188
 Husák Gustav - 21, 22, 23, 24, 26, 245
 Hušek Jindřich, Ing. - 30, 152, 203, 205
 Hyhlík Jan - 223, 225, 226 Hylsa Bohumil - 52

CH

Chačaturjan Aram - 189
 Chaloupecký Jaroslav - 52
 Chlumská Jiřina - 223, 226, 239
 Chlup Oldřich - 302
 Chlupáč Jan - 37
 Chobot Jan - 264
 Chromec Jan - 203, 208
 Chvalovský Karel Karlovič - 210, 211
 Chyba Jindřich - 302

J

Jaruzelski Wojtzech - 20
 Jedlička František - 50
 Jelínek Vladimír - 236
 Jelínek Zdeněk, PhDr. - 237, 238
 Jenčák Oldřich - 171
 Jeníček Karel - 208
 Jeník Vladimír - 302

Jerie Marek - 187
 Jirásek Alois - 239
 Jirešová Zdeňka - 238
 Jiruš Jaroslav - 53

K

Kadár Janos - 23
 Kaddáfi Muamar - 18, 23
 Kakos Josef, Ing. - 152
 Kerkoška Libor - 293
 Kaše Jaroslav - 53
 Kašpar Ladislav - 211
 Kekkonen Urho - 19
 Kelemenová Eva - 222, 223, 224, 225, 226
 Kirchschräger Rudolf - 249
 Klein Karel - 61
 Klepač Alois - 296
 Klepač Josef - 296
 Kmoch František - 189, 201, 203, 205, 208, 209, 210, 216,
 239, 240, 444
 Kmoch Jan - 415
 Knirš Karel - 419
 Kobián Josef - 238, 401
 Kohl Helmuth - 24
 Kohout Antonín - 187
 Kohoutek Jaroslav, JUDr. - 53
 Kokovský Valentin - 415
 Kolumben Václav Jiří - 413
 Konětopský Jaroslav - 50
 Kopecký Jaroslav - 302
 Kosík Jaroslav - 158, 160, 250, 267
 Kostecký Lubomír - 187
 Kotýnek Jan - 49
 Koudelka Jan - 43
 Koutný Mojmír - 61

Kozák František, Ing. - 421
Kozák Zdeněk - 224
Kratochvíl Karel - 36, 37
Kratochvíl Pavel - 40, 43, 44, 46, 47, 48, 49, 50, 51
Kreclová Naděžda - 226
Kreisky Bruno - 249
Krejčí Jaroslav - 306
Krejša Miloslav - 226
Kronus Jaroslav - 239
Kruml Miroslav - 243
Kruml Václav, JUDr. 57, 243, 246
Kubátová Marie - 226
Kučera Jaroslav - 52
Kudelásek Eduard - 207
Kupcová Miloslava - 56
Kutílková Ludmila - 302
Kvapil Václav - 62
Kysilka Josef - 308
Kašpar Oldřich - 238
Kašpar Václav - 302
Kašparová Eva - 225
Kaucká Venuše - 302
Kawaciuk Ivan - 195
Kobličková Hana, MUDr. - 56

L

Ladra Josef - 50
Langer Milan - 188
Lebeda Petr - 225
Lehár Franz - 227
Leger Karel - 40, 420, 425
Lér Leopold - 31
Lessing Gotthold Ephraim - 249
Libický Josef - 36
Lindner Jan - 419

Linka Arne - 225
Lipský Lubomír - 201
Livora Milan - 222, 225, 226
Lohniský Václav - 225
Longin Jiří - 235
Lopatová Matylda - 52
Lorencová Mare - 223, 225, 226

M

Macák Bohumil - 207
Mach Jiří - 53
Mach Milan - 225
Mácha Vlastimil - 31, 33
Malehová Helena - 224, 225, 226
Malý Karel - 202
Mandel Petr - 225
Maňas František - 207
Maňásek Luděk - 236
Marchaise George - 19
Mareček Josef - 50
Marek Jára - 208
Mareš Vlastimil - 188
Martinů Bohuslav - 188
Máša Jiří - 223, 225
Materna Josef - 191, 193
Matěj Jožka - 207
Matějčíčková Lenka, JUDr. - 62
Mao - Ce - tung - 12
Mejstřík Jaroslav - 52
Mejstřík Josef - 52
Melantrich z Aventýna Jiří - 238
Menšík Vladimír - 187
Michálek Miroslav - 201
Michna Zdeněk - 208
Minařík Karel - 302

Miškovská Zuzana - 238
Miškovský Tomáš - 266
Mládek Ivan - 187
Mokošín Miroslav - 223
Moravec Tomáš - 223
Moravcová Jitka - 223
Morávek Václav - 399
Moučka Viktor - 195
Mrňák Jaroslav - 53
Mrzílek Karel - 239
Muhri Franz - 19
Musorgskij Modest Petrovič - 189

N

Nedbal Oskar - 189
Nesvadba Antonín - 246
Nešleha Luděk - 225, 226
Neuman Vojtěch - 50
Novák Antonín - 44, 46, 50
Novák Bohumil - 53
Novák Jan, Ing. - 292
Novák Jiří - 187
Novák Josef - 302
Novák Pavel - 187
Nováková Jindra - 62
Novotný Ladislav - 61
Nutrová Vlasta, Ing. - 62
Nývlt Vladimír - 226

O

Očadlík Mirko - 195
Offenbach Jean - 227

Oktábec Josef - 287
 Ornes Otta - 223
 Otta Jaroslav, Ing. - 191

P

Pacák Jiří - 302
 Pácal Václav - 55, 56, 264
 Pádivý Karol - 211
 Pacholík Jaromír - 36, 37
 Páleníček Josef - 195
 Pavlovský Arnošt - 263
 Pecka Miroslav, Ing. - 292
 Pérez de Cuellar Janvier - 19
 Perner Jan, Ing. - 417
 Pernklo ze Šénreithu Jan - 415
 Pešout Jiří - 244
 Petr Stanislav - 238
 Petrov Valeri - 225
 Pilc Jaroslav, Ing. - 288
 Pilný Bohu~~š~~mil - 30
 Pištora Jan - 52
 Plešinger Stanislav - 263
 Pokorný František - 50
 Pokorný Vladimír - 50
 Pospíšilová Alena, PhDr. - 235, 237
 Potměšil Jiří, Ing. - 32
 Potůček František - 442
 Praveček Jindřich - 189, 203, 207
 Prokúpek Adolf - 43, 50
 Procházka Jiří - 31, 57, 194, 205, 240, 234, 245, 249, 402
 Procházková Radmila - 171
 Prouza Petr - 57
 Ptáčník Jiří - 225, 226
 Pušman Maxmilian - 413

R

Račimecký Jaroslav - 224, 226
 Rajdl Pavel - 236
 Reagan Ronald - 6, 12, 16, 19, 21, 22, 24, 25
 Reichl Miroslav - 120
 Rejholec Miloslav - 53
 Renertová Dagmar - 236
 Rezler Jaroslav - 235
 Roith František - 431, 435
 Rojka Jan - 49
 Roub Jaroslav - 302
 Rubeš František Jaromír - 420
 Rulíšek Áda - 208
 Rusnák Stěfan - 302
 Růt Václav - 238
 Růžička Jaromír - 52
 Rydval Rudolf - 207

Ř

Říha Alois - 50
 Říha Josef, RSDr. - 26, 27, 29, 32, 152, 264, 361, 362

S

Saint - Saens Camil - 188
 Sedláček Zbyněk - 237, 238
 Sehnal Jiří - 401
 Sequens Jiří - 224, 225, 226
 Serbusová Dana - 228
 Schecher Jiří - 417
 Schovánková Eva - 171
 Sch"onfeld Antonín, MUDr. - 42, 43, 45

Schubert Franz - 188
Sikulová Marie - 202
Skirko Viktor Georgievič - 401
Skirková Sofia - 401
Sklenář Jan - 44
Sklenář Tomáš - 121
Skuhrová Eva - 171
Slanař Ivan - 263
Slavík Jiří - 208
Slováček Felix - 187
Smetana Bedřich - 189, 195
Součková Jitka - 222, 224
Souhrada Jiří - 236
Sova Miloslav - 52
Springerová Eva - 160
Srp František - 239
Stančevová Alena - 55
Staněk Jaromír - 214
Stejskal Miroslav - 236
Steklý Josef - 60, 61
Suk Josef - 188
Svatoš Ivo - 202
Svoboda Jaroslav - 45
Svoboda Zdeněk - 308
Svobodová Věra - 61
Sypal Jaromír - 193, 228, 231

Š

Šantrůček Václav - 50
Šedina Ratislav - 265
Šíma Miloslav - 153, 234, 264
Šimonková Dagmar - 189
Šimůnek Radomír - 264
Šindelář Václav - 151
Šíp Svatopluk - 222, 224, 226

Širc Václav - 263
 Škapa Milan - 187
 Škvor František - 207
 Šotola Jiří - 224
 Špínarová Věra - 187
 Štejnár František - 189, 193, 203, 208
 Štenclová Lenka, MUDr. - 61
 Štěpánek Zdeněk - 223, 225, 226
 Štrougal Lubomír - 24
 Štrupová Eva - 170
 Štrýglová Yvona - 171
 Šupka Ladislav - 29
 Švarc Josef - 237

T

Tarant Michael - 224, 225, 226
 Tluchoř Zdeněk - 208
 Tlustý František - 208
 Toman Miroslav, Ing. - 362
 Tollarová Olga - 202
 Topinka Vladimír - 188
 Toška Josef - 306
 Toť Jaroslav - 221, 223, 225, 226
 Trnka Jiří - 236
 Tučková Hana - 201
 Tučný Michal - 187
 Tůma Václav - 302
 Týle Josef - 33

U

Uher Ladislav, Ing. - 306
 Ulrych Antonín -
 Urbánková Marie - 49

V

- Vacek Hynek - 421
Vacek Karel - 189, 208, 211, 216
Vagenknecht Jiří - 208
Valenta Jiří - 201, 209, 211
Valešová Zdeňka - 171
Vančura Vladislav - 227
Vaníček František - 400
Vaníček Josef - 34, 52
Vantuch Jiří - 171
Váňa Otakar - 306
Vaňhal Jan Křtitel - 188
Váňová Štefanka - 225
Vařecha Jaroslav - 55
Vavák František Jan - 238
Vavřín Jan - 289
Večtomov Saša - 188
Vedralová Marie - 244
Vejvoda Jaroslav - 189, 208
Venc Vlastimil - 302
Vencová Daniela - 302
Verner Karel - 52
Veselý Richard - 238
Vítů Ladislav - 208
Vivaldi Antonio - 188
Vlasák Alois - 189, 208
Vlastník Josef - 53
Vlček Miroslav - 224, 225, 226
Vlk Miloslav, PhDr. - 236
Vodňanský Josef - 43
Voděrka Vladimír - 306
Volfová Zdeňka - 160
Vondráček Karel - 239
Vopěnka Jan - 302
Vopěnka Stanislav - 302
Vostřáková Milena - 201, 204, 209

W

Wallenfels Vladimír - 436
Watkin Arthur - 225
Wenigová Marie - 226
Wisinger Josef - 37

Z

Zahrádka Ivan, Ing.- 287
Zámečník Evžen - 207
Záruba Čestmír - 202
Zázvorková Naša - 235
Zedník František - 46, 50
Zedník Mojmír - 203
Zeman Jaroslav - 201, 204, 207, 248
Zeman Josef - 28, 29, 31, 57, 152, 159, 201
Zeman Miroslav - 170
Zeman Vladimír - 204, 207, 248, 249
Zich Karel - 187
Zika František - 61
Zíma Josef - 187
Zmatlík Ivan - 225

Ž

Želenská Olga - 223
Želenský Karel - 226
Žilka Josef - 37

O B S A H

Úvod	2
Svět v roce 1982	5
Politický život v Kolíně	26
Organizace Národní fronty	34
Český svaz včelařů	34
Český myslivecký svaz	53
Československý Červený kříž	55
Český svaz žen	56
Český svaz chovatelů	56
Socialistická akademie ČSSR	57
Svaz požární ochrany	57
Svaz invalidů	58

Činnost Městského národního výboru v Kolíně	59
Celoměstský závazek	70
Hospodaření Městského národního výboru v Kolíně	90
Příjmy	91
Výdaje	97
Fond rezerv a rozvoje	106
Sdružené finanční prostředky	107
Inventarizace majetku Měst.národního výboru	107
Výstavba města	110
Plán demolic	113
Pitná voda pro město Kolín	114
Zásobování zemním plynem z SSSR	118
Rozvod tepla	118
Životní prostředí ve městě	121
Veřejný pořádek ve městě	142
Školství	148
Otevření školského pavilónu 7.Zákl.školy	151
Otevření mateřské školy pro 360 dětí	153
Jesle	161
Mateřské školy	163
Základní školy	166
Družiny mládeže	168
Zvláštní škola	169
Školní stravování	169
Lidová škola umění	170
Opravy školních budov	171
Péče o dítě a rodinu	173

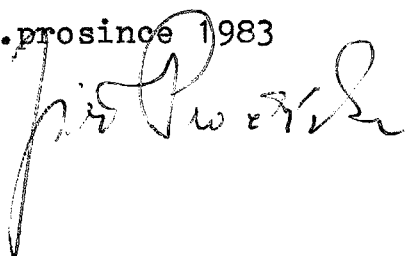
Kultura a společenský život	180
Městské kulturní středisko	185
20. Kmochův Kolín	200
Městská správa kin	217
Krajské divadlo	222
Malé divadlo	227
Okresní kulturní středisko	232
Okresní muzeum	234
Okresní knihovna	239
Socialistická akademie ČSSR	240
Zájezdy hudebních souborů do ciziny	248
Cena města Kolína	250
Sbor pro občanské záležitosti	251
Sport a tělovýchova	261
Průmysl v Kolíně	278
Tesla Kolín	279
Tatra Kolín	283
Frigera Kolín	285
Agrostav Kolín	287
Východočeské chemické závody Synthesia	288
Koramo Kolín	292
Lihovar Kolín	293
Karbonundum závod Rekord Kolín	293
Grafotechna Kolín	296
Kolínské cukrovary	302
Soja Kolín	303
Elektrárna Kolín - Zálabí	303
Pivovar Kolín	305

Okresní stavební podnik v Kolíně	306
Okresní odborová rada	309
Obchod a služby	311
Obchodní síť v Kolíně	313
Trhy	318
Úpravy cen masa	322
Restaurace a jídelny	331
Služby obyvatelstvu	333
Technické služby města Kolína	334
Provozovna drobných služeb	342
Zemědělství	347
Smluvní výkrm hospodářského zvířectva	347
Průběh jarních, žňových a podzimních prací	350
Státní statek Kolín	363
Statistika	366
Různé události a drobnosti	389
Kolínské mosty	407
Starý dřevěný most	408
Železný most	421
Železobetonový most	425
Železnižní most	440
Lávka na Kmochův ostrov	444
Nepostavená lávka z ostrova na Zálabí	446
Most pro parovod	448
Jmenný rejstřík	451

KRONIKA MĚSTA KOLÍNA ZA ROK 1982

Kronikář Jiří Procházka

Dopsáno dne 29. prosince 1983

A handwritten signature in cursive script, appearing to read 'Jiří Procházka', written in dark ink.